

ר א ש ה ש נ ח

תשד בר"ה לא לבש בגד עליון שחור גם לתפלה כי אם בגד עליון חלבן ומתחילין לתפלת מנחה קרבנות ולא אמרו חודו וכו' ואמרו גאולי ה' אפי' כשחל ר"ה בשבת והתפלל בעצמו (כנהוג) מנחה וערבית לפני חתיכה ובין מנחה למעריב אמרו תפלה הנדפסת במחזורים אהות לנו קמנה וגו' תחל שנה וברכותי' (כמבואר בסדר חיום שפורסם תפלת ערבית יתפלל ויתחנן לר' שתכלה שנר ופללותיה ותחל שנה וברכותיה) בערבית הי' מנגנים כנהוג בתפוצות ישראל כלילי ימים נוראים ברכו ובין ברוך אתה ה' לסיום הברכה וכן בסוף כל התפילות וכן בחצי קדיש (כמבואר ברמ"א סי' תרי"ט דאל ישנה ממנה העיר אפי' בניגונים או בפיוטים שאומרים שם) וקודם חצי קדיש אומרים (א) תקעו בחודש שופר (ובשבת ושמו)

תשה כשחל ר"ה בשבת התחילו כואי ונצא וכו' כמו בכל שווי"ט (כנ"ל סי' תפ"ב) ובלכת דודי הי' אומרים עד מקדש מלך והתפילות מקדש התנערי התעוררי לא תבושי זהו יסין הי' מדלגין לגמרי רק התחילו סיד (בניגון של שמחה) כואי בשלום וגו'

תשו בשמ"ע דלחש בר"ה הי' שזזה ומאריך הרבה מאוד (כפרט בג ראשונות עפ"י כונות האר"י בסידור) עד לערך שעה שלימה ברכיקות עצום ומה עמקו מחשבותיו ואחר השמ"ע הי' אומרים לדוד מזמור (כמבואר בדברי מין דאר"י ז"ל) ולא אמרו פסוק עם הפסוק חז"ק כי אם גמרו הקהל כל המזמור והוא (רש"י) סיים בהפסוקים שאו שערים ראשיכם וגו' באש לזהם וקול אדיר וכשחל בשבת הי' אומרים קודם לדוד מזמור ויכלו זנם ברכת מעין שבע ואז"א רצה במנחתינו וזוהם בשל שבת לבד (כמבואר בש"ע ובלבוש בסי' תפ"ב) ואח"כ נגנו הקדיש עם המשוררים והי' אומר לעילא לעילא בלא וא"ו החיבור (ולא כי"א לעילא ולעילא) בכל הקדישים מר"ה עד אחר יוה"כ וכן הי' מסיים בכל הקדישים מר"ה עד אחר יוה"כ עושה שלום במרומו בה"א יתירה (כמבואר בדברי מין האר"י ז"ל בשער הכוונות ובפער"ה שער כ"ר פ"ו שיש לימר כן בכל עשיית ולכוין בי השלום" הוא בני' ספריא"ל דמלאך שדוא חסופר הכותב בס' החיים את כל בני האדם כעשי"ת) עלינו לשבת וכו' ואחר תפלת ערבית ויהם העם והוא יאר פגיו אליהם וכירך אותם יחד בקול דברו לשנת טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים ואמר כל העם אמן (והכריזו הזמן לתפלת שחרית ככופר)

תשד (א) עיין במס"א שיש מקומות אומרים וביום שמחתכם ועיין במחזור וימרי ובאבודרהם בסדר ערבית לשבת שבשבת אומר ושמו וביו"ט אומר וידבר משה וכו"ה ויו"כ לא הוכיזו כלל והמנהג רידן שאומרים תקעו הוא במנחתים ובבלבש

תשז סעודת ליל א' דר"ה הקידוש כנהוג אשר בחר בנו וכו' ותתן לנו ח"א כמו כתפלה כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים (א) ודברך אמת וקיים לעד וכו' ושהחיינו כמו ככל יו"ט ואחר הקידוש הביאו לפנינו תפוח (ב) קודם גפ"י להסעודה ומבלי בדבש ובירך בפה"ע ואכל תהלה (כמו שכתב כמנ"א סי' תפס"ג ס"ק ב' דיש לאכול קודם ראמידר כדי שלא לרפסוק בין ברכת הפה"ע לאכילת) ואמר יה"ר שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה ובתוך הסעודה קודם אכילת לפת הביאו לפנינו ראש כבש (ועי' בבב"י יום דמסא מאמר ב אות י"ב מעם לשבח לאכול ראש כבש ברי"ה) ואמר "יה"ר שנה' לראש" (אכל הסיום ולא לזוג לא אמר) ואה"כ הביאו לפנינו קרא (דנקרא בלע"ז פרו"ט) וכן לפת (בלע"ז סייערין) ואמר היה"ר ג' ב ואכילת הסימנים הנ"ל ותפלתם הי רק (ג) בליל א' ולא בליל ב' למבול

תשז (א) עיין בכל בו שרר"ם לא אמר ודברך אמת וקיים לעד לא בקידוש ולא בהפטורה לפי שזו תפלה וברכת קידוש והפטורה הם הודאה אך הוא ברמב"ם ובמחזור ויטרי ובמסמ"ל וברפ"ה וכן דעיר רב"י שכן הפנהג לאומרו וכך פסק דמנ"א בסי' תפס"ג ס"ק ו

(ב) מנהג דעולם לאכול תפוח כתחלת הסעודה וכ"כ במגור בסי' תפס"ג שכן הוא מנהג אשכנזי וכן נראה מדברי דר"ם וט"ו שרביאו דברי מדרי"ל לברך תחלה כורא פרי דעץ על התפוח וכתבו דם המעס על זר דר"ו כרברים שלא מהמת הסעודה וכן כתב היעב"ץ בסידורו לאכול תפוח כתחלת הסעודה עיי"ש ומסור של מנהג רבינו לאכול קודם הנמילד דוא נ"כ במהרי"ל שכתב מנרנא חוא לאכול אחר הקידוש בליל ר"ה תפוחים מתוקים בדבש" ע"כ ומרד"י סנ"ל ר"י מברך ב"ם העץ על התפוח ולא יותר וכו' משום שרתפוח עיסר וטעם דאובלים רברים מתוקים לומר שיננה הקב"ה עלינו שנה טובה ומתוקה וכן בלשון א"ה באשכנזי רי"ל כתחילת הסעודה לאכול תפוח מתוק בדבש לומר תתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה עכ"ל ונראה מדברי מדרי"ל שדעתו לאכול התפוח אחר הקידוש רק הביא מא"ח שבאשכנזי רי"ל כתחילת הסעודה אבל אצל מהרי"ל ח"י המנהג מיד אחר קידוש וכ"כ בסידור ר' שבתי שרמנהג לאכול התפוח אחר הקידוש וידע שכל מנהגיו בסידורו הוא מרבין אור ישראל מן הכעש"ט זי"ע (עיין במסמ"ח סימן א ס"ק ג)

(ג) ע' באל"י רבה סמ"א שכתב דגם בליל שני יעשה הם' וכ"כ במחזיק ברכה דבר זה קיימתי מסברא לעשות כל חסדר בליל שני ואח"כ ראו שגם האל"י רבה כתב כן ומזכיר דבריו בזכור לאברהם אות ר' ובשע"ת ובבב"י ישע ובמס"א ובמס"א סי' תפס"ג אות ד' כתב שיש לעשות סדר זר גם כשתורת אם יש לו ורוצה עיי"ש ועיין בבב"י יששכ"ר (מאמר יום רבסא מאמר ב' אות י"א) שכתב רלא הזי לרבנן קשישאי ליפת ולאכול דסימנים ראלו בליל ב' דר"ה עיי"ש ועיין בדברי רבינו כשער יששכ"ר (מאמר מאזנים למשפט אות מ"ז בהנ"ה שם) שכתב ונכון בזה מנהג רבנן קשישאי ומנהג אבותיו זי"ע כיון שצדיקין רק לסימנא סילתא בעלמא ובאסת השני ימים דר"ה כיוסא אריכתא דסיא כשאדו"ל ע"כ בודאי מני כשאובל בליל א דר"ה לסימנא מנא הז"ן כול

(ה) וחקן לנו ד"א את יום דוכין דוד את ר"ט מ' ק דוד כמו בחפז

התיכּת מוציא בדבש (המכּוּר בלבוש סי' תפ"ג ובמנא א שם ס"א) הי
 נוהג מליד ר"ד עד אחר שמע"צ ועד בכלל בכל סעודה (כתוך הסעודה
 כלילי ר"ה וגם בסעודת ר"ה ביום חי מזמר בעצמו. כאש להבה (בנינו)
 נחמד מיוחד לכך) הרוזי הפיוט שמו מפארים עדת חבלו וגו' (וכשחל בש"ס
 דלנו רחרו שבה מרגול עוז וכו') ובאמצע כ"פ עמד מעל כסאו מרקד וממפה
 ועולה בהתרוממות הנפש וקדושה עליונה וא' חי מזמר כלילי ר"ה
 הומר י ק רבון עלם ועלמיה וגו' שבהי, אסדר וגו' וכליל ב דר ה שלקחו
 פרי חדש לחשלחן לכרכת שההיינו אכלו ג"כ הפרי קודם נפ"י להסעודה
 תשח זמן תפלת שחרית ביום א' דר"ה חי' עפ"י רוב בשעה שמונה או
 חצי שמונה כבואו לביהמדר' מעוסף לבנים בקיפול וחנורה לבינה
 הרכ דומה למלאך ה צבאות והורדה נפלה על כל כאשר התחיל
 בקול אדיר וחזק לומר אדון עולם אשר מלך בנינו ידוע נפלא ונעלה וחי
 מננים בין התיכּות והחרוזים מעורר הלכבות בקדושת חיום ואה"כ
 הברכות בקול כנהוג ובאמירת העקידה חי' יושב ומאריך הרבה וכ"פ
 הגיד אז לעצמו התפלה שייסדה אא ק מרן הדבי אלימלך מליוענסק וי"ע
 (וכן ביו"כ מר שלא ראינו ולא שמענו ממנו כשום פעם לומר שארי תפלות
 ומסוקי תהנוגים דגרפסים כמתחורים ושערי ציון וב וכו') וחזר לסדר התפלה
 עד הודו לתודו ירד איש מצויין ת"ה ויר"א א' לפני התיכּה לכל
 פסד"ו עד אחר נשמת והי' מתפללין פסד"ו ושחרית במתינות

תשמ לתפלת שחרית (א) המלך יושב על כסא וגו' (עיין כשער יששכר
 במאזנים למשפט אות כ ח טעם נכון שמתחיל החזן למלך בקול רם)
 עמד בעצמו לפני התיכּר וכל הסדר כנהוג בבניית ימי הנוראים ומזמר
 שיר הסעולות וגו' אמרו חזן וקחל כנהוג (כן מכּוּר בשער הכוונות בדרוש
 דר"ר ובפרע"ה שער כ"ד פ"ז שיש לומר מזמר ממעמקים קראתיה בבל עשי"ת
 כי בכל יום מתעוררים א' מיו"ד עומקים רנו' בס' יצירה שהם עומק ראשית
 ועומק אחרית ובמנ"א סי' נ"ד סק"ב רמז לרברי רארי' וסיים בצ"ע אם מותר
 לרפסיק בין ישתבה ליוצר אור כיון שהמספר בין ישתבה ליוצר אור עבירד
 הוא בידו אב"ב כבר רעיר הדטל מרכבך שם על חסג"א מדברי רעמ"ז סי' ג"ו
 שכתב ולא אסרו להפסיק אלא ברכרי בטלה אכל ברכרי שבה מותר) פסוק עם

שני רימים כימא אריכתא רמיו לענין זה עכ"ד ועיין באשל אברהם מדנר"ק
 סכומשאטש סי' תפ"ג שכתב ג"כ דלא שייך לאכול רפידות בליל ב' כמו כליל
 א כי עיקר דתחלת רשנ' ביום א דיא ושכן רמג"ג שלא לרדד אחר פירות
 55 ב רק מצד שהחיינו ולא מצד רמז שם הפירות וא"א רבבשר עיי"ש

(*) וגם עד זמן ולו אמר בבדמ"ז רחמן שיהוש עלינו וכו' גם בימות רחול

(א) רבינו התחיל המלך בשירי אצל רעמוד

המסוק (ולא יתואר בחרט לצירי למי שלא זכת לשמוע מפה קרשו שיר דמעלות ממעמקים וכל סדר התפלה כימים נוראים ועוד מר אביו הנה'ס בעל דרכי תשובה וז"ע די מפליא ומשבה עומק קדושת כנו דוא רבינו באמירת שיר זר ושהתפלל עוד אז שהרית לפני התיבה) חקדיש חי' בניגון מיוחד לר"ה וז"כ בנחוג (עיין במנהגים שאומר קדיש בניגון של שבת ובהנחות מהר"ל איתא לומר הקדיש בניגון של שאר יו"ט ומנהג ישראל גם בניגונים תורה הוא וממקום קדוש ידלכון כמבואר ברמ"א סי' תרי"ט) התחלת כרבת יוצר אור חי' ג"כ בניגון התעוררת של ימי נוראים עד ובורא את הכל ואח"כ אור עולם באוצר חיים אורות מאופל אסר ויהי" (עד כאן כנדפס במחזורים ויותר לא אמרו שום פיוט קודם השמ"ע) והתחילו חסאיר לארץ וגו' (ובשבת הבל ודוך כנרונ וכו' ומזמירין א' ארון כמו בכל שבת)

תשי (א) זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למעןך אלקים חיים (ולא יותר כ יש בזה נוסחאות שונות עיין בהג"ד) זכרנו ומי כמוך לא היו אומרים הקהל בשעת החזרת הש"ץ

תשי (א) מקור לומר זכרנו וכן וכתוב הוא במס סופרים כמבואר בסוד ס מן תפס"ב ועין בבית יוסף שנוסח שלו אל מלך חפץ בחיים וכו' וכן דוא בסידור ר"ע נאון ובאבורדרם ונוסח רנ"ל הוא בב"י בשם סמור ולבוש וכן דוא במחזור ויטרי בסוד שיש בה י"א תיבות וכן דוא בדברי מין האר"י בשער רכוונות (כענין ר"ה דרוש ו') ופרע"ח (שער כ"ה פ"ו) דצריך לדיות בד י"א תיבות ועי"ש רמעס ע"פ דסוד ועין בס' הרש"ש מ"ש נ"כ טעם ע"פ דסוד לרי"א תיבות ועיין בסידור ר"ע נאון ובאבורדרם שם דנוסחא כתבנו בלא וא ו כתהלך ועיין מזה בשער רכוונות שם שדנוסחא שם נ"כ בלא וא"ו וכן חיים בלא ה"א וכתב ריש בה ס"ח אותיות כסנין אחי"ה הוי"ה עם רכולל ועיין במחזור ויטרי שגורם וכתבנו בוא"ו ועיין בב"ח שכתב שנוסח שלנו שהוא אשכנזי דוא החיים בה"א ונוסח רבינו שאמר „וכתבני בספר החיים" עיין בסידור יעב"ץ שגורם נ"כ כך וכתב שיש בד ג' אותיות שדוא כננז ג' שיערי בינה והוא ספר החיים כנודע ע"כ ועין בפרע"ח שם שכתב בפירוש הגירסא וכתבנו בספר החיים וכן בסידור האר"י סידור ר' שבת מלחשך לשונו שם בדכוונות נדאר נ"כ שגורם וכתבנו בספר החיים והנה בפרע"ח שם ובסידור האר"י ר' קאפיל צ"ע שהביאו שיש בד מ"ח אותיות (כננז שם חנ"ל עם תכולל) ובפרע"ח שכתב בפירוש הנוסחא וכתבנו בספר החיים וכן בסידור ר' קאפיל מרמשיך לשונו שכתב „וכתבנו בספר החיים להמשיך הארת לחו"נ דו"א" וכו' נדאר שנוסחתו נ"כ בנוסח רבינו בפנים וצ"ע לדבריהם בור א"כ לפי"ו יש בד ג' אותיות (וסהנוסח הנדפס התפלה שם בסידור ר' שבת ור' קאפיל נ"כ דנירסא וכתבנו בספר החיים ס"א אך על זה כבר כתב רבינו שא"ל להעמיד סוד על זה שלא מתברר העמיד הנוסחא אבל מפירושם נמצא ונדאח שהנוסח מרזיק כנזכר בסימן פ"ע) ואפשר לומר למי מ"ש דבית יוסף בס' תפס"ב לענין מנין דאותיות דמנינים אלו אינם אלא סמך בעלמא ומש"ה דיכא דסליק לן חושבנא בלא תיבות שדם

תשיא מי כמוד (א) אב הרחמן בשחרית אמר אב הרחמן בנו' לבסוף וכן בכל התפילות בעשי'ת זולת בתפלת חמספין דר'ה ויוח'כ ובשבת דעשי'ת ובתפילות מנחה שבת ובתפלת נעילה דיו'כ אמר אב הרחמים ונאמן אתה וכו' אתה קדוש ושמן קדוש וקדושים בכל יום יהלולך מלה (ב) לזוד דודר המליכו וכו' (ג) ובכן יתקדש וכו' (א) ובכן תן

ממטבע דברוכי עבדינן חושבנא זולתם והיכא דלא פליק לן חושבנא אלא ברריה עבדנן לר ברדירי ע"כ ולפי'ז אם מוסיפין דוא'ו וגם דר'א אינו מתנגד לבררי מרן האר"י וז'ל בשער הכוונות כיון שהם רק לשימוש התיום ה"א הידיעה וגם צריכים להוסיף עי'ו הוא'ו ואינם מצטרפין לחושבנא דמ"ה אותיות רשני אותיות הוא'ו ודר'א לחשבון ואם רוצים לחשוב נ' אותיות עבדינן לה ברריה ויש בזה מעלר שאם מוסיפין השני אותיות אפשר להצטרפן שגם לברר זה יש מקור בשער הכוונות שם ע'ין בפרע"ה שם ובשער רבונות ברננת מהרש"ו ז'ל א"ש נס ד"ת מלך חפץ בתים בנסמרי' נ לרמוז אל הארת נ שעריר הנמשכים בר ע"כ ולפי'ז יש נ"כ רשיוד רנ' אותיות וכמש"ב באמת דנאון יעב"ץ ז'ל וכו' כתבתי בדרך אפשר וע'ין בברכי יוסף בסי' תפס"ב אות' ו' בשם מסר יוסף במקום דנהנו לומר בזכרנו אלפים תיום אל חי מותר לכלל רמנחן ורמכמו עמו כמר רבנים ע"כ.

תשיא (א) נוסח חרוקה אב הרחמים וכן הוא נרסח אבן ידחי ודתיא וכן רוא כלכוש ונוסח ר"ע נאון ואבודרם ובב"י אב הרחמן בנו'ן לבסוף ונוסח דנ"ל של רבינו לחלס בין רתפילות הוא ברברי מרן דאר"י בשער חכוונות שבכל עת שיש עלי' יאמר אב הרחמים והנה בסירור עבודת ישראל לה"נ המדקדק מו"ה יצחק בער ז'ל כשאומרים ורחמן ע"ל "האב רחמן" כדי שישתוו התואר והמתואר בה"א היריעה ע"כ ורבינו לא שג' בזה כמו שמבואר בב"י אב הרחמן בלא ה"א וכן רוא בדברי האר"י ז'ל

(ב) לזוד דודר וכו' ברמב"ם וברוקה ובסחזוד ויטרי ליתא וכן לא נמצא בסידור השל"ה ובסידור חיעב"ץ הישן שנרסם בחיי המחבר ובסידור עבודת כורא לה"נ מו"ה שמעון עקיבא בער דיין באנשבאך ובסידור הה"נ מו"ה שלמה זלמן לוגרן ובסי' עבודת ישראל לה"נ המדקדק מו"ה יצחק בער ובפי הנראד שהאשכנזים אין אומרים אותו והנוסח רוא בסידור ר"ע נאון ובאבודרם ומרן האר"י ז'ל בשער רבונות (בענין ר"ר דרוש ו') ובס דור חמדת שראל רחוק שיש לאומרו ויש בזה מ' תיבות ע'יש ועי'ן נ"כ בס דור חפלה למשר לדרס"ק ז'ל שהאריך נ' ב בזה ע"פ הסוד

(ג) ובכן יתקדש ליתא נ"כ במירורי דנ"ל (רס איזר מרס שצינו שנוסח דאר"י ובכן יתקדש) וכן ליתא בסידור ר"ע נאון אך רוא באבודרם ומרן האר"י בשער הכוונות שם כתב דע בי ד' פעמים נזכרו כנאן מלות ובכן שלא ברברי דמותות מענין ז' ונודעים ומשנים כפי דעולר על דעתם וע'יש רכונה ע"פ דסוד והנה בסידור חפלה למשר להרמ"ק זי"ע כתב שבדברי רשב"י ליתא רק נ"ם ובכן כנראד מזודר פד' בשלח ובכנ"ר שם כתב שבס' אור נעור כתב שם בנו של חרמ"ק שמד אביו חזר בו ומסכים לומר ובכן יתקדש עי"ש

פחדך ה' א וכו ויעשו כלם אנדה (ו) אחת (דאלף בסנו"ל ורחית בספ"ץ)
לעשות רצונך בלכב שלם (ו) שידענו ה"א (ו) שהשלמן (רש"י) שני בספ"ץ
ולא בחיור"ם) לפניך עזו בידך ונבורה בימינך (תנו"ל כסנו"ל) ושמן נורא
על כל מה שבראת ובכן תן כבוד ה' לעמך תהלה ליראיך ותקוה (ו)

(ד) עיין בשבכר"נ ברנר ט אות כ שכתב שמסורה ב' דינו מאבותנו לקרוא
דאלף בסנו"ל כלשון רכתוב ויתקצו בני בנימין וידיו לאנודר אחת אבל
כרשות מהר"ל סדר הפלות ר"ה כתב אחת דאלף בפת"ח ולא סנו"ל ולא
ידעתי למד נשגד מלשון דפסוק ומ"ם הורתי לקראות בדברי מרדכי"ל ע"כ ומכא
בפר"ח ושדרא נורא בסנו"ל ועי' בבית דוד סי' שע"ב ושע"ג שכתב מעם
לדברי מרדכי"ל רנו ע"פ דדקדוק דקרא שדרא באתנה או סוף פסוק שצ"ל
דהי"ת פסוצר דאלף בסנו"ל אבל באן בתפלה דליכא לא אתנה ולא סוף פסוק
צ"ל דכל בפת"ח דאלף ותחת וסובא זאת במטה יהודה וכתב דרוא מעם
מספיק וכן הו"ל המדקדק מו"ה יצחק בער ז"ל בסידורו עבודת ישראל
ואריך נ"ב ע"פ דיקדוק מתנ"ך דקס באתנה ומ"ם דם בסנו"ל בעבוד ההפסק
אבל הר"נ מו"ר שלמר זלמן לנגדן בסידורו וכן הגאון יעב"ץ שדרא הו' מדקדק
נרול אפ"כ כתב לומר אנודר אחת בסנו"ל וראיתי בשער רכוונות (בענין
ר"ה בדרוש ו') בנוסח ובכן תן פתח שכותב מהר"ש וויטאל ז"ל ברנ"ה א"ש
נמ קבלת על פ' לומר אנודר אחת בסנו"ל ע"כ וכוונתו בודאי שפכל על פ' מר
שפיקל כן מסר אביו מהרה"ו ז"ל והוא קיבל כן מרבו דאר"י ו"ל כמובן וכן
בסידור דרב התניא הוא בסנו"ל וכן הוא בסידור עזרת תמיד להגב"ק מו"ה
נתן משינאווא בסנו"ל וגם באבודרהם כתב שדרא על שם הכ' (שמאל ב' כ' כ'
כ"ד) וידיו לאנודר אחת

(ה) עיין בסור שכתב שכנסת ובכן תן פחדך יש כזה מ"ר תיבות וכתב חבית
יוסף שם מכאן נראה שצ"ל כמו שידענו ר"א לאפוקי מהמזהקים תיבת
כמו דא כ אינם אלא מ"ג תיבות ע"כ ועיין במחזור ויטרי ששם יש נ"כ תיבת
כמו ובוראי הוא שער אחר מי"ב שערים ונוסח רבינו שחצר התיבת כמו
הוא בשער הכוונות (בענין ר"ה בדרוש ו') ובפרע"ח (שער כ"ה פ"ז) שכתב
שצריך לדגור מלת כמו שידענו ולרסור מלת כמו"ה ואי מהסר תיבותיה
מ"ב (הוצ' מתיבות ובכן) תיבות כנגד שם מ"ב כנודע שדרא כנבורה ופחד
יצחק ע"כ

(ו) עיין במטה משה סי' תשצ"ו שיאמר שהשלמן שו"ן השנייה בספ"ץ והוא
שם מסר ומירשו רמסש"ל (דניאל ז' ו' וי'ד) וזה דעת מרדכי"ל והלבוש
ומו"ל בס"ק כ' ומנ"א ספ"ד ודעב"ץ בסידורו וברנדות מרגנים ועי' בפר"ח
מש"כ ליישב דנוסחא אות' שאומרים רש"י שני בחיור"ם ועיין בפמ"ג בא"א
ספ"ד

(ז) בנוסח סידור ר"ע גאון ובמחזור ויטרי ובאבודרהם ותקור לדרושין"ך אך
ברמב"ם סבאר דנוסח ותקור טובה לדרושין"ך וכ"כ בשער הכוונות
ובפרע"ח שם דצריך לרניה ולומר ותקור טובה"ך וכמו שאחז"ל בזהר בפר'
וישלה ע"פ הצינו לא מיר אחי מיר עשיו וכו' כי צריך האדם לפרש ולבאר
בלשון שאלתו בתכלית דביאור עד שלא יתא בה נסנוס כלל פ' תו"י הוי' מקום
אל המסמך לקסרן בלשון שאלתו ולכן צ"ל ותקור טובה ולא ותקור ע"כ

סוכה לדורשיך וכו' (ח) ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוו
וחסידים ברגה יגילו ועולתה תקפץ פיר (ט) וכל הרשעה כלה (י) „בעשן
בעשן תכלת" כי תעביר ממשלת ודון מן הארץ ותמלוך אתה (יא)
הוא ה"א מתרה לדרך על כל מעשיך וכו' קדוש אתה וכו' אתה בחרתנו

(ח) כנוסה דרמב"ם ובמהזור ויטרי וברוקה ובלבוש ואז צדיק ס' אך בסירור
ר"ע נאון ובאבורדרם וכב' בשם רכל בו וכ"כ רמנ"א בס"ס ו מדברי
הזורר ותיקונים שיא לומר ואז צדיק ס' אלא ובכן צדיקים וכן רוא דעת מרן
האר"י עיין לעיל בדג"ה אות נ'

(ט) כן רוא נוסח במהזור ויטרי וכל דרשער כלר" ורוא מלשון חכמים כמו
כל העולם כלו וע"פ דבר רמנ"ז בנוסח מלוך על כל העולם כולו וכ"כ
במס"א שאנחנו נורנין כן וי"א כי כל הרשעה אבל הלבוש והנהות מנהנים
כתב שאן לומר כן שאין זר טעם למעלה רק סיפור דברים וי"א „ורשעה
כולה" וזר נוסח סי ר"ע נאון ודפד"ה ועיין מהנוסח בפס"נ בא"א

(י) לענין נוסח אי יש לומר „בעשן" או „בעשן" יש בזה חילוקי דיעות בין
הגרולים והנרמאות בסידורים דרנר נוסח ראבורדרם ופר"ה בעשן" וכ"כ
בסידור יעב"ץ ובסידור דרב התניא ובסידור שער רחמים לדר ח"י כהן וכ"כ
במס"א ובח"י אדם (כלל קל"ט אות נ) ועיין במסד דודר (למחר' ע אש ז"ל)
ומובא בשלמי חנינה בשם סובבליים שכן צ"ל דהכוונה היא לעתור ולרצות
ועולתה תקפץ פיה על פלונית בנוסחא רתהומא רבא והרשעה כולה בכללותה
עם עשן שדוא סמא"ל תכלר עכ"ל ועיין ברות ח"י ס (להחנן מתר"ה פלאני
בס' תקפ"ב אות ד) שכתב שכו"מ מלשון דתיקונים תיקון ב"א וכן ראיתי
בסידור שרתפלל בו מרן דרדכי תשובר וי"ע (בסידור ר' שבתאי) שרנר שם
ככתב „ק סצ"ל בעשן" שכן נראד בתיקונים תי' ב"א ע"כ וכן רוא נ"כ
בסידור רכונות של דרש"ש בעשן" ולעומת זר יש רבים ונרלים שיש לומר
„בעשן" בסידור ר"ע נאון ובכל בו ובמהרי"ל ובהנהות מנהנים ובמס"מ וכן
בסידור תפלר למשה לדרמ"ק וי"ע כתב ע"פ הסוד שיש לומר בעשן וכ"כ
במשע"ה רב מרני רנר"א שיש לומר בעשן וכ"ה במהרש"א באגרת יומא ס"ס
ע"ב וכ"ה בסידור עבודת בורא לדרנ"ג מו"ה שמעון עקיבא בער די באנשבאך
וכ"ד בסידור עולת המיר (לדרנ"צ מו"ה נתן משינאווא ז"ל) ובסידור לב שמה
(להד"צ מו"ר חנוך רעניך מאלעס ז"ל) ותראד שרעת רבינו שאמר „בעשן
בעשן" אתו בזה דעת הנר"ק מכושאטש ז"ל בסידור דעת קרושים במסד שיש
חילוקי נירמאות יש לומר השני נרמאות חנם שאינו כן דעת רבינו במאמר
נוסח רתפלר לעשות כן אך במסד זה כיון שיש פלוגתא נדולר וגם המליצה
שפיר אם אוסרים „בעשן בעשן" ואין נרמאות פותרין ול"ז וסדוייק לומר
שניהם ונראה כי לכך נהג כן

(יא) בסידור ר"ע נאון ליתא תיבת „הוא" ובכל בו גם תיבת „אלשינו" ליתא
אך נוסח הנ"ל הוא באבורדרם ובמהזור ויטרי ותיבת „לברך" ליתא
בסידור ר"ע ובאבורדרם ובמהזור ויטרי וראיתי מובא בשם מרן האר"י שצריך
לחיות בה מ"מ תיבות מותמלוך עד הברכה וזה רק נוסח הנ"ל המבואר
בפנים.

וכו' ותתן לנו ה"א באהבה את יום הזכרון הזה (יב) יום טוב מקרא קודש הזה יום תרועה מקרא קודש זכר ליום או"א יו"י ויגיע ויראה וידעה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו למובה (כג"ל סי' קע"ג) וזכרון אבותינו וכו' או"א מלך על (יג) כל העולם כולו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בחדר גאון עזך וכו' ויבין כל יציר (ריו"ר בשב"א ולא בפמ"ל) כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה"א ישראל מלך ומלכותו בכל משלה קדשנו כמצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מסובך ושפחנו בישועתך וסחר לבנו לעבדך באמת כי אתה אלקים אמת ודברך (יד) אמת וקיים לעד ברוך וכו' רצה וכו' ועל כלם וכתוב וכו' עיין לעיל מזה בסי' קע"ג כהג"ה שכתבתי בשם רבינו שבסוף שנותיו אמר (טו) וכתוב לחיים ארוכים ומוכים כל בני ברייתך וכל החיים

(יב) דעת רבינו בכל התפלות של יו"ט לומר יו"ט מקרא קודש (עיין לעיל בסי' תצ"ו וברג"ה אות כ') ורגה בשלמי הנינה כתב ש"ש שאין אומרים ו"ט מקרא קודש בר"ה רק יום מקרא קודש" אבל בסידור ר"ע גאון בתפלה וברמב"ם נבי קידוש ובאבודרהם נבי ברכת המסורה שבואר שגם בר"ה אומרים "יו"ט מקרא קודש" עיי"ש

(יג) עיין בלבוש ובמנרגים שאין לומר כל שדרי אח"כ אומר כלו עיי"ש ובאמת בסידור ר"ע גאון ליתא חיבת כל אך ברמב"ם ובמחזור ויטרי ובאבודרהם ובמגן איתא תרדירו כל וגם כולו ועיין בסו"א בספ"ג משום דמצינו רובו ככולו סמ"ל כאן כולו ממש עיי"ש וכן הוא ג"כ כפסוק כי כל העדה כלם קדושים עיין בשע"ת מזה בשם הפוסקים ועיין באלי רבה אות ט"ז שהאריך ג' ב' דיש לאומרו עיי"ש

(יד) יש גורסין "ודברך מלכנו אמת" ודא נוסח המור ורמחזור ויטרי וכספר חסידים סי' רנ"ה וכן הוא במדרי"ל בסדר קדוש ובפר"ח כתב שכן מנהגם וכ"כ רכרכי יוסף בסי' תפס"ג אות י"א שמנהגם כן וכתב ונראה שכן נוסחת דאר"י ז"ל ועיין בשער דבונות ובפרע"ה שלא נמצא שם כלל להוסיף מלכנו וגם בסידור ר"ע גאון ובשבלי לקט ובאבודרהם ובכל בו ליתא ועיין בב"ה שדמנהגים בהנחות דהזיר שלא לומר ודברך מלכנו אלא ודברך אמת שנאמר לעולם ה' דברך נצב וכו' ודכי נהוג עכ"ל וכן נראה מדברי דרמ"א בסעיק"ת שאין לומר רק ודברך אמת וכן ראריך בלבוש בסעיק"ת ועיין ג"כ באלי רבה בס"ס י"ז שכתב שרשכ"ג סמפס על זו ואני אומר שמבואר בלבוש וטעמו בתניא ואבודרהם ועיין ברגמ"ג עוד טעמים ע"כ. וכן במס"מ כתב רק ודברך אמת. ועיין בשלמי הנינה מש"כ בזה

(טו) רנה דעת המנהגים הובא בב"ה שאין לומר לחיים טובים רק וכתוב לחיים אלא אצל בספר חיים אומר לחיים טובים ודעת המהרש"ל הובא ג"כ בב"ה שם שגם אצל כספר לא יאמר לחיים טובים רק בנעילה אומר לחיים טובים גם אצל וכתוב אך סחסר חיבות כל שאינו אומר רק וכתוב לחיים טובים כני ברייתך כי אינו צריך להיות רק ה' חיבות כפ"ש ודעתך אך במור איתא וכתוב לחיים טובים גם בר"ה וב"כ בלבוש שאין לחשני על ה' חיבות בזה ויאמר טובים ויש בזה ששה חיבות כנגד ששה סדרי משנה ולזה הסכים חסו"ז

יודוך מלה וכו' בספר חיים ברכה ושלום וכו' ברוך א"י המברך את עמו ישראל (טז) בשלום

תשיב אחר השמ"ע דלחש פתחו הארון ואמרו „אבינו מלכנו פתח שערי שמים לתפלתנו והתחיל הש"צ בנינוגי התעוררת הנהגות תפלת שמ"ע דחזרת הש"צ והתחלת הפיוטים מסוד חכמים ונבונים ונו' (עד) מלך מלכי המלכים ואדוני האדונים והגיד בקול נהימה וכו' ושבורת לב הפיוט יראתי בפצותי שיה לחשחיל ונו ותנועת נגינה בין החרוזים כנהוג (וכן כיום ב דר"ד וי"כ תחלת דפיוט בור) ואח"כ אמרו כל הציבור וחס"צ שאר הפיוטים המיוחדים הכל כמדרן וסיום ברכת מגן אברהם

בספ"ב ועין כסידור יעב"ץ שכתב נ"ב רי"ל טובים ויש בנוסח זה ו' תיבות ועין בשער רבונות (בענין ר"ד דרוש ו') ובפרע"ח (שער כ"ה פרק ו') ובסידור חסדת ישראל שיש לומר טובים שבראשונר אסד זכרנו לה' ויאמר טובים ועתה אנו אומרים טובים כי כן דוא דרך ששואל תחלה מעט ואח"כ מוסיף לשאול ועי"ש נם מעט ע"ס הסדר ששייך כאן לומר טובים אבל במנין התיבות אינו מדבר מן האר"י ז"ל כלל ועין לעיל בס' קע"ג בהנ"ה שכתבתי בטעם רבינו שלא רצה לומר „לחיים טובים" בנסמרי' קללר (והוסיף לחיים ארוכים וטובים) ורבינו חש נם לזה שהוא ע"ס הוורד וישלה שצריך לפרש ולבאר כלשון שאלתו במכלית הביאור ועין כיצא כזה בדברי הגאון חיד"א ז"ל בברכי יוסף ס' תקפ"ב אות י"ג בשם סר וסינו דקדוש מדר"א אזולאי ז"ל בהנהגותיו בכת"י משם ס' זכרון משה שלא יאמר לשנה טובה תכתבו וכו' לחיים טובים לפי שהוא לשון קללר עי"ש הגם דברכי יוסף הביא ראשון לומר להיפוך דארובה מה שהוא קללר בר"ת יהפך במילוי ובסדר ליכתב לשנר מוכר אבל הגאון מהר"ה פלאני ז"ל בספרו רוח חיים בס' תקפ"ב אות י"ב ומובא נ"כ בכף דחיים החדש שם באות ס"א דבר"ה מספדין יותר משאר ימי השנה לכן נכון ליותר ע"כ עי"ש ועין במנחם חכם סופר שלא נהג להשיב בשתיית יין „לחיים טובים" רק לחיים ולברכה עי"ש ונראה שהוא נ"כ מטעם זה והנה הסגנון בכל תפוצות ישראל ובתוב ובספר אומרים הקהל עם השליח ציבור משא"כ בזכרנו ופי' כסוך עין מות בטעם לשבח בבני יששכר (יום הכסא מאמר ג' אות כ"ג) משום רכנ' ראשונות דומה בעבר וכו' משא"כ בנ' אחרונות דומה לעבר הנוטל פרס מדכו ויוצא וחולק לו ודנה הש"צ הוא הנוטל פרס בעד כל הצבור ע"כ בנטלו הפרס הנה כל אחר אומר עמו ונוטל חלקו לחיים ושלום ע"כ.

(טז) במנהגים ובמחזור ויטרי וברוקה ובכלוש בא"י עושה השלום וכן נראה סדרי הרוקח בסוף ס' ר"ג שכתב סד"ה ועד יוח"כ אומר וכו' בספר חיים עד עושה השלום וכן כתב במס"מ אבל השל"ה בסידור שער השמים כתב שהאשכנזים משנים מראש השנה עד יו"כ ומסיימן עושה השלום וכתבו בעלי הסודות טעם החת מה עושה השלום נימסריא מפרא"ל וכו' (עין לעיל בס' תש"ו) אבל הספרדים אינם משנים נוסח הברכה מכל ימות השנה וחלילה לשנות מאחר שלא נמצא זה בתלמוד ובפוסקים כסו המלך הקדוש המלך המשפט והרמו שכתבו בעלי הסודות הוא אמת אבל לא בנוסח הברכה. רק אחר התפלה כשפוסע ואומר עושה שלום במימיו יאמר עושה השלום לרמו כנ"ל אבל חלילה לשנות נוסח דברכה עב"ל

ומחי' מתים הכל בנינונים הידועים ולמכלכל חיים בחסד וגו' הי' ניגון התעוררת עוז והדר מיוחד לימים נוראים חפיוס אתה הוא אלקיני כשמים ובארץ חי בנינון בין החרוזים שאמרו חו"ק והש"צ הי' מסיים בקול רם (אחר הפרל) גבור ונערץ וכן הוא שח ויהי זככה בסדרן כל חרוז השני (ובסימו) רם ומתנשא שוכן שחקים תולה ארץ על בלימה הי וקיים וגו' הפיוס ה מלך וגו' אמרו חו"ק רק פסוק זה בראשונה וכל הפיוס המתחיל אדירי איומה וגו' אמרו כל הצבור והש"צ יחדיו וסיים שוב הש"צ הפסוק ה מלך וכו' והפיוס שלאח"ז לא עורך דין וגו' הי' כנהוג כי אחר שאמר הש"צ לכוהן לבכות כיום דין היו מנגנים בהתעוררות קדושת היום וסיים הש"צ לנלה עמוקות בדין ואח"כ אמרו תקהל שני חרוזים דלהלן ואחריהם הש"צ בנינון בנתיים כנ"ל וכשחל בשבת אמרו (רכל כנדפס במחזורים) פיוסי החרוזים שמו מפארים וגו' חן וקהל עד חרוז כל יושבי תבל וגו' (ועד בכלל) ופיוס המתחיל אדר ודוד וכו' צבור וש"צ יחד (לא כנדפס במחזורים בזה חן וקהל) רק ישפוט תבל וגו' אמרו חו"ק וגם חפיוס בין הקדושת אמרו הכל בתוך הקדושת

תשינ כאמירת השם"ע דחזרת השליה צבור בשחרית ומוסף באיזה מקומן של שכחים בקדושת כונות רגש התיבות הי נוהג לומר בתנועת נינוני התעוררות (דמזכרים משרפ קודש קדמוס) שהתנועתו בל הצבור בחזרת קודש כמו באמירת שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן לדוד עבדך ומפני חסאינו גלינו מארצנו ולפני נפילת אפן לכורעים מלבד עולת החודש וגו' עלינו לשבח עד ואנחנו כורעים מלך ישראל וגואלו אשרי איש שלא ישכחך וכן אדם יתאמץ בך הלך וקראת באזני ירושלים וגו' לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה הבן יקיר לי אפרים וגו' דחם ארמנו נאם ה' כל המזמור הללויה הללו אל כקדש עד כה"ת י"ק הללויה וכו' האובדים בארץ אשור וגו' בהר הקודש בירושלים וביום שמחתכם וכמועדיכם וגו' אני ה"א וכן באמירת ותערב לפני הדוכן אנא רחום ברחמיך הרבים השכ שכניתך וגו' כל אלה ידועים וחקקים לזכרון עולם ויצלצלו באזני אותן אשר זכו לעמוד אצל ההר כוער באש תפלת צדיק רבינו ז"ל כר"ה ויו"כ ואי אפשר לתאר למי שלא ראה את תהיורש כשחל ר"ה בחול אמרו מיד אחר המברך את עמו ישראל בשלום אבינו מלכנו כנוסה הנדפס במידורים ומחזורים אבל כשחל בשבת לא אמרו א"ם כדעת הרמ"א כזה ואח"כ נגנו הקדיש עם המשוררים כמו שאר יו"ם כנהוג

תשיד המנהג שנשתרבו בכמה מקומות כשמגיע הש"צ וצבור לא"ם כתבנו בספר חיים מובים או מתחיל הש"צ בקול רם א"ם כתבנו וכו' עד א"ם כתבנו בספר זכיות לא הי' נוהגין בבית מדרשו ומנהג אבותיו חק' של רבינו שכל תפלת אבינו מלכנו הי' אומרים חן וקהל ביחד

וכותב בספרו שער יששכר (מאמר מאזנים למשפט אות צ"א) שהושש בזה שמעוררים כפרוג ח ו דה ז בכלל מ"ש בתיוזה"ק (תיוסן ו) צווחין בצלותין ביומא דכפודא ככלבים חב חב לבגא מוונא וכו' ואיגון ע"י דכל חסד דעובדין לגרמי עבדין וכו' ע"כ והנה כבר כתבו בשם מרן הבעש"ט זי"ע דאם כונתו לש"ש בחיי ומוזני כדי לעשות רצון דקב ה מותר להתפלל על כל זה וה"ז צרכי נכוח וכפרט כימינו אמנם אם אומרים כל תפלות האבינו מלכנו שהם דברים העומדים ברומו של עולם לגדל נחיצתן לתיקון עולם בלחש וכשמגיעין לכתבנו לחיים מתחילין צוהיין (במל רס) החזן ואח"כ הקהל אבל לחלן וכתובם תפלות א מ הרים קרן ישראל עמך הרים קרן משיחך וכתבה זהו חומפים ובלחש שזוהי אינו עיקר אצלם ע"כ יש חשש בדברי התיוזה"ק הנ"ל עיי"ש ובתפילת געילה הנהיג רבינו בעת רצון וחכל הולך אחר ההנהגה לומר כל הא מ מתחילתו ועד סופו בקול רם חזן וקהל זה אחר זה (עיינסי תש"ס)

תשמו קרה"ת הי' כנהוג שמוציאין שני ספרים ואומרים י"ג מדות (א) ורבש"ע שנדפס במחזורים (ובשבת אין אומרים הי"ג מדות ורבש"ע) והקפיד שלא לומר בר"ה ויז"כ (במי שבידך) לכבוד יום הדין" רק לכבוד היום' (ועיין במגיד תעלומר על ברכות דף "ב דלא פר עושין דאומרים בנוסח מי שבידך כ ור"כ לכבוד יום דין כ יו"כ רוא יומא דרתמים עיי"ש) וקריאת התורה היתה על ידו (כנהוג) בקולות מים רכים אדירים בהתעוררות כונת זה פקד את שרה וכל הסדר ובהתעוררות העקידה וכל תיבה שהוציא מפה קדשו החריד לב כל השומעים ואחר גמר קרה"ת היתה חפסקה להנפש מעם כמו חצי שעה והס"ת נשאר מונח על השלחן תבטח

תשמו דעת רבינו שיותר לשתות קאו"י או מיי קודם תקיעת שופר ומוסף שלא הל עוד חיוב קידוש (וכן נהנו העם המתפללין בכית מדרשו וכשעת ההפסקה כנ"ל) ושיותר טוב להאריך בתפלות ותחנונים ולשתות כנ"ל קודם תק"ש מלגמור כל התפלות מיד אחר הצות (ועיין בספרו שער יששכר מאמר מאזנים למשפט אות נ"ב מסור להדברים לראריך בתפלה עד הרבה אחר הצות היום מזו ה רות בתחלתו בר"ה פתח בוצינא קדישא וז"ל כדי יתיב קודשא בריך הוא בר"ה ויום הכפורים ותו"ר למידן עלמא בדינא רבא וכדין בעי בר נש למילא אורייתא, ולמיתב בכפנא" וכו' וכדין כדי מתעורר דאי ב"ג למיתב בתיובתא וכדין זכי לא יתקרי אינש, כנין ראולי מבית' לבי כנישתא ויתבי ולא אכיל נהמא בהאי שעתא" וכדין מתחברין

(א) ואומרים שיר הפסלות מיום א' דריה ובעשיית אומרי י"ג מדות ושדים וגו'

ארעא קרישא בשמא קרישא עכ"ל וסוד מקור להצדיקים שמאריכין כתפלה עד קרוב ללילה ודוא העיקר שכ' בזה"ק דלא אכיל נרמא" אפי' שתר מעט סאו"ע קודם התפלה לרשיב לבבו שיוכל להתפלל בבח ובכונה עכ"ל לא אכיל נחמא עד אחרי התפלה שהוא קרוב ללילה ע"כ) אך הוא כעצמו לא שתה כלל קודם תק"ש רק חלק לחדר ביתו ולמד אז בזה"ק וכיו"ב ובחכמה לתקיעת שופר

תשין כבואו לביחמ"ד והשופרות בידו וכמה סידורים מגודי הארז"ל הובאו אצלו ועמד אצל הבימה ונחג לומר דברי בכושין והתעוררת לפני תקיעת שופר ביום א' דר"ה והי' זהיר אז שלא להזכיר עונות בית ישראל שלא לעורר קטיונר ח"ו כיום דין (א) כי אם עיקר דרשתו הי' טובב והולך במליצות טובות וזכותים על כלל ישראל ושגם אם נכשל במעשים שלא כהוגן אין לדונם לכף חובה ח"ו כי זהו מחמת מדרת הגלות ושיעבוד נסיון וצירוף והרדיפות ובלבולים מכל צד ר' ל עד כי כשל כח המכל ועורר אז לבקש רחמים על הנאולה שלימה שזהו עיקר התעוררת השופר לעורר שופר העליון ויכלא החירות ביאצצ"ב (כמבואר בזה"ק פר' אמור) והתחיל במשל ומליצה שמקובל בן מאבותיו ורבותיו תלמידו הבעש"ט זי"ע לומר משל לפני התקיעות ועוד בשעת המשל במרם שביאר הנמשל הי' פלג מלא מים ואין מעצור לרוחו תספור כי אם התפרצה ממנו ומכל העם השומעים בכיות נוראות ועצומות עד אין חקר

תשיח וכשחל א' דר"ה בש"ק הי' אומר הדרשה ביום כ' לפני התקיעות ואז הי' מעורר זכות רחל אמנו הק' כמבואר בכהארז"ל שיום ב' דר"ה היא כנגד רחל ושזהו ג"כ מאפסרתא דיומא קול כרמח נשמע רחל מבכה על בני זכר ושבו בנים לגבולם (עיי' בשע"י מא' תקע כשופר אות כ"ב)

תשין (א) עיין מזה להבחן הגדול בתולדות יעקב ויוסף (מובא בשער יששכר מאמר תקע בשופר אות כ"ב) שמביא משל מפי קה"ק רבינו מרן הבעש"ט זי"ע שלא יאמר אז בדרך טובה אשר יעורר עונות בית ישראל במרמז ועי"ז יעורר עוד קטגוריא ח"ו ודמשיל דענין למלך אשר בנו יהידו יצא לתרבות רעה וראו שאין עצה רק לשולחו למדחמים בגלות עד יכנע לבבו ויטיב מעשיו לשמוע בקול אביו ומצות המלך ובמשך רמזן רב בהיותו שמה שלח המלך כ' שלוהים (זה שלא בפני זה) לשמוע מהנשמע ממנו אם רטיב דרכיו כבר וכא רא' ואמר כי הוא בן שוכב ועובר על מצות המלך גם שמה ולא רטיב מעשיו ואדרכא וכו' ורשיב המלך כי זהו שונא לבנו רק לעורר קטגוריא ובא השני ואמר כי לא מקיים שם מצות המלך כראוי אך גראר כעליל כי הוא מחמת צרותיו ודאנותיו שם בידעו כי הוא נגרש מבית אביו ומבית המלכות ועי"ז לא יוכל כראוי לשים מצות אביו המלך אמנם נראה ברור כשישיבולו לביתו בודאי יקיים מצותיו בכל לבו ונפשו והשיב המלך כי זהו השני הגיד כראוי ויכל דבריו ע"כ והנמשל מובן

תשיט סגנון דרשותיו לפני תקיעת שופר אי אפשר לצייר כל תמונה נוראה למי שלא הי' באורו מעמד הנבחר ומקודש לך נא וראה בספרו שער יששכר ח"כ במאמר תקע בשופר וכן במאמר מאזנים למשפט ומשם בארה אך אין לנו לעבור בשתיקה לגמרי מזה ונציין רק איזה ראשי פרקים כמסגרת ויחיד מנלה אנשי ביתו המה ראו כן תמהו עוד בחדר ביתו במרם נכנס לביחמ"ד לתק"ש בהכנה דרכה איך ירא וחרד לדבר ה' בלבבו המהור נעות ועיניו זולגות דמעות ונשען לשמים למצוא לתקיעת שופר שפתותיו נעות ונאולה שלימה ולכבוד השכינה הק' ולקח העת רצון לעורר זכות כנסי' לנאולה שלימה ולכבוד השכינה הק' ולקח כמה שופרות שהיו ברוכים בשק קמן מורשה עוד מזקיננו ואביו זי"ע ואמר נלך בשעה טובה ומצלחת" וחרדה גדולה נפלה על העומדים מסביב כי קרן אור פניו

וזתו אפס קצחו מסגנון לשוננו ודברי קדשו לפני תקיעת שופר
א) התקיעות הם מעוררים למעלה זכות אבותינו אברהם יצחק ויעקב ולכן נשפוך עתה שיה לכבינו ונצטע ונקרא ונזמין נא אותם ואת כל צדיקים הקדמונים שיעמדו לימינו ועמנו בעת תקיעת שופר ויתעוררו ויציצו טוב בעדינו ובעד כלל ישראל שנזכה במהרה לשמוע קול שופר גדול להורותנו והיום ברה"ה יפסקו הב"ד של מעלה שירי שנה רזאת שנה נאולד וישוער ביאת בן דוד ודי' ד' למלך על כל הארץ

אבות העולם עד מתי תשבכו ועדכר שינתכם ולא תסומו ח"ו לעזרתנו דתעוררו נא עמדי נא קומו נא לראות בעצמך בניכם הנפוצים בנלות ובשכי' זה בסו ח"י מאות שנה בצרות צרורות ונזירות קשות אכזריות בארבע כנפות דארץ הרעישו נא למעול רנאולד שלימד קרובה כי כשל כת הסבל

רבש"ע אם לא למענינו למענך פעל ואל תשחית את זכר שאריתנו זכור נא לנו זכות וברית אבות שלא תסח וזכור חסדי אבות להביא נוכל לבני בניהם למען שמו בארבה וכפרט בעבור יעקב אבינו שצורתו הקודש כסא הכבוד וסבל כ"כ צעד נידול בנים ועדיין לא ראה נחת ושפחה מבניו כי בבית המסדש דראשון נטל אברהם אבינו את חלקו שרי כנגדו לנורו ובבית שני יצחק אבינו שחי' זה חלקו אבל יעקב אבינו לא הי' עוד ביתו בנו ומשוכלל והוא עדיין עומד ומצפה לבניו בית השלישי שיבנה ב"ב יעקב יעקב אי' איפוא אתה עמדי נא לחנן בעד ביתך ונהלתך ובניך ובעת זזאת אשר כל באי עולם יעברון בבני מרון ודינן בשמי מרום אם לזכות אם לחובה ח"ו תלא נונע הדבר אליך ועל ביתך ואם אתה תעמוד בעדינו לא יחי שום שתחון מה למססרן כי אם הליד אין אנו וזכאין אבל בעבור כבוד שמך כדאי ודכרה שיצא חסדך לחכרע למזכה שנזכה לבניו בית יעקב אמת ב"ב.

ב) אחיי אהוביי חיות דרת עולם היום יעמיד יעמיד במשפט כל יצורי עולמים וחזקיר שאנו מצפים ועינינו כלות ומיחלות דוא רנאולה שלימה ביאת

רמשיח ועל זר דנין בכל שנה ושנה כר"ה ועד כה עדיין לא נושענו אלא וראי שרבל תלוי בנו אם נשים ללבינו ונשוב בכל סאווינו ורצוננו למלך הכבוד ית"ש ונשליך מעלינו כל נגיעות עצמינו וטובות נופינו ונשים פנינו לחלות ולחנן ולבטח רק על ביאת בן דוד שיבא ויגאלנו כ"ב ואם תאמרו ותשאלו איככה ישוב דבשר רחי ואיך יוכל לעזוב ולהסיר ממנו ננעי לכבו וחסרון מזונו ופרנסתו מבלי לבקש על זה כלל כי אם כל מנמתו על דנאולר כנו' אמנם אחי צמוד לבבי רעו נא מה שנאמר בפסיקתא רבתי כי משיח בן דוד קיבל עליו יסורים וחבליים לסבול בשביל עונותיהן של ישראל ומביאים סודות של ברול ונותנין על צווארו ער שנכפף קומתו והוא צדעק ובוכה וכו' עיי"ש בפסיקתא (עין כל זר כמאמר תקע בשופר אות י"ב במה"ס שער יששכר ח"ב באריכות) ועתה אהובי אחי מי דוא זה ואיזר דוא אשר יוכל להתאכזר כל כך שבשכילו יסבול הקדוש חזר משיח אלפי יעקב ובכן אני אני דוא עומד בלח ונפש ודגני נותן ומכניס ראשי תחת הסודות ברול של משיח צדקנו כדי ליטח מאתו דיסורים ונפשי תחת נפשו דמאורד ומי לר' אלי צמדו והתיצבו בולכם לחבנים ראשינו תחת סודות ברול חנ"ל ולא נניח שיסבול משיח הקדוש בשבילנו וזהו נשיב היטב ללבינו ונבכה ונזעק מדר ונשוב אל ד' ועי"ז בניסל נוכל לדסר ממחשבותינו פניות ותאות לב עניני עור"ז רק לבקש רחמים על נאולתנו ופדות נפשינו ולפדות את משיח צדקנו שלא ירא מהולל מפשענינו ונגיע לחבליה דנרצה וראמייתו ליכות לשנת נאולה וכוח"ט כספר רחיים ודוד מלך ישראל חי וקים במתהר בימינו

ג) מבואר כספרים חס' ער"ב ח' נצב לריב עמים כי כביכול ית"ש עומד אתני במשפט בימי רמשפט וכתיב ספר אתה למען תצדק על בן באחרית דימים ראלו של רחבלי משיח שרצות מתגברים בכל וס קשה מחבירו באו מים עד נפש וננים עד משכר וכת לליר אין מצוה וחזר לעוד רחמים על כלל שראל לכן למען כבוד שמו יתברך ולמען כבוד עמו ונחלתו עם סגולה לכו נא ונזכרה יאמר ר' ונעמרה נא למשפט ד"ת עמו ית"ש והוא כביכול שומר התורה שכל העולמות נבראו בשבילו ואני דגני עומד עצמי בתור מורשה וטוען כשכיל בני ישראל לזכותם כי זכין לאדם אפי' שלא כפניו ואם שכי"ל דרתובע דולך אחר חתבוע אכל (הנתכע הוא) כביכול ית"ש מלא כל הארץ כבודו והוא עמנו ושכינתו בתוכינו גם כאן כעוה"ז ויוכל להיות דר"ת אצלינו ונסמוך עצמינו על בעל ריגנו כביכול שהוא ית"ש ידי' דדיין והפוסק בי הוא כל יוכל דיין ומוכיח ויווע ועד ונציע מענותינו עתה כי עפ"י התורה אשה שנשבת בעלח מייב כפורקנר ע"ב מחיוב כביכול ית"ש לאול את כנס"י (שתוא דכעל להם כנורע) מאשר נשבו בין ראומות ובירו לסרוק אותנו מרגלות במהדר ביומא דידן (עין הסענות כוח במאמר תקע בשופר אות כ באריכות)

מלאך מיכאל הקדוש! הלא נאמר על אחרית הימים הללו ואין עומד בעדכם כי אם מיכאל שרכם. ועתה הנענו בעוה"ר לעת צרה שבמחוז לא נדייתה

בשנות חבלי משיח ראלה ולמה תחרישי עד חנה הי נא עתה מלאך מליץ אחד לרניד יושר וכות כנויים קרואים שושנר ולסתום פי המסמדין ם וכן כל מלאכי זכות ורחמים מליצי יושר רעלו נא טענותנו למכות כלל ישראל לפני כסא הכבוד ית"ש וכל מענות וזכותים ומליצים טובים שדנינו ושרמליצו חכם ישראל צריקי עולם שבכל דור ודור מימות עולם ועד עתה יעלו בעת רצון הלו לפני תקיעת שופר לבטל כל רמסכים ומכרילים בינינו לבין אבינו שבשמים ולעורר רחמים סרובים והסדים טובים ומנולים לישועות ישראל ונאולתן במדרד בימינו

ואולי מפני שהמלאכ ם וצריקי עליון אינם בעלי בחירד ע"כ אין להם רשות לרמפלל נגד דבר שנגזר מהב"ד של מעלה ברסכמת דבורא ית"ש אבל יש לנו מענה לפני מלאכי זכות וחסד רנ"ל לאשר נם שכנגדם רבע"ד עושה יות" לחובה מאשר ניתן לו רשות לרסית ולרדית בנ"א בטענות שוא ושקר ר"ל ולעומת זד ירי' נא רחושפ לכם מלאכי זכות למעון ולרעיש יותר מהראוי והמוגבל לעורר רחמים על נו ועכ"י ב'ב

ד) היום מלאכים יתפזזו וחיל ורעדר יאחזזו ויאסרו חנה יום הרין לפקוד על צמא סרום ברין והזמן מוכשר לרמליך את רבורא כל עולמים ית"ש שימלוק לבדו על כל מעשיו ב"ב בנאולת כלל ישראל אמנם בעור"ר ויבא נם רשמן בתוכם לקטרנ על בניו ית"ש דסודדים בנולך וא נם מניה ם לעלות את תפלות ישראל ושועתם וע קתדראין יושב ן כסאות למשפט ומד נעשר אנחנו סרוצי חומד נגדם כי אבותנו ורבותנו רסודשים צריקי אמת סעו הסה למנותות ואותנו עזבו לאנחות בחשכת רנלות בסוף יומיא שרחכילין דמעיין סתנברים סיום אל יום ועברו עידן וערנים ואנחנו לא נושענו בנאולת שלימה אבל חרכה לרתחוס כלבכינו לכו ונשובה אל ה ועזו נתאזר לצעוס אליו ת"ש שרוא לבדו ישפוט אותנו ולא יססור משפמינו לפני רב"ד שלמעלה ע קתדראין ושחם שרי או"ר כי בולם נונעים בעדותן כידעם שכאם יחי דנאולר שלימד יתבטלו הסה לנמרו ולא יחי' שריר לבית עשיו לכן רבש"ע (א) הוויד נא את

תשיס (א) עיין מזר בס' תרנ"ד בהנ"ר אות א עמוד רי"ז צדיק מר פעל אז בר"ה שחרעיש למפלת רוסא ולהעביר ממשתל זדין מן הארץ יעיש"ר וסיפר דבינו שענין זה נתעורר לו עוד סודם ר"ר עפ"י חלום שראה כחזיון לילה שעומד ביום ר"ר לפני אביו דקדוש כעל דרכי תשובה זו"ע ואביו אמר הדושענות וצעס הושענא למען מלכותך שצדיכין להתפפל על ביטול שני מלכיות ממלכי או"ר ואח"כ (עודנו בחלום) רכינו עמד על סקוסו (כמו בחיי אביו) סמוך לארד"ס בביהמ"ד ואביו ישב על הספסל בסמוך לו ושאל לרבינו האם רבנת על מי כוונת לביטול שני מלכיות ורשיב הן דעת על מי סוכבון הדברים (א) ושוב נכנסו לחדר כית דירתו ורבינו כיבד לאביו שישב בראש ואביו אמר שהוא ישב בראש ודיברו עוד מענין תחושענות ע"כ במחות לילה

כל שרי האומות ולא יזכו בעיניך בדין ובראשם חס"ם ריוורד ומסית עולה ומסמרט שנפרא כזור"ס משנאי דקוב"ה ושונא פסול לרון ולהעיד וע"כ לך רד אסור לו ולכל נוגדא דילי' ירד מטר מטר ולא יעלד ולא יתערב כרין כלל ולא ישמעו לו ולתתבולותיו ומלשינותיו עלינו ואז נזכר להוציא כאוד דיננו וצדיקנו ויתגלה האמת כי ישראל קדושים הם וראויים להנאל ולצאת מאפילד לאורה ב"ב

ר) אחים יקרים! בעת רצון וקדוש הלז קודם תק"ש שכל דעולמות ירעדו מלפני ה כי בא לשפוט את הארץ נשים נא ללבב נו לשוב אליו ית"ש עד שיעיד עלינו שלא נשוב לכסלר עוד ולמסרת תכלית ראמת להתסרכות הנאולה שלימד ב"ב בי חלא באחרית הימים הרם שבעור"ר השינונו צרות רבות ורעות עת מלחמה בין מלכי או"ד ואלפים מישראל עומדים על שרי קרב בכס"נ וגם כבד נרדנו ונשפך דם קודש כמים ובמה מאות ואלפים סבנ"י לא זכו אפי' לקבורה ומר רוא רתכלית סוד וכי בשביל שיכבוש מלך זר או אחר ערים וכצורות כדאי הוא ח"ו לשפוך דם נקיים כל כך הם מלהזכיר אלא וראי שכונות עיזת כל דעולות ית"ש שיע"ו נניע לביאת המשיח ב"ב ויומלקו הרינים לרחמים לבן שימו נא על לבבכם ריטב לעזוב כל הבלים ולא להכניס רראש בפליטיס ועתונים אשר יאמר ב הוא זה רמלכות נוצח במלחמה או שכנגדו ושיר' שלום בינירים כי אין שלום אמר ד לרשעים רק דעיקר לבקש בכל מנמתינו שיהי שלום על ישראל בביאת ממשע ישועה אומר לציון מלך אלקיך ובוז נעשר רצון רבוא ית"ש לבקש ולהתפלל על תכלית חרצרד וימלא רצוננו ובקשתנו ברחמים כב"א

ע"כ מקצת מן רמקצת מסגנון דרשותיו

השב אחר הדרשה התחילו מיד לומר ז' פ למנצח וגו' כל העמים תקעו קף וכו' (תהלים מ"ז) ואח"כ אמרו חו"ק מן חסצר וגו' וכל חששה פסוקים בר"ה קר"ע שמו"ן (ממבואר ברברי מין האריו"ל) והתפללות לבעל תוקע הי' אומר בלחישת (משא"כ מר אביו דקדוש בעל דרכי תשובה הי' אומרין בסול רט) והגוסס ית"ר וכו' ותקדע ברחסין הרבים וחסדיך הגדולים כל חסמכים והמקמרינים אשר הם מכדילים בינך ובין עמך ישראל וכו' (ועיין במנח"א ח"ד סי' ל"ו טעם ושורש חמנהג שמסכין השופר ער אחר חכרני) וכירך בדרך וכו' אקב"ו לשמוע קול שופר (כדעת הכלבו ורסקמת האחרונים הטו"ז ומנ"א ולא על תקיעת שופר ולא לתקוע שופר עיין בב"י או

ויחי כבוסר והנה חלום והתענה אז רבינו ח"ת ואח"כ בימים הנוראים הרעיש רבינו מאוד בתפלתו רק ובדרשותיו לביטול המלכות כנ"ל ודכירנא כי ברו"ד עוד בפסד"י במזמור הללו' שידו לה' שיר חדש וגו' באמירת לעשות נקמה בנזים וגו' לאסור מלכיהם כזיקים ונכבדיהם בכבלי ברזל וגו' הרעיש כל כך והלך באש לוחם אילך ואילך בביהמ"ד וצעק כנ"ל וביתר שאת בעת ההושענות ואכמ"ל.

לשמע בקול שופר עיין בלבוש) ות"ח חשוב מקרא לפניו מדר התקיעות כמדרן תקיעה ואח"כ שברים תרועה בפעם אחת. (כסובן ראיו להפסיק בה הרכה לחוש לאותן ריעות דשברים תרועה צריך לעשותן בנשימה אחת עיין כמור וש"ע סי' תפ"צ) ואח"כ תקיעה וכן בתש"ת תר"ת ולבסוף תקיעה גדולה כנהוג. (ועיין במנח"א ח"ב סי' ס"ה באריכות רגם בתקיעות רמיושב צריך להיות בסוף תקיעה גדולת ס"ה ל קולות. ובתפלות דלחש ג"כ תוקעין אבל אין מפסיקין אז להקרות להתקוע ותוקעין על מדר הברכות וכשהגיע רבינו הבעל תוקע למלכות הי דופק ביד שידעו הצבור לשמע התקיעות ותוקעין תשר"ת תש"ת תר"ת. וכן לזכרונות וכן לשופרות. ס"ה ל' קולות. ואח"כ בחזרת תש"צ ג"כ תוקעין על מדר הברכות כג"ל ס"ה ל' קולות והבעל מקרא קורא לפניו ואחרי השמ"ע באמצע הקדיש לפני תתקבל הבעל מקרא קורא ג"כ ותוקעין עשרה קולות תשר"ת תש"ת ת"ר תקיעה גדולה ס"ה סאה קולות (כדעת מרן רארי ו"ל ורכש"ט ותלמידיו וי"ע ובמבואר ג"כ בסידור השל"ה עיין כל זה באריכות בשו"ת מנח"א ח"ר סי' ל"ו וכן יש בזה תשובה ארוכה בכת"ק ח"ו סי' ג"ח) וכל התקיעות ה' רבינו (רש"י) כעצמו התקוע והתקיעות דמיושב ה' תוקעין ביום א' וגם ביום ב' על הבימה (עיין גר"ם כשם דכל בו וברמ"א סי' תפ"ד).

תשכא בברכת שופר אין לענות ב"ה וב"ש אך אין למחות ולמנוע במי שאומר ב"ה וב"ש גם בברכות אלו (מנח"א ח"ר סי' כ"א) תשכב אם שומע קול שופר ע"י המעלעפא"ן לא יצא משום דבא הקול מעורב (כמו התקוע לתוך הבור או לתוך חרות לאותן תעומדין בחזו ושמעו קול דברכה עם קול שופר דלא יצאו — מנח"א ח"ב סי' ע"ב) (א)

תשכג ראיתי בכת"ק של מרן בעל דרכי תשובה זי"ע (שהניח בתוך סידור של הגאון מליסא ו"ל) שכ' בזה הלשון הגה שמעתי שיש מועין שכשאינן יכולין לתקוע תקיעות דמיושב שמהפכין השופר וקורין בתוכו ויהי נעים כמ"ש חמנ"א בסי' תפ"ה בשם מהרי"ל והוא טעות נמור שעושים הפסק בין ברכה לתקיעה וכמ"ש הגדול מרבבה שם דהמנ"א מיירי בע"כ בתקיעות דמעומד כי קשה לומר דמקרי צורך תקיעה דאין סגולה זו בדוקה ועיי"ש עכד"ק בתג"ה בסידור חנ"ל

תשכד היה"ר בין התקיעות לא חי' אומר אם כי הקהל אותן שלא ידעו שיפדו אמרו (ועיין שו"ת מנח"א ח"א סי' ע"ה ובה"כ בשירי מנחה* שכן נהג בזה מר אביו חנ"ס בעל דרכי תשובה וכמה צדיקים שלא אמרו וכן נהג מרן חנ"ס בעל חתם סופר ז"ל וכן חדרש חר"ר אשר ז"ל בסידור רארי חשמיטן לגמרי וכן בסידור רארי רישן דפוס זאלקווא לא נמצאו כלל וכן

בסידור התניא רשמיסן ולא נדפס רק ריד"ר האחרון שאחר דתקיעות במתם „רמלאכים" ולא בפרטן (וסי' מ' רב נז) וכן אנו נוהגין לומר דק דאחרון ע"כ עיי"ש) רק בסוף התקיעות הי' אומר היה"ר והו' נוסחתו — יה"ר מלפניך יהו"א שיעלו אלו המלאכים היוצאין מן השופר ומן התקיעה ומן השברים ומן התרועה ומן תקיעה שברים תרועה תקיעה ומן תקיעה שברים תקיעה ומן תקיעה תרועה תקיעה לפני כמא כבודך וימליצ' טוב בעדנו ותעשה עמנו אות לטובה ותמלא עלינו ברחמים ברוך אתה בעל הרחמים ואה"כ אמרו חזן וקהל הפסוקים אשרי העם בשמך יגילון כי תפארת. (דנר ברוכה ובמגדנ' ובמדריו"ל וברמ"א סי' תק"צ ובבלבש שם ליתא דק פסוק אשרי העם אך לומר נ' פסוקים הוא מדברי דסור ואבודרהם ועיין בסידור ר' קאפיל ור' שבתי כונת לנ' פסוקים אלו אחר תק"ש בדרך סוד ובמסמ"ס כתב טעם בדרך נגלד ע"ש) וגם פסוק הראשון של אשרי הגידו חו"ק כנ"ל (ע' ו' כרמ"א שם) אחרי אשרי אמרו יהללו והחזיר הסמ"ת להיכל (אם יכוין צירוף חדש תשרי במסוף דר"ה עי' רב'ת ח"ה אות י')

תשכה לתפלת מוסף הלך רבינו לפני התיבה והתחיל בקול הנני העני ממעש וכו' והנוסח ונא אל תפשעם בהמאתי ואל תחייבם בעונותי כי הוסיא ופושע אני ואל יכלמו בפשעי' החסיר בתפלת ר"ה רק לפני תפלת מוסף דיום כפור אמר זאת וכן ולכל פשעים תבטל באהבה וכל צומותינו ועונותינו הפוך לנו ולכל ישראל לששון ולשמחה לחיים ולשלום" החסיר בראש השנה ואמר זאת רק כיום כפורים לפני מוסף (עיין בשער יששכר מאמר יום קדוש אות ב') ובהסיום כעבור כל הצדיקים והחסידים ודמיימים והישירים (הוס' רבינו) „ובעבור אבותי הקדושים" וכו' ברוך אתה שומע תפלה והוסיף ואמר אה"כ הפסוקים (בר"ה שם חו"י ב"ה) ידעתי ה' כי צדק משפטך ואמונה עניתני חקשיבה לי וענני אריר בשיחה ואהימה ונפשי תגיל בה' תשיש בישועתו הנותן תשועה למלכים חפוצה את דוד עבדו סהרב רעה (הוספות פסוקים דנ"ל נדפס במחזורים דישנים וכתבו שקבלה מר"ח ז"ל לומר פסוקים אלו קודם דתפלה) והתחיל בניגון הנהוג יתגדל ויתקדש וכו' (ושם"ע דלחש במוסף ראריך בה ביותר ורעם שידעו זאת ובכרי שלא יצטרכו לעמוד ולשדות הרבה באמצע חשם"ע לצורך דתקיעות כנדון דיו רבים אומרים תהלים במרם דתתילו חשם"ע לעצמם ורבים שלא רצו להפסיק גם בזה דיו מעינים בתוך כך כאיור ס' או במירוש דפיוסם וכיו"ב וכיוצא לשעה שהגיע רבינו לסוף ברכת אתה נכור ואז התחילו להתפלל חשם"ע דלחש כדי שיסיימו יחד עם רבינו דש"ע לסוף סדר מלכויות ולשמוע דתקיעות על נכון)

תשבו בנוסח חשם"ע דמוסף הי' מזכיר פסוקי מוסף דר"ה אבל ר"ה לא הי' מזכיר כלל רק תי' מסיים מלכר עולת החודש ומנחתה ועולת

התמיד ומנחתה ונמכיחם כמשפטם לריח ניהוח אשה לה' (עין מזר ברמ"א סי' תפצ"א סעי' ב' וס"ש רבנו כסידור חמדת ישראל בדג"ר שם) והי' אומר ואת מוספי יום הזכרון הזה"ב ביום ימים דר"ה (כדעת דרמ"א כזה ועיין בסמ"א) ואם הל' ר"ה בשבת הי' אומר ואת מוספי יום השבת הזה ימים הזכרון הזה"ב וכו' או"א זכרנו בזכרון וכו' וזכר לנו ה"א, אהבת הקדמונים את הברית" וכו' כן יכבשו רחמיה את כעסך מעלינו (א) ויגלו רחמיה על מדותיה ובסוכה הנדול ישוכו הרוזן אפך מעמד ומעירך מארצך ומנהלהך וכו' וכן אמר ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור" (כדעת מרן האר"י ז"ל כסבואר כנניד ומצור — מאמר נוסח התפלה אות ל"ז)

תשכז כשהתהיל הש"צ השם"ע אמרו א"ם פתח שערי שמים לתפלתנו ופתחו הארון עד אחר מסוד הכמים (ועיין בסדר"ל באיור מסוס לפתוח הארון ועיין במגנים ובלבוש ונראה נהרא ופשמיר) ומה שנרשם בכמה מהזורים לפתוח הארון בפיוס אל אמונה בערכך דין ולחרוז שלאחריו אם לא למענו יעש וכו' לא הי' נוחנים בבית מדרשו רק הי' פתיחת הארון כמו שנרשם במהזורי דידן והפיוסים בתפלת מוסף אמרנו הכל כנדפס במהזורים ופיוסי מלך עליון וכו' אמרו חזן וקהל והוא הי' מסיים כפימקא הראשונה אל דר במרום אדיר במרום אומץ ידו תרום לעדי עד יסלוח (ואמרו רס"ל) מלך עליון גבור להקים וכו' ואח"כ אמר הש"צ גבור להקים וגו' והקהל מלך עליון חסדבר בצדקה וגו' וככה ער נמירה (רס מלך אביון וגו' לא הי' מסיים הש"צ בקול רם רק בלחש בשור עם הקהל) ונתנה תוקף נמרו מקודם הקהל עד וסי' ירום ואח"כ הש"צ (בנינון הירוע בין החרוזים ובחתעוררת ורעש גדול) עד וכל באי עולם (רבינו הוסיף לומר ישראל ערשום"ל) יעברון לפניך כבני מרון (וסיים באמירה) כבקרית רועה וגו' את נזר דיגם ואח"כ (בנינון אחר ירוע) בראש השנה יכתבון וגו' (וסיים בקול) (א) סי' ינוח וגו' מי ישפיל (בנוסח המהרי"ל פודם סי' ירום

תשכז (א) הנוסח ויגלו רחמיה על מדותיה תוא במהזור ויטרי ואבודרהם ותולעת עשב וסידור ריעב"ץ וכן רוא בנמר ברכות (ו ע"א) תפילת ר' ישמעאל בן אלישע ובסידור דאר"י דפום ואלקוי לא נמצא, ויגלו רחמיה על מדותיה" (כן בסידור הגה"ס התניא לא נמצא וכשערי תפלה שם כתב דעם שחשמיסן אחרי שבבר דוא אחר התקיעות שכבר נחפך מדין לרחמים ומברכין שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים אין צורך עוד לבקשה הוד ע"כ. ואם סביר רוא ושמע רטעם כן ספח קדוש דבו זי"ע נקבל כי לדין יש תשובה חלא בקשר זאת יצא מפר כדן גדול ב ח"כ. ואו הוא יומא דרחמים וכסבואר בספר מניח תעלומה לחו"ל דנח"ס מדינוב בעל בני יששכר על ברכות דף י"ב דיו"כ רוא יומא דרחמים ואינו נקרא יום חדין

ואח"כ ומי ישפֿל אכל כֹּונת נוסחתינו מוכן כדי לסיים בדבר מוכן כמבואר בלקוטי מהרי"ח) ומי ירום (קל וחזן) ותשובה ותפלה וצדקה וגו' והש"צ התחיל (בתנועה נניגר) כי כשסך וגו' (וסיים באמיד) אמת כי אתה וגו' עד וכלום יעוף (קהל וחזן) ואתה הוא מלך אל חי וקיים וגמרו הקהל אין קצבה וכו' והש"צ הי מנגן עם המשוררים אין קצבה וכו' וסיים דרי מעלה עם דרי מטה (עיין בסידור התניא בשער דכולל דדנוהנין לומר קדושה כתר אין לרם לומר מיוס עשה למען שמך וכו' דנערץ ודנקדש כי זה במקום זחילה קדושה נעריץ ונקדישך אך נראר דעת רבינו כדעת האר"י שלא לחסור הפיוטים שתיוסן התנא ר"א רסליד (ובפרט לנו אשכנזים) וכתר אנו נוהגים לומר כדעת האר"י אך שלא יהי' הכוונה שפאי על קדושה (נעריץ ונקדישך כחאשכנזים) לכך רחסיר רבינו תיבת קוראים ומשלשים בשלוש קדושר" כי תחת נעריץ ונקדישך אנו אומרים כתר כך נלענ"ר בדרך אפשר) כתר וכו' ואמרו ג"כ הפיוטים שכן קדושה כתר וחי' אוסרין אדיר אדירנו ה' אדוננו וכו' וחי' ה' למלך עכ"ה וגו' ובדברי קדשך וגו' לדור דור נגיד נדלך וגו' לדור דור המליכו לאל וגו' הפיוס חסול על מעשיך וכו' הי' כנגינה ידועה עוד יזכור לנו אהבת איתן וכו' וכן כאין מליץ יושר וכו' תגיד ליעקב וכו' הי בתנועת התעוררת נגינה נעימה זכ" מאמינים וכו' אמרו הקהל האדון וכו' ננו נמטרות ומסיים הש"צ בקול הבהן ובודק ננוי נמטרות (קהל) וכ"ס שהוא כוהן כליות הגואל וכו' (רש"צ) הגואל מסות ופודה משחת וכבה כל הפסיקא קהל וחזן ויאתה כל לעבדך וכו' עד גמירא הי' מנגן רבינו עם המשוררים באמירת עלינו לשבח ואנחנו כורעים הי הש"צ בעצמו גופל על פניו ארצה לכורעים (ומסורו רוא במרי"ס) אז א חיה עם פיפיות וכו' (א) עמך לפניך יעבירון והם בתוך יעבורון וכו' הי כנינון עם המשוררים עד ואתה תשמע מן השמים (וסיים באמירה) שלא יכשלו בלשונם וכו' עד גמירא אזהילה לאל וגו' לא אמר רק הש"צ (כמבואר כלכוש שהוא רשות להש"צ ועיין באל"י דבה סי' תפס"א) וחי' כנגינת תנועה בין החרוזים הפיוס אנסיכת מלבי" וכן כל הפיוטים בין מלכיות וזכרונות שופרות, זכר תחלת כל מעש" וכו' אשא דעי בצדק" וכו' החסירו ולא אמרו כלל אחרי התקיעות של

תשכז (א) כדאי לרשום ולרתבונן בדברי קדשו בשער ששכר (מאמר מאזנים למשפט אות מזל"א) מ"ש כפי' רפיוס בתפלה זו עמך לפניך יעבירון ורם בתוך יעבורון שדכונר שרש"צ צדיך לס"ג בעד הצכור משלחיו ולא לחשוב סוכת עצמו בלכד ועיסר תפלותיו בימים הקדושים אלו יהי' כונתו בעד הצכור כ"י שאין להם ישועה כללית רק הנאולה שלימה וכהאי דאמרו במס ברכות למה נאמר ישנבך שם אלפי יעקב וכו' שנכנס בעובי הקורה בעד בניו עיי"ש וה"ג צדיך ליכנס בעובי הקורה חיתו בתוך יעבורון (בעובי קדורה באמצע) באמצע בתפלותיו בעד כנס"י עכ"ל

מלכיות וזכרונות ושופרות אמרו דקהל היום הרת עולם ואח"כ הי' מננן הש"צ היום הרת עולם וכו' וכשנסר הש"צ היום הרת וכו' אמרו הקהל ארשת וכו' ואח"כ אמר הש"צ ארשת וכו' (והנה עיין במנדנים וכו"א סי תקצ"ב כשחל בשבת א"א ארשת ובלבוש שם בסעף ב' כתב רטעם שא"א ארשת בשבת מפני שיסר בו רמיסין מאוין ומקשיב לקול תקיעותינו וזה אין שייך לומר בשבת שהרי אין תוקעין ריום עכ"ל וראיתי כסתור שרתפלל בו דבינו שרניה בו כבי"ס בשבת אומרם ומקשיב לקול זכרון תרועתינו" ע"כ ולפי הנוסח שהגיה רבינו על שבת אין ש יד רטעם של הלבוש וצ"ל גם בשבת ועיין ג"כ בדרכי משה סי' תקצ"ב בשם מהר"ל שאומרים ארשת אפי' בשבת ע"כ ודברתי עם כמה אנשים מאנ"ש ותלמידי דבינו ואמרו לי כפי הזכרון שלא אמר „ארשת" בשבת ואמרתיו להם מדנ"ה כתיבת י"ס של רבינו שנמצא במחזור שצ"ל ארשת בשבת כנ"ל וצ"ע) ונוסר הש"צ השמ"ע בספר חיים וכו' ונאמר כי בי ירכו ימך וכו' ואח"כ דיום תאמצנו (עיין בר"ם שם בשם הכל בו שריום תאמצנו אומר קודם בספר חיים וכן הוא כסידור ר"ע נאון ובאבודדהם אבל בכל מחזורים נרפס אחר בספר חיים וכו"א יש לך מקור) היום תברכנו היום תגדלנו היום תדרשנו למובה היום תשמע שועתינו היום תקבל ברהמים וכרצון את תפלתנו היום תתמכנו בימין צדקך (עיין בר"ם שם במגננים שצ"ל פ' פעמים ריום ורנר כאיוד מחזורים נרפס שמונר פעמים ריום ויש שם החרוז ריום תכתבנו אבל כתב הלבוש שצריך לרלנו שאין אנו חושבין עצמנו לצדיקים שנכתבים לאלתר וגם שלא יד' יותר מו' פעמים ריום כננר ו' רמיעים ועיין ג"כ במס"ס) ובין החרוזים של היום תאמצנו הי' בניגון עם המשוררים ואמרו קהל והון כנהוג בגמר תפלת דשמ"ע רמוסף הי' מוסרין הקדיש וקודם תתקבל הי' תוקעין עשרה קולות כנ"ל סי' תש"כ ואחר התקיעות נמרו (בניגון) תתקבל צלותהון (וימים באמירה) עושה השלום וכו' תשכח בגמר תפלת מוסף התפללו מיד מנחה וצוה לא' לעמוד לפני התיבה וקצת בחפזון כי פנה יום והש"צ אמר בשמ"ע כרכת או"א ברכנו בברכה וכו' יברכך וכו' (כמובן שלא שייך טעם משום שכרות כמו בתענית) וכמעשיתו בראשון כך מעשיתו בשני כיומא אריכתא דמיא. תשכט יום ב' דר"ה הי' מתפללין הכל כמו ביום א' והפיוט לא עורר דין הי' אומרין כשהרית ולא במוסף (בקצת מחזורים נרפס לא' עורר דין במוסף והוא מדברי הלבוש בסי' תר"א ועיין בא"י רבה הא דאומרים אותו ביום ראשון לשחרית אפשר כיון דיש דעות כנגדא אי בג ראשונות יושב ודן או כשניות לכך עושין פעם בראשונות בשחרית ופעם במוסף בשניות אבל מנהג מדינותינו כמו ביום ראשון כמבואר במס"א) ודרשה לפני תקי"ש לא אמר ביום ב' (וזל"ת כשחל יום ראשון בשבת כנ"ל סי' תשי"ח) ובירך שהחיינו לתקיעת שופר ולא הי' מחדר אפרי או כגד חדש (עיין בב"י סי' ת"ר ובמג"א ומחצית דשקל) כדעת הרמ"א בזה ולתפלת מוסף התחיל הש"צ

השם"ע כנגינה ואינו אומר מסוד חכמים לפי שאין אומרים שיומים בכרכה ראשונה אלא מנגן הש"צ עד מהיה חמתיים ומתחילין הקהל מיד לומר ונתנה תוקף ואח"כ הש"צ והכל כנ"ל בפי תשכ"ז

תשל לקידוש היום דר"ה ה' אומר אתקינו סעודתא דיו"ט כנ"ל סי' תק"י ואח"כ (א) נתנו לו הכוס לקידוש ואמר אלה סעודי ה' ונו' ואח"כ תקעו בחודש שופר ונו' ובירך בפה"ג ובעת המעומת בקידוש והסעודה בביתו נחז לומר מליצות טובות על כנס"י לזכותם ולעורר רחמים עליהם בלב רגש וכליון עינים לשנה טובה וגאולה וישועה

תשלא ביום א' דר"ה לא נמל ידיו לסעודה כי עפ"י רוב נגמרו התפלות ועבודת היום סמוך לביחשם"ש רק מעם מידי דמוזנות כדי שיהי קידוש במקום סעודה ויצא בזה (ובספרו הנהות חירושלמי סו"ק פרק ב' הל' ו' כתי"פ כותב במ"ש דמנ"א ריש סי' תקצ"ז בשם רמניד משרים לסדן הב"י דאין לאכול בשר ולשתות יין בר"ה בע"כ לא ה' בונתו על יין דקידוש כפי"ד חשאנ"א רק על סעודת יו"ט של בשר ויין המחוייב בשארי יו"ט) וזלת כשהל בש"ק פחו כמים לנפילה בביתו וסעד לאכילת פת וכשהי עוד פנאי חילק סעודתו לשנים לקיים שלש סעודות ואם לא הספיק הזמן כי נמו צללי ערב יצא סעודה א' במוזנות והשני בפת כנוצר וביום כ דר"ה תמיד נמל ידיו לסעודה לעת פנות ערב בביהמ"ד עם העולם באריכות נמשך הרבר ללילה למוצאי יו"ט ובסעודה זו יום ב' דר"ה הקפיד שיחי' לו כוית בשר בחמה כמו שאר יו"ט עיין לעיל סי' תקי"א

תשלב בענין שחיפת בר"ה מעיר על תשו' הגאון מהר"י אסאד ו"ל וכ' (בשער יששכר ה"א סאמר זמן חירותנו לב רמסח בהנ"ח שם) שמעולם לא שמענו בכל מדינות פולין בעיירות גדולות וקדושות אשר מעולם ישבו בהן כסאות למשפט רבותינו הפוסקים גדולי הדור שמפיהן

תשל (א) עיין בסידור יעב"ץ שבר"ה בקדושה רבא פותחין כמו בשאר יו"ט ועיין ג"כ במטה אפרים סי' תקצ"ז קודם הסעודה יקדש על כוס יין ואינו אומר פסוקים קודם רק וידבר משה וברכת כפה"ג ע"כ ועיין לעיל כסי' תש"ד בהג"ה שכתבתי מראשונים שאין להלך בר"ה משאר יו"ט ואומר בערבית וידבר משה רק מנחן רירן לומר תקעו עפ"י רמב"ה"ם ולבוש ועכ"פ לענין קידוש אחז רבינו כהשני דעות כמו בשאר יו"ט וגם צ"ל תקעו וראיתי באיזה סידורין שהעתיקו חלכות מסמח אפרים וכותבים בקידוש שאינו אומר פסוקים רק תקעו בחודש (עיין בסידור אוצח"ת וסי' לב שמח ועוד) אבל נשתרבר בהם טעות וצ"ל ואינו אומר רק וידבר משה כי בן הוא כמנ"א כאשר העיר בקצה המסמח על המטה אפרים שם שיש טעות בסידורים ועיין ג"כ בקצה המטה ש"א שניהם וידבר משה וכו' תקעו בחודש וכו'

אנו חיים ולא נשמע שינחנו מנהג זה שלא לשחוט ב"ה בפרט כשהל בעש"ק ורובא דעלמא לא החזיקו כלל במנהג זה עכ"ד עיי"ה

תשלג כמזארי ר"ה אחר הכדלה כשנכנס לחדרו למד מקודם מעט בגמרא בדרבו בקודש ואח"כ הלך לישן ולהנפש מנדל החולשה ועבודת היום ואם כי העם מסכיכים אותו בחומה מאנ"ש הבאים על יו"ט לחמות בצילו וירט הדרך לנגדם איש איש למחניהו וביתו עכ"ז לא פנה לחם לקבל פתקאות ולכרך אותם איש בברכתו ואמר כי זהו נ"כ עבודה שצריכה מזה ודעת צלול וא"א בשעת עייפות ועמל הנוף ומי שרוצה יוכל ליסע למחוז הפצו לשלום כאין מוחה וקרוכ לחצות לילה קם ונכנסו העם לקבל ברכתו והודקק חכם אליהם איש כמשאלות לבבו ועד שעברו לפניו כבני סרון ננטר עפי' רוב עד (או קרוב) לאור היום ונכנס אז לביהמ"ד לאמירת הפליחות

י פ י ה ת ש ו ב ה

תשלד לענין תענית צום גדלי דערטו (כס שער יששכר מאמר שובה ישראל אות כ"א) שלא להקל בו גם בזה"ו שהדור חלוש והמחסירים ביותר לא מסמידים כיון שצריכין להתענות על המאיו ועפי דרכי תלמידו הכעש"ם הק זי"ע אין לסגף א"ע יותר מדאי אבל עכ"פ בעשי"ת הוא דבר בערו לכה"פ לצום כצום שתיקנו הו"ל עכ"ד (ועיי"ש עוד מש"ב שאין לסמוך הרבה על רופאים כומנינו ולהקל בצום יום הכפורים עיי"ה)

תשלה ה' נוהג לישב עם תלמידיו וחסידיו כמעודה כליל צום גדלי' וככל יום בעשי"ת ואמר שחם בבחי' קדושת חוה"מ (א) וחוסנה לומר שהנה ההמון עם מדמין ימים האלו דעשי"ת לימי הסליחות שקודם ר"ה כיון שגם עכשיו אומרים סליחות אבל נראה בחוש שאינו כך והאיך נוכל להדמות זה לזה הלא הנרות מאירים ונראים לעינינו (א) כמו בימי שמחה ויו"ט וכימי הסליחות שקודם ר"ה הי' בבחי' פחד גדול מאימות ימי הנוראים אבל כין כסא לעשור רואין התגלות הרחמים הגמשיכים מימי שמחה של הג הסכות שכבר נתעורר למוכנה ועל כן הנרות במעלה גבוה

תשלח (א) עיין כבני יששכר (מאמר השבתות מאמר ג' אות ה') בשם סר"ר שפ"א הדליק את הנר בלילי שבת ואח"כ מצא כמזארי שבת דולק ולא חסר כלום וסוים שזה הוא לכל איש ישראל שגרות של שבת מתברכים יותר באורם מכל ימות החול לזר רב ולזה מעט והמבינים יודעים זה עכ"ד

(א) עיין בעיני מאמר מאזנים למשפט אות ל"ב, בשם המקובלים, שאלו ימים בין ירי לידוכים אסורים במלאכה כמו בחודים עיי"ש

ומאירים בקדושה יתירה עד שנשתנה גם האור למעליותא וכנראה בחוש (רדאד בידו על רעלקטער ואמר) וגם על העלקטע"ר כיכר זאת עכד"ק ובסעודת עשי"ת לימד דעת את המסובין בשיח קדשו (ב) להורות דרך תשובה וסגולת ימים ההם לזה (עין בדג"ר ויותר באריכות מזה בסדר שני האחרונה אות ב"א"כ"ו)

(ב) רבינו ה' נהוג לערוך שיח בענין הנדוג בן הצדיקים תלמידיו חבש"ם ובתו גן עלינו ותלמידיו תלמידיו אחריו לרתחבר ולסעור עם תלמידיהם ואג"ש כימים האלה ימי נוראים רעשי"ת לסוכר ומה ששמע בזה מאביו בעל דרכי תשובה זי"ע בשם אחד מגדולי תלמידיו דרכי מלובלין זי"ע הגה"ק מו"ר ר' יחזקאל סקאזמיר זי"ע שהי' איש קדוש ונורא והי' רדכו בקדוש כשעות מיוחדים בכל יום יום לרתחבר עם תלמידיו וחסידיו רנדולים לדבר עמם דברים ערבים ומתוקים כדורש וטרד מרדדים הקודמים ושאר עניני חסידות גם בענין שלימות הנפש ובימי רצון ימי הסליחות ועשי"ת אחר דתפלה בעת שכאו לביתו כבר הי' לו מוכן ומזומן יין שרף עם מיני מזונות והי' בעצמו מחלק וחולק ונותן לכל אחד ואחד חלק יפה וצוה להם לאכול מקורם ואח"כ עסקו בדברים העומדים ברומם של עולם עניני חסידות מעשי מרכבה מצדיקים כנ"ל לעבודת חש"י ואמר להם שרצונו שמקורם יסעדו להם כי בלתי זאת לא יוכלו להרם ראש ולהטות אוזן קשבת לדבריו הק אבל אחר שכבר אבלו יש יכולת לחרים כח ופוח לדרוש את ד' לנכון

עוד סיפר רבינו ששמע בזה מאמו"ר זי"ע בענין הסעודות בימים האלה לאשר סתמן כלשון הן רנר דכנה דרכה על יום הקדוש והנורא המשמש ובא לתובח יום סליחה וכפרה אשר צריכין לפיים מצות חשי"ת ולהתענות בו שתוא בחי' קרבן לר' במיעוט חלבו ודמו כידוע וכדי להרחבות בחינו לזר (שהי' חסר) יפה) צריכין לסעור ולאכול מקורם — ומקובל מעשה שאירע עם חסיד אחד בימי רבינו הגה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע והחסיד הנ"ל די' בעל תשובה וכל ימי חיו סלאים בסינופים ויסורים שהי' עושה לעצמו בעבור שבימי נעוריו לא התנהג כראוי ועבר על אינה עבירות אבל סיגף א"ע בהפלגה יתירה כ"כ כמה שנים עד שכשהגיע לערך אמצע שנותיו לא הי' נראה עליו זולת עוד ועצם בלי בשור ונעשה כמעט חולד מסוכן ופעם אחת נפל ברעתו בי לא יצא עוד רים חובתו וגודע לו שיש ברורו צדיק גדול אחר בעל נועם אלימלך זי"ע אשר עומק בתיון הנשמות והוא נצרך לזה ביותר לתיון נשמתו ע"כ הכין את עצמו ונסע לשם וכשבא לפני הגה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע קבלו בספר פנים יפות והבטיחו שיביא את נפשו לידי תיון דק צוה לו מקורם שילך לביתו עד משך שני שבועות ויאכל וישתה וישן כראוי לדבות חלבו ודמו ואח"כ יבא לפניו כי הלא לעת עתה אין לו כח אפי' לדבר ואם יעשה כדבריו אז יוכל לבא לפניו ויסוד לו עניני התשובה כראוי וכן די' שרהסיד הנ"ל שמוע ועשר כאשר צוהו ובעת שהורו ובא לפני רבו אחרי עברו עליו ימים רנ"ל לסח דבילו הנועם אלימלך זי"ע את הסידור שלו ונתן בידו וצוה לו שיאמר עמו ביהוד בנינון שלו אשכנז וכן הי' והי' כאשר אך יצוא יצא מפיו של החסיד אותן אותיות תיכף הי' מרגיש בעצמו התעוררות גדול וחרטת נמורה על חמאיו ופשיעו שעשה נגד רצונו ית"ש ומגדל הפחד נתעלה ונפל אפים ארצה לפני רבו הק'

תשלו ביום ו' העשירי"ת הי דרכו בקדוש לדבר מענין הסוכה ותיקונה ואמר כי מה שאומרים באותו יום בסליחות „יהביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה" מקובל מבעל עמרת צבי זי"ע* שזהו קאי על הסוכה שחופפת עלינו ומצלת ומגנת על כלל ישראל ומעוררים זכות מצות סוכה הקדושה שמעלתה מרום מאוד לצרף לזכותנו ולישועתנו ואמר שמקובל בשם תלמידי הגה"ק מראפשיץ זי"ע שהי' דרכם בקדוש לעשות ציורים ופרחים וכעין צפרים וכיוצא לגוי סוכה" ורוב מעשיהם האלו הי עושים עוד בעשירי"ת וזאת תיקון הסוכה בעצם (או כנינה) שהי' בימים שבין יוח"כ לסוכות. והי כוונתם כדי להמשיך מהסוכה ישועות וזכויות ליום הקדוש והנורא ע"כ והי' אומר עוד רבינו שעשירי"ת כל יום גדול מחבירו שביום ו' עשירי"ת אומרים יהביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה" ויום סחר אח"י אומרים הפומץ ישימיענו מלחתי יושב בסתר עליון" משום דשנבה למעלה מיום שלפניו ובפרט אח"כ בא יבא יום שלש עשרה מדות' שאין לשער ערך מעלת קדושתו (ועיין בסדר שנה אחרונה)

וציור דרכי לב"ב ומשמשי שגיחורו על המטה ליתן לו מעט יין שרף כי אין זו ח"ו שום דבר סכנה וכן הי' שתיבה שב רוחו בקרבנו ואח"כ אמר לו רבו הקדוש ולא אמרתי לך שצריך אתך לאכול מקדש כי אין כך כח לעשות תשובה כראו כי לא רתענות והסינופים רם עיפרים כי הם רק חלק הטפל ועיקר התשובה הוא הרטה והעזיבה על חטאיו אשר חמא לפניו ית"ש ובעשותך בן תרא תשובתך שלימד ועל כן תלך נא עוד הפעם לביתך בימים הראשונים ותאכל ותשתה ותישן ואח"כ נאמר גם תיבת בגדנו וכן עשה פעם שנית הכל כנ"ל ופעם שלישית עד ערך השער או עשרה פעמים ויותר לא צוהו לעשות ואח"כ צוור ליסע לביתו ושיוכל לבא עוד למעמים אצלו אבל אין צריך עוד לכל אלה רפועלות רישונים כי כבר נמחל הכל (ע"כ רמעשה וסיים רבינו)

עכ"פ מזה מוכן במשימות כי יותר טוב בימים קדושים האלה להיות בכלל עשה טוב ובמחשבה שלא להתענות ולא לסגף את נפשו הגם שהתענית היא ענין גדול ומס"ג אבל לא זה העיקר תכלית שיוכל לבא לתשובה שלימה כי אם העיקר רק העזיבה והחרטה על חטא והקבלה באמת לאמיתו שלא יחטא עוד כבראשונה וע"כ צריכין לאכול כעת לאמנה כחוננינו יי' מחדש והנורא שנוכל לרתודך אז באמת בלב שלם בלי שום מניעה כי זה העיקר כנ"ל

עוד סיפר רבינו משה מקדוש ר' משה מפשעוורס זי"ע ערך גורל קדושתו מי ימלא וסי' יוכל לשער גורל עבודתו הסתורה הגם שרי' גופו חלש מאוד לאין שיעור וכידוע וכנראה במקום משכן בבורו מנחת גופו הקדוש שכל צורת רקבר אינו מחויב לארכו כי אם כמו לנער מבן י"ב או י"ג שנה ועכ"ו בנוף קל וחלש כזה הי' עובד רשי"ת עבודה גדולר לאין שיעור שרעיש כל דעולם במעשיו ועניניו (והי' מופר סת"ם כידוע) ופ"א אירע ששלח את בנו הק' לחסותו כצל קרשו של דחזה מלובלין זי"ע והוא קבלו בסכר פנים יפות ובכבוד גדול עבור גורל ערך קדושת אביו וכאשר חסריב לבא ליל שבת קודש להסעודה והרב תיבה קרבו אצלו ובכדו בערכו ואח"כ צוה לו רבו להעמיד צלות יין לרשלחן רמרור שלו (כנהוג) עבור בריאות ורפואות גופו של אביו

תשלז בשבת שוכה נהג כמו כשבת"נ להתפלל בביהכ"נ (כג"ל ס' תקנ"ד חס"ס) ולדרוש ברבים וביתר שאת לעורר ישנים מתרדמתם לדרוש ה' בהמצאו ואחת מאזהרותיו אז היתה נ"כ להזהיר על זמן תקיעת שופר אחרי נעילה בדיוק ושלא יקדימו ח"ו כלל וכלל ושלל למחר ולחיות נחפז בנעילה עת רצון ופתיחת שערי רחמים שכל עיקר נמר החתימה טובה לכלל ישראל וכל העולמות תלויים בו השעה (ועיין כשער יששכר סאמר יום הקדוש אות י"ז שנמר רנעילה יר' שעה וחמש אחר שקית"ח)

תשלח מוב לקדש הלבנה קודם זיה"כ כדעת הלבוש כזה כדי שזכות המצוה תגן ביה"כ וכן נהג הגה"ק מהרצ"א מדינוב בעל בני

(הוא דרכי ר' משה סופר רנ"ל) וכן צוה עליו להזכירו (את אביו) לפניו עוד רשעם אחר בדמ"ז — ואח"כ אמר לו שלא ידאג כי אין כאן שום סכנר ח"ו רק שרוא חולה במסצת אבל ישוב ויתחזק לאיתנו ובריאתו במסדמ עכ"ז בן החביב רי' במדד וראנד במסצת עכור שלום אביו וע"כ לא נשאר שם כדרכו בפ"א על משך איזה שבועות רק תיכף ניוס א בבוקר נסע לביתו ובבואו סמוך לעיר התחיל תוס"י לשאול כשלום אביו וענו ואמרו כולם פר אחד שאין לאביו שום חולשד וגם בשבת דתפלל בכירמל"ד כראוי עם מגין והי' לשלל גדול בעיניו ובבואו לפני אביו דחדרד ושאלו אביו משתומם מד זה מדרת לבא בני ר' לך ישאר שם לכה"מ ערך שלשר שבועות כי לא נג קל כ"כ להיות הלךד ושוב לבית דרכי בעמל רב ודיוחוס סקום כ"כ עכ"ס שכבר היות שם די' לך לשרות זמן זר אבל בנו שאלו תיכף וסיד — אבי האיך הוא מצב בריאת נוסף? וחשיבו — טוב טוב וכשמוע חבן תשובתו שאלו פעם שנית תאמר לי האמת ראם נעשר עמך מאומה כליל ש"ס כערך שער עשורי בל לה ב ע"כ באתי בצל קורתך כ"כ מדר כחורר בחיותי מדרדר כמצב בריאת נוסף כפי שנודעתי שם אצל דבינו דחורר דקדוש או ענה לו אב ו עכשיו אנ רואר שרצוים הי' מרניש רכל מר שנעשה עמי רבר נורא באותו עת ומעשה שחי' כך הי' תרע בני יקרי לאשר ליל שבת קודש הוא השלים של כל דשבוע וע"כ עדיכין אז לפקח ולתקן מעשי איש ופקורתו ועלילות מצערי נבר מכל ששת ימי המעשר וגם אני עשיתי כעצמי חשבון מכל מעשי בשבוע רעברד וראיתי לדאבון נפשי אשר רטר רעים עד מאד ונתתי אל לבי חרטה ועזיבת דמעשים רעים עד אשר נגע ללבי מאד וממש רגשתי כעצמי מעם מות ר"ל ויראתי מאד בעד רחיות שבקרבי שכמעט פרחח נשמתי אבל מה די לי לעשות כבר הי' ערך אמצע הלילה והנרות לא דלקו וגם אשתי היתה ישנה כבר ולא רציתי להקיצה ובפרם שלא הי' בי כח להקיצה כי נחלשתי מאד עד שניסל מסני אפי כח הדיבור ופתאום באותו שער נזכרתי שעל רשלחן מונח בצלוח ת מעם יין שרף לקידוש תבוסר ונמרתי בדעתי שאקח מרד ליתן על פני להחיות נפשי ומעם לפי נ"כ שעי"ו יתחזקו כחותי אבל לא ר' בי כח לילך אצל דשלחן ע"כ נמרתי בדעתי שאפיל א"ע בכל כחי על השלחן סקום שהנ"ל עומד וכן הי' כי הרבי מלובלין דחזינוסו אז כפי דבריק ועי"ו נפלתי למקום הנ"ל וזכיתי לבא לכחי ואיתני הראשון עד שיכולתי ב"ח ביום ש"ס ללמוד כראוי וגם לבוא להתפלל בביהמ"ד עכ"ל"ת (ע"כ המעשר חנ"ל ואח"כ סיים רבינו) מזה יכולין לשער עד חייכן כת דתשובה וגורל חרטה הרבי די' משה חנ"ל זי"ע עד שהניע

יששכר וכן נהנו כמה קדושי עליונים וכן הוא דעת הנה"ק מהרי"א
מקמארנא בזהר חי וארא (נמוקי או"ח סי' תר"ב)

תשלם די מקפיד שלא לומר כמו שנהגין מקצת אנשים שמברכין ול"ו
בימים ההם ואומרין גמר טוב" דמיחזי כקץ וסוף ח"ו (שהוא
לשון גמר) רק לומר „גמר התימה טובה" וכן הקפיד שלא להשיב לחביר
גם למר' (שרוא לשון סירות וצריך לדרק בדיבורו שלא יתן מקום למקסרג)
רק יאמר גם אתם גם הי נותג לומר בברכתו אנים יאהר אנגענשם
יאהר"

תשט ביום השמיני לימי התשובה (הנקרא יום שלש עשרה מדות וכשהל
יוה"כ ביום כ' או (א) אומרין סדר הקרבנות ביום ו' עש"ק שהוא ו')

לסבנת נפשות ממש דגם שרי' הצדיק דג"ל מכלל ימי רשבע בפרדש ומהרה
ועז"ל די לו השנה ויכולת להתתרם כ"כ והלאי שיהי' זוכין אנחנו לגדל
הרמה שלו אפי' בערב יום קדוש הבעל"ט עכ"ל

בכת שרי' יושב רבינו כיום ח' דעשי"ת שלוש עשרה מדות" ד' דרכו בקדוש
לומר אשר יום דוד (ח' דעשי"ת) כדאי וס' שמחוב בסעודת רוא לכל
הרעות ובפרט לנו החוטאין (כך ר' תמר כולל א"ע עם דמסובין על השלחן
עם כל א' וא' מדוב ענותנותו) והסביר טוב מעמו ואמר כיון שהחוב בערב
יור"כ לאכול ולסעוד ודוא נחשב כאלו התענה וכו' וירדע דז"ל הכינו עצמכם
ביום דתשיעי שתוכלו להתענות ביום דעשירי והיינו בין שצדיקין לריות יושב
בתענית ולהתוודות על חטאיו ביום קדוש ע"כ ביום שלפניו בעיו"כ ציוה
רשי"ת לאכול (וסיים דבריו בזה"ל) ונמצא כי אנחנו שכרוב עונות נו שנינו
ורכרד המאנו לאין שיעור ועי"כ חיוב של הוידוי עם התענית מוטל עלינו עוד
ביתר שאת ולעומת זר נ"כ דאכילד לפני התענית ההכנה ליות"כ שהוא מעצם
מצותיו ית"ש צריך נ"כ להיות ביתר שאת להתחיל עוד עכ"ל עם יום אחד
מקודם לערב יוה"כ וע"כ יום דגורא דלזה בשלוש עשרה מדות" גדול וקדוש
היום לאדוננו גם בענין סעודתינו חזי לאיצטרופי לטובה ולזכותינו לפיוס
מצותיו ית"ש עכ"ל

תשט (א) עיין סוד כדרך מקודין מדג"ס מדינב זי"ע דג"ל ברקמח אות
ט' וזה לשונו בודאי מהראוי לומר כל סדר הקרבנות בכל יום עם
הקיצורי דינים עכ"ל בכרי לכפר על כל עונותינו אבל להיות ראין הזמן סמסין
ובפרט בנלות ההל הזה ובפרט אם ת"ה הוא תורתו מתי נעשית וכס"ש חרב
בתב"ש דגר עכ"ל מהראוי ומחויב לכל ירא שמים לקבוע לעצמו זמן מיוחד
לומר הפרשיות כסדרן ברמח ולעסוק בלכותיהן ואנחנו בענינו בוררנו
לעצמינו יום מיוחד בימי שנת (מיוחד עמי' מנחי ותיקון הקדמונים) הוא יום
דשמיני מעשי"ת (נקרא בפי כל יום י"ג מדות) ואנחנו קורין בצבור בכנופיא
כל סדר דקרבנות בתורד עם קיצור דרינים דנפסדים במ מצות רשם ומעם
לשבה יש בידינו ביום הנבחר הלוד דהנה יום חזה הוא יום התחלת חינוך בית
המקדש רראשון בקרבנות בימי שלמה והנל עד חיום חזח מעולם לא ח' רעולם

לעשי"ת) (א) נחג כמנהג זקינו חנה"ק מתרצ"א מדינוב זי' ע לחיות מיועד ומקודש לה' והי' דולך לבהמ"ד דבעיר (ב) ואחר תפלת שחרית (ורבינו נשאר ממוטף בטלית והפיליו) מוציאין שני ספרי תורות כדי שלא יצרכו לעכב חציבור בגלילת הספר מטקום למקום (ועיין בספרו נמוסי או"ה סי' תרס"ט ס"ק ב' ור"ת ה"ז אות י"ז שמותר למלט ס"ת לצורך זח) וקורין מקודם (ג) פרשת תיראה ואתכה (עקב י') ואת"כ פר' תשובה (נצנים כ"ט) ואח כ אמרו כל הציבור בלחש נוסח (ד) תוידוי שסידר הגאון החסיד מוהר"ר אברהם שבתאי סג"ל ז"ל ואח"כ קורין (ה) פר' מזבח קרבנות סוף פר' יתרו עד והסיום ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו ואח"כ קורין (ו) פר' מזבח קמרת סוף פר'

בטל מקרבנות דין במשכן או בבמות כי גם כמשכן שילך שנאסרו רבמות רנד אחר דהורבן חזרו לריתרן כנודע מרז' וא כ לא הי בשום פעם רעולם כפי מקרבנות משא"כ כשנבגר בית עולמים נאסרו הבמות בעולם וא"כ תפלת אברהם שאמר תינה בזמן שביהמ"ק קיום וכו' והשיב הקב"ה כבר תקנתי להם הקרבנות וכו' הענין דוד התחיל לרתעודר באותו דיום שנאסרו רבמות לעולם וביום דוד רתחיל רתעודרת של רבמות רבב'ה שסדר דקרבנות תועיל לכפרה דעד היום החוא לא רוצרכו לכך כיון שלא הי רעולם בטל מקרבנות ע"כ דיום רוד מסונל לקראת סדר דקרבנות עכד"ק

(ב) כעמדת זקנים סי' ס"ח ובלבוש שם כתבו דיאמר פר הקרבנות קודם ברוך שאמר אבל הברכי יוסף בש"ע או"ה סי' א' ס"ק י"ג האריך דיש לאמרו אחר תפלת י"ח

(ג) בן מבואר בסדר היום שקודם דקרבנות יקרא פר' תיראה ויתפלל לאל יתברך שיתן יראתו כלבנו לבלתי סור מעליו ויקרא פר' תשובה ויתפלל לא יתברך שיתן בלב כל פושעי ישראל לשוב בתשובה שלימה וכלכו בביללם עיין שם

(ד) בן מבואר בשל"ה במס תענית שקודם סדר הקרבנות יתודה וישוב בתשובה כחרטר וכעזיבת החטא וכן מבואר באל"י רבר ופמ"ג להתורות קודם אפירת הקרבנות.

(ה) בן מביא רתבאות שוד בשם חוקי חיים שיש לומר קודם פר' דקרבנות פר' מזבח ארסר שאם א' מזבח א' קרבן אבל רתב"ש שם רחה זאת ולא אתמר כל רעוס בתורת בנין ככונר דמי אבל הארצות רחיים האריך כדעת החוקי חיים דצריך לומר פר' מזבח ארסה ובספרי מאסף לכל דמחנות ח"א ס"ק כ"ו הבאתי להעיר מילקוט יחזקאל קפיטל ט"ג דכתב שם דהעוסק בתורת בנין חשוב בבוגר עיי"ש

(ו) עיין בש"ע או"ה סי' א' ובהנהות יש נוחלין וכן פר קידוש ידים ורגלים בש"ע שם ובהנהות יש נוחלין מבואר דיש לאמרו עד סוף הפרשה כי הוא רעבודה ראשונה וכן פר' תרומת חורשן ופר' התמיד בש"ע שם.

(א) והסליחות של ימים אפרו בימם ר' אבל לחשליך דלכו ביום ד רעין בשע י

מא הסליחות אות כ"ז

תצוה ועשית מוכה מקמר קמרת עד קודש קדשים הוא לה' ואח"כ קורין פר' קידוש ידים ורגלים בפר' תשא וידבר וכו' ועשית כיור נחשת עד ולזרעו לדרתם ואח"כ פרשת תרומת הדשן מתחילת צו עד לא תכבה ואח"כ פר' התמיד בפר' פנחס וידבר וכו' צו את בני ישראל עד ריה ניחוח לה' (ומכסר דס"ח) ואומר על זה מצות השם פנחס ת"ב ואח"כ קורין (ז) פר' קמורת תשא ל' ויאמר וכו' קח לך סמים עד תהי' לכם (ומכסה חס"ח) ואומר על זה מצות השם את ק"ד ואח"כ קורין פרשת חביתאי כ"ט בפר' צו וידבר וכו' זה קרבן אהרן וכניו עד כליל תהי' לא תאכל (ומכסה דס"ח) ואומר (כג"ל) על זה מצות השם סי' קל ז ואח"כ קורין (ח) פר' עולה ויקרא א' ויקרא אל משה וכו' ואם מן העוף עלה וכו' עד ריה ניחוח לה' (ומכסה דס"ח) ואומר על זה מצות השם ויקרא סי' קס"ו ואח"כ קורין פר' מנחה ויקרא ב' ונפש כי תקריב קרבן מנחה עד על כל לבנתה אשה לה' ואח"כ קורין בפר' צו ז' וזאת תורת המנחה עד כל אשר יגע בזה יקדש (ומכסר דס"ח) ואומר על זה מצות השם ויקרא סי' קי"ז ואח"כ קורין פר' שלמים ויקרא ג' ואם זבה שלמים קרבנו עד חקת עולם לדורותיכם וכל דם לא תאכלו ואח"כ קורין בפר' צו ז' וזאת תורת זבה השלמים עד חקת עולם לדורותם ואח"כ קורין (ט) פרשת נסכים בפר' שלח ס"ז וידבר וכו' כי תבאו אל ארץ מושבותיכם עד ולגר דגר אתכם (ומכסר דס"ח) ואומר מצות השם צו ס' קמ"ב ואח"כ קורין פר' חמאת ויקרא ד' וידבר וכו' דבר וכו' נפש כי תחטא ואם בכש יביא קרבנו וכו' עד ונסלח לו ואח"כ קורין בפר' צו ו' וידבר ה' וכו' דבר אל אהרן ואת תורת החמאת עד באש תשרף ואומר על זה מצות השם סי' קכ"א וסי' קכ"ב וסי' קל"ט ואח"כ סי' קכ"ה ואח"כ פר' עולה ויורד ויקרא ה' ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה עד לכתן כמנחה ואומר מצות השם סי' קכ"ד ואח"כ קורין פר' אשם ויקרא ח' וידבר וכו' נפש כי תמעול עד לאשמה בה' ואח"כ קורין צו ז' וזאת תורת האשם עד אשר יכפר בו לו יחיה' ואומר מצות השם סי' קל"א וסי' קכ"ט וסי' קמ"א

(ז) בדנ"ם כתב לומר הקמורת קודם תמיד רתנן כפ"נ ריומא קמורת של שחר ה' נעשר בין רם לאיברים אבל במדר ריום כתב לומר דתמיד קודם לקמורת דהא עיקר כפרה בדם.

(ח) כן נסדר בש"ע או"ח שם עולה ומנחה ושלמים וחמאת ואשם ובסו' מג"א ר"ל חמאת קודמת לעולה עיין מזה במדרי מאסף לכל המחנות שם ס"ק נ"ה ושם במדרי תמצא מקור באיזה פרשה שצריך להתחיל ולסיים.

(ט) כן מבואר בשמלה חדשה שיאמר אחר קריאת פר' שלמים פר' נסכים. ואח"כ פר' חמאת שיאמר פר' עולה ויורד מבואר בשל"ה בשם אחיו ובשמלה חדשה עיי"ש

ואח"כ קורין ויקרא ז זאת התורה לעלה למנחה וכו' עד במדבר סיני (וכל סדר דערבנות כיבר לאחר שירי' בעל קורא ורבינו רי' ססוך לו ורואר בס' ת ורדינים בספר מצות דשם ר' רבינו בעצמו אומר בקול רם ודקדק רי' שומעין בין בקרה"ת בין באמירת מצות דשם ואח"כ בסוף כשרניע הש"צ (בפיסקא סס' מצות השם שמסיים) ונוהג בזמן רבית הי' מסיימין הש"צ ודקהל כיחד יד"ר שיבגד כ"כ אמנ") ומכסין חס' ת ואומרין א ארך אפים ושלש עשרה מדות. ואח"כ (חזן וקדל) ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הנזירה שמע ישראל (פ"א) ברוך שם כבוד (נ"ס בלחש) ה הוא האלקים (ז' פעמים) ר' סלך (כ' פעמים) לשנה הבאה בירושלים (נ"ס) וכל זה ג"כ חזן וקהל כנהוג מקודם הש"צ ואח"כ הקהל ומכניסין חס"ת בחיכל ואומרים עלינו לשבח כו' ק"

תשמא ביום שלש עשרה מדות הקדים דרכה לתפלת מנחה בצבור ובין מנחה לערבית יצאו אל פני הנהר לאמירת סדר תשליך ורבינו לא דקדק לירד ולעמוד סמוך סמש אצל הנהר כי אם עמד על גב החר ואיצטבא שסביב לו למעלה וניער שולי כנדיו והאריך הרבה בתוך סידור האריו"ל באמירת פסוקי מי אל כבוד המרומוס ליי"ג מדות של רחמים ואח"כ אמר התפלה של ההיד"א ז"ל (וע' ז מה שכתב בספרו שער יששכר מאמר שובה ישראל אות כ"ב בטעם מכינת מרר תשליך ליום רזה ולא בר"ה ומשיב לשואלו דבר למי שיש לו זמן לילך עוד כר"ד לתשליך וכל דצבור הולכין אז בר"ה אל יפרוש מן הצבור יעיי"ש) *

מנחם עיוה"כ

תשמב. בליל ערב יו"כ כחצות לילה הי' אומר סליחות בציבור ואח"כ עשה סדר הכפרות (מנחם סדר דכפרות סוכא בראשונים עיין בטור וכ"י ור"ם סי' תד"ר וחרמ"א בש"ע כותב דכן נוהגין כמדינות אלו והוא מנהג ותיקין ובשער רבונות כותב מהר"ו ז"ל מנהג של הכפרה הנו בספרי רבאונים די מור ז"ל נזהר מאוד לק ימא) ודו' לוקח תרגול (א) לכן לו ולכל אחד מהבני בית הנקבות תרגולות לבנה ולאשה מעוברת ציוה ליקח תרגול א וכו' תרגולות (כמבואר במנ"א סק"ב בשם האר"י והוא בשער הכונות שם)

תשמב (א) עיין במנ"א סק"ג בשם דב"ה דאן לתזור אחר תרגול מ לבנים וקא רחוי כעין דרכי ראמורי ועיין כיפה ל"ב ח"ב בשם ארני מן ז"ל כיון דלבנים הם טובים יותר לאכילה מצד רפואה כפ"ש לו רופא מזמחר א"ב לית לן בה דכל דבר שהוא משום רפואה אין בו משום דרכי אמורי א"כ יכוין שהוא משום רפואה ותו ל"ב ועוד כיון שר"בן הוא המשובח שבעופות נעשה המצות כפולר ע"כ.

וקודם הכפרות חי' אומר (ב) בני אדם וגו' (כנרפס בסידורים) פעם אחת ואח"כ מסבב התרגול ואמר (ג) זה חליפתי ונו ושוב פעם ב' ב"א ואח"כ זה חליפתי וכן בפעם השלישי כנו (ורקפיד שלא לזרוק העוף על הארץ ככה מחשש דיסוק ושבחה) ומיד חוליך התרגול כידו לשחוט ע"י השו"ב דמתא שתי' מוכנים ועומדים בחצרו ועמד בשעת שחיטת כפרתו ושל ב"ב וכפר בעדו וכעד ביתו וקיים נ"כ בעצמו אז מצות כיסוי הדם בכרכת *

תשמן גר לתחיים וגר להמתים נעשה משעוה והנשים בני ביתו עסק במצות עשיית הנרות (עי' כטה ס בשם שער דמלך שרנדות של יוח"כ צריכין להיות משעוה לפי שהוא אותיות שוער שישמע שועתינו ונסמר לנשים ככדי שגם המה יתעסקו במצור לתמן בשרשו אשר פנמו ע"כ ועיין בתשו' יד אלקו"ר סי' נ"ח שיש לעשות נרות יוד"כ וגם נר יא' צ' משעוה דומא כי יסודתו כחדרי קרש ועיין במנ"א סי' רס"ד ס"ק י"ב) וחזי' עושה (א) גר משעוה לכל נשמה בפני עצמו וגר נשמה הדליקו בביהמ"ד וגר החיים הדליקו בביתו (עיין אסרי נועם מועדים י"א אייר)

תשמר אחר חצות בעיו"כ חי' יושב לסעודת היום במלבושי שבת וזו"מ (וזר די לו הסעודה המספיקת כי לא סעד ולא אכל אח"כ רק אחר תפלת מנחה שתר איזה משקד מאו"ע או לימאנאד"ע) ותתך החלה כמו

(ב) במקרא נאמר רק יושבי חשך והשני תיבות „בני אדם" אינו מלשון דפסוק ובמור ובכלבו סי' פ"ח ובמנהגים ובספר ראורר לרש"י סי' צ"ד הל' יוח"כ ליתא רק מתחיל יושבי חושך אך רוא ברא"ש פ"ח דיומא ובאבודרהם ובסדר"ל ובכלבו וראיתי בספר דרדש ורעיון (ויקרא מאמר ס"ט אות ג) לתת"נ מרשא שכתב שנשתבש זאת בסדרם רשני תיבות „בני אדם" ונעלם סמנו כל הראשונים הנ"ל שפביאים גם התיבות בני אדם וכן רוא בכל דסדרים דמדויקים בסידור שערי רחמים לרמקובל ר חיים כהן וכן מנאר בסידור רתניא שהתחיל בן וכן כותב ריעב"ץ בסידורו וכן נעתק בסידור רעיד"יים ועורונו שנמצא כאחד מהראשונים דפסם שהתחילו בתיבת בני אדם כדי שלא להתחיל בדבר רע (ג) דנה נוסח ררא"ש וטור ואבודרהם וכל בו לוטר זר מחולל על זה זה תחת זר חילוף זה ועיין דנוסח במהרי"ל ומגדל רירן לומר חליפתי תמורת' כפרתי רוא בר"פ בשם סדריו והנמ"נ ומוכא במנ"א סק"ג והוא ד"ת הת"ך שם המלאך המסונה על החיים וכן הוא הנוסח בדרכי מרן האר"י ז"ל

תשמן. (א) עיין במחזק ברכר סי' תר"ו אות ג שזררבות נרות ביו"כ רוא מנהג קדמון שכן ברורה דאסתר שכן אמר חמן לאחשורוש בצומא דבא מדליקין נרות וכו' ע"כ ועיין באל"י דבר שם בסק"ד מדכרי רש"ע נראה דלאביו ואמו מני בנר א' אך מצאתי בס' אמרכל מצאנו בתרגום מנזיה במלשינות ש' חמן כליל צומא רבה מדליקין נרות סכום כגידם סכום אבהתהון ע"כ ועיין ברא"ש סוף סס' ע"ז שהביא ראי' לרלבר ממלשינות חמן

(ג) וגם אמר לשיק"ב קודם בני אדם כמשי"כ בסידור חמר

בעש"ק (כנ"ל בסי שנ"ב) קצתה כמכין ואח"כ בשבירת ידי וגם להמסובין שחילק התיבות המוציא שבר הפרוסות בידו ואמר שמקובל בן מוקינו הנה"ק בעל בני יששכר מל טרף נתן ליראיו שהוא ל' מירוף ושבר ואכילתו הי' מעט מזער רק מהדגים אבל כצורך *) (עין לעיל סי' שצ"ה) ומשאר המאכלים יצא במעיסה בעלמא וחילק הכל לשיריים בין המסובין ואנ"ש הנאספים ובסעודה זו הי' אוכלין (א) לביבות של כשר (פרעפליד) ברומב (ובן די כהו"ר ובפורים) ובכל מסיבת שלהן זה פלגי מים ירדו עיניו בגודל פחד קדושת היום וקודם ברחס' ז הי' מזמר (עם המשוררים) הפזמון ירצה צום עמך וגו' (מהסליחות עיו"כ) בהתעוררות ובכיות עצומות ואח"כ הי' אומד תורה (בנינו של שבת ויו"ט) בקול עזו ודמעות שליש לעורר רחמים וזכות על כנס"י ואח"כ בהמ"ז

תשמה כותב בספרו (נמוקי או ח סי תר"ו אות ב') בענין אבל ל"ע אי יש להתירו לאכול בעיו"כ מעודה המפסקת על השלחן והכסא או המפסל (שבמא א סק"י מבואר רנודג אבילות ער הלילה ובשע"ת בשם שו"ת דברי יוסף כתב לדקל לאכול מעודה המפסקת על דשלחן והכסא ע"כ וכן מבואר כורע אמת הספרדי ח"ג שגם רר"ס בעל מעבר יבס נרג בן עיי"ש) שמע כזה מת"ח מופלג שהי' אצל מרן הקדוש בעל דברי חיים ז"ל בצאנו בעת איתרע בי מילתא (ב דל ל"ע) והי' בעיו"כ בימי ז ועמד בהסעודה אצל השלחן שהעולם אכלו ולא רצה לישב על חכמא ומפסל שחשש לד' המג"א וגם הלך אז כספאד"ק (בגדי חול) לא בבגדי שבת שטריימיל שנהג בסעודת עיו"כ בכל שנה ושנה וכפי הנראה י"ל אולי מחמת שלא היתה הסעודה אחרי מנהג ע"כ לא הי' עוד מעודה המפסקת כיון שיאכל אחרי מנהג עוד מעט הגם שלא יאכל להם אח"כ מ"ס אין חיוב בעיו"כ בפת דוקא ע"כ הוי רק לאכילה שלאחר מנהג דין מעודה המפסקת וע"כ י"ל החמיר בזה עכ"ל

תשמו איזה שעות לפני לילה הלך למקוה לטבול ואח"כ בא לתפלת מנהג ואחר מנהג (בפרע"ת שער כ"ז וכנניר ומצוד מבואר מודם מנהג אך מנהג רבינו ללכות אחר מנהג רוא בדברי דמחבר בש"ע סי' תד"ו

תשמד (א) עין בורע קודש הטעם שנוהגין לאכול בעיו"כ מאכל לביבות מסולא בפנים מכשר כי הכשר דומה לדין רוא מכוסד ורבצק שרומז לרחמים רוא מעלה ומחברים חו"ג למזג ולדמיון דנביות כי האכילת הזאת רוא חכמה לתענית יור"כ שאמרו ז"ל שגם דאכ לד רואת נחשבת לעינוי דיוה"כ ע"כ ועין במ' נאולת ישראל בשם הה"ס מהר"ם מפאריז ז"ע טעם למנהג שאוכלין בעיו"כ לביבות כנ"ל מפני שכיו"ט אין שמחה אלא בכשר אך עיו"כ שרוא יו"ט רק כאתכסא שמותר במלאכה לכך מסבין גם כן הכשר ושמשמם זה אוכלין גם כן הליביבות הנ"ל גם בהוש"ר ובפורים ע"כ.

מעיה ר') הי' מוסמך לארץ על ברכיו וציוה לאחד שיתן לו מלקות עם רצועה והי' מלקין אותו ל"מ מלקות.

תשמו לעת ערב בכניסת יום הקדוש מרם נבנם רכיננו לביהמדר"ר לתפלת כל נדרי רגילין הי' יחידי סגולה ותלמידיו לבוא אז בחדרו ועוברין לפניו כבני מרון ואיש כברכתו כרך אותם וכשנדרחפו אליו קהל גדול הי' מתחנן עצמו בלב נשבר תוכו רצוף אהבה להניח אותו ולא לצערו בעת רצון הלו ואמר שאין עת לפרמיות רק יתברכו כולם משמי מרום ולישועה שלימה ב"ב וסדר ברכתו שהי' נותן יד ימינו על ראש המתברך כמו איזה רנעים והי' אומר בפה קדשו איזה דבר בלחש וכן בכל השנה כאשר כירך את בני ישראל

תשמה לבישת הקימ"ל ציוה שגם בשנה ראשונה אחד הנשואין יש ללבוש אותו (עיין בתשו' מדר"ם ש"ס ז"ל) וגם אכל יש ללבוש הקימל (בדעת הטו"ז כס"י תר"י סק"ג) (ועיין במנח"א ח"ב סימן ס"ד לענין אם נשים לובשות לבנים)

יום הקדוש

תשטט בתחלת כניסת ליל יום הקדוש ביהש"ש בא לבית מדרשו ועפ"י רוב כשבא ציוה אז לפתוח כל החלונות ואמר בלשון אשכנזי ביהמדרשות (מוכן לבר לבב שכיוון לחלונות דק"ע) אויף סאכין אלע פענצמער אלעס אפען וצא" (ועיין בפמ"ג בש"ע או"ח במ"ז סי' צ' סק"ב בליל יו"ב תפלת ערבית אין לסגור החלונות בבית רכנסת בדפין מטעם לקבל ירושלים עב"ל) ופתח האה"ק ואמר א"מ פתח שערי שמים לתפלתנו ואצל ארון הקודש עמד ותחזיר פניו כלפי העם והתחיל לומר הדרשה לעורך על תשובה (א) (ע"י שער יששכר מאמר וס הקדוש) אחד הדרשה הי' אומרים הוידי (ע"י בספרו נמוקי או"ח סי' תר"ז שכן רוא דעת דרמב"ן דמ"ש בנב" יוסא פ"ו ע"ב מתורה עם השיבה צריך גם אחרי אבילה סעודה המפסקת כדי שיכנס בו כיוח"כ בתשובה וכ"כ רש"י בד"ה עם השיבה לאחר אבילה משקיבל עליו יוה"כ יתודה וכ"כ בא"א להג' מהר"א אשענתיים ז"ל וכן רי מנהג אבותיו דפרושים וסתם על חש"ע שלא ספס כן מאחר שמפורש כן בגמ' וסיים שעכ"פ בודאי עכשיו ראוי לרגחינו בצבור בתחלה בביתנו לכית הכנסת קודם כניסת היום ע"ב) והתחיל „אנא" תבא לפניך תפלתנו וכו' (י"א או"א" תבא לפניך וכו') וכן הוא הנוסח בסידור ר"ע נאון ובסידור הרמב"ם

ואבודתם וברוקה סי' רי"ח אך כנמרא יומא ז"ל ע"א יליף שהכתן הנדול רי' מתורר באנא" אשמנו וכו' (ש"צ וקהל אחיו) ואח"כ א ארך אפים וכו' שלש עשרה מדות כרחם אב על בנים וכו' הפה וגו' ואח"כ הוציאו (א) ג' ספרים וס"ת אחד ביד רבינו והקיפו הבימה כנהוג באמירת אור זרוע לצדיק (עין בסידורי דאר"י רכונה ע"פ דמוד) וכ"פ כשבא להבימה דרש עוד הפעם על פסוק אור זרוע לעורך על תיקון היסוד (ב) זכיו"ב ואח"כ כיבד רבינו לא' שיחזיק הס"ת כיוד ואמרו המאמר מתקוני זיה"ק קם רבי שמעון (ג) וכו' ואח"כ התחילו לומר כל נדרי (ספור לומר כל נדרי נמצא עוד ברע"פ משפטים קט"ו ובפנחס דנ"ח ועין במור וכו' בשם ראשונים ובשער רכונות למרן דאר"י וז"ל) ועמדו לפגיו שני ת"ח השוכים א' מימינו וא משמאלו עד אחר כל נדרי אמירת כל נדרי חי' כנגינה הנהוגה וכל פנים מרים קולו יותר (כמבואר כל זה בש"ע ברמ"א סי' תרי"ט ובמ"ו שם) והנוסח הי' כנוסח הנדפס במחזוריים (ו) על דעת המקום ועל דעת הקהל

תשפמ (א) המנהג להוציא ס"ת נזכר ברא"ש ובמור ובדרכי מרן האר"י בשער רכונות וי"ט להוציא ו' ס"ת וי"ט להוציא כל ס"ת כהיכל ועין בשכח"נ בהנח"ט סי' תרי"ט שהנודנין להוציא ג' ס"ת כנגד כל נדרי נ"פ א"נ דומא דתרת נדרים כנ ודנודנין ו' כנגד ו פעמים שאומרים כנעילת ר' הוא דאלקים והנודנן להוציא כל הס"ת הוששן לפנים דנשארים בריכל ע"כ ועי' כס' סודר לכל חי סי' י"ט אות י"ד דספר פסול לא יוצאו והערר טוב ממציאותו ע"כ (ב) לקול צללו שפתינו בעת ששמענו מפה קדשו איוז פעמים בליל יו"כ בשעה שאחז ס"ת המיוחס לאור ישראל הבעש"ט הקדוש זי"ע וצוות ואומר רבש"ע בכה קדושת דס"ת דלו אנו מתירין שבעתך ואמרו כל העדה יחד עמו "מותר לך מותר לך מותר לך" ונאול נא את עסק ע"י משיח בן דוד כב"א וכן פ"א בשחי' בירו דס"ת קדושה שהתחיל לכתוב ככתי"ק וסינו חק' בעל בני יששכר ואח"כ כת' דר"ק מרדכי' מדימוכ ו' ע' וסי' מרן דק בעל יודע כינה זי"ע וצווד שבכה קדושת שישה מומחין שרפי קודש שכתבו הס"ת הלזת ה"ח וסינו חק' בעל בני יששכר וחידועי בינר וחק' מהרצ"ל אנו מתירין שבעתך כנ"ל ובהנה רעיר אחזתו מדרשותיו ועבודתו בקדוש (ג) זכרנו את הראנה שהי' רואה ונאנה כ"פ (בתוך דבריו כד"ח) בבכי וזעקד אוי ואבוי התיבות הללו (שכתוך התזוה"ק דנ"ל) מזכריות עוד לעבוד דרך מינו' במש"כ שם רשכיתא כללוא איהי כמו נ'ון ו'לה ח'א לנבי בעלד וכמו מ"ס צ"די ו' יו' ריש' ע"ן כביכול ואילמלא כתוב אי אפשר לאומרו עכתה"ה ועין במספרו חיים ושלום (בפר' זאת תהי') מש"כ בוד (ד) עין בש"ע סי' תרי"ט שנוהגין שאומר הש"צ בישכר של מעלה ובישיבה של מטה ע"ד המקום וע"ד הקהל אנו מתירין להתפלל עם העבריתים. ונוסח זה הוא במור ובמדר"ל ובתשב"ץ קטן סי' קל"א ובמגנר'ם וכלכוש סי' תרי"ט ובאל"י רכר שם ס'נ' בשם מחזור מ"צ וכן דמו"ל בספ"כ כתב רלא כמ"ש במחזוריים על דעת המקום ועל דעת הקהל בישיבה של מעלה ובישיבה וכו' ראיך יזכיר תחלה הסכמות הקהל ואח"כ הסכמות הישיבות אלא אישכא מסתברא שרישיבות מסכימים לצדק רעת המקום לדעת הקהל ע"כ וכ"כ במס"פ סי' תתמ"ז וכיעב"ץ בסידורי ובש"ע דרב התניא סעיף א' ובמ"א סעיף ו' כנוסח

בישיבה של מעלה וכו' נ"פ וכן אח"כ כל נדרי נ"פ ונסמלה לכל עדת וכו' סלה נא וכו' ויאמר ה' סלחתי כדברך בא"י אמ"ה שהחיינו וקימנו וכו' (ר) ומחזירין הס"ת להיכל וסוגרין הארון קודש

תשנ כשהל יום הקדוש בשבת התחילו (א) באי ונצא וכו' מזמור לדוד חבו וגו' אנא בכח ואח"כ נגנו לכה דוד חרוז הראשון ב פ כנהוג ושאר כל ההרזים מן שמור והלאה הי מדלגין לגמיר רק הסיבו פנים למערכ והתחילו מיד בניגון של שמחה בואי בשלום עמרת בעלה וכו'

הנדרם בש"ע אך נוסח הנדרם במחזורים שדי נ"כ נוסח רבינו יש לו נ"כ מסור כמו שנראה מלשון רב"י ו' י' בתשב"ץ כתב ח' ל' קורם שיאמר כל נדרי אומר החזן ע"ד רמקום וע"ד רקדל בישיבר של מלך ומלך של ממד וכו' ע"כ רנמ שבתשב"ץ נקט מקורם ב ש כד של מעלר בנ"ל אין כוונת רב"י לרב א ראי מתשב"ץ לענין נוסח רק ע קר ראיתו מרתשב"ץ שאומרים כל נדר ורב"י נקט הלשון שנדרם במחזור מ נראה שזר הי נוסחתו ולכך נקט כן סינגון רלשון ועיון בב"ה שרוקשה על נוסח דטור מה טעם לזר הלשון שאומר תח"ד בישיבר של מעלר כו' ואח"כ אומר אנו מתירין ואם נפרש אנו כוללין הישיבר של מעלר ושל סמח יהר וא"כ מאי בישיבר ונג רחוק שכל א יכלול עצמו עם רישיבר (ועיון שם שמשנה דנוסחא באופן אחר) ע"כ אבל לפי נוסח הנדרם במחזורים לא קשה קו' דכ"ה ועיון בפמ"נ כמ"ו סק"כ ע"ד רמקום עט"ו רב"ה ז"ל פירוש ע"ד רמקום שעברי נים לא יסברו שכבר פטורים מעונשם ודטורין פירוש כמ"ש באות א' להודיע שכל הקרל מסבימין לרתיר לרתפלל עמחם ומ"ש ע"ד רמקום שמשמים נ"כ יסבימו עכ"ל וכונת דפמ"נ נדאר שלמי פירוש רב"ה אתי שפיר נוסח הנדרם במחזורים (הנם שהב"ה רי לו נוסח אחרת מס צדד לדרך) לבסוף

(ד) במס"א סי תרי"ט סעוף כתב מחזירין דס ת קודם כל נדרי ולא דעיר שם באלף למטר כלל ולמלא שהרי ברא"ש ובטור מבואר שאומר כל נדרי בשרם ת בחזין וכן נדאר דעת סרן דאר"י ז"ל ועין נ"כ באבודרם שנם ברבת שהחיינו יאמר עם הס"ת ועיון בכן איש חי פו' וילך אות י"א שאומר שרחיינו בעור שאוהו דס"ת וכו"כ בכף דחיים החדש בס"י תרי"ט אות כ"ג שמהו רי דס"ת אחר שרחיינו ע"ש ובודאי ראד כן דכף דחיים ב ורש"ס בבית דמירש בית אל יכב"ץ שהוא רי' מרמחפליים שם וכל המדגנים בבית המדרש רנ"ה דוא עפ"י תורת המסובל הנדול רנדר"ס מהר"ש שרעבי זי"ע והסמטה אפרים שכתב קודם כל נדרי לתחזיר הס"ת לא מצאתי מקור לזה ובודאי ראה כן המנהג בעירו (ראד ונהרא נהרא ופשמ

תשנ בראד עיון כאלו זומא סי' תרי"ט סק"י ורבד ס"ס י"ה בשם שכה"נ שאם הל בשבת אין מקבלין שבת רק מתחילין מזמור שיר ליום רשבת וכ"כ דפמ"נ בא"א סי' תפ"ה סק"א וכן מבואר בסידר התנא בקונטרס שער רבולל שכן מנהגם וכ"כ באשל אברהם להנה"ס מכוששאטש ז"ל (מהר"ק לם' תרי"ט) וכ"כ היעב"ץ בסידורו והמט"א בס"י תרי"ט (ועיון באלף למטה שם) וש"ת מהר"ם מרומינבורג סי' י"ה וש"ת מהר"ם שיק האו"ה סי' שי"ה עיי"ש אבל עיון בשו"ת צבי לצדיק להנה"ס מבלאזוב ז"ל בס"י ו' שגם כשהל יוה"כ בשבת צריך לומר מזמור לדוד שרעני ריוין קולות דהמזמור ללוח שאנהנו אומרים

תשנא אחר ברכת שהחיינו (ובשחל כשכח אחר מזמור שיר ליום השבת ואמירת פריש אחריו) מתחיל הש"צ בהמשכה ובנינו כנהוג ברכו וכו' ולפני השמ"ע לא אמרו פיוט כמנהג המפרדים ומסיימין ופרוס עלינו וכו' כי כיום הנה יכפר וכו' ובשבת אמרו מקודם ושמו

תשנב בנוסה השמ"ע מבואר לעיל כתפלת ר"ה בסי תשי"א וכן בנוסה או"א יעלה ויכא וכו' ביום (א) צום הכפרים הזה זכרנו ח"א בו למוכה וכו' או"א מחול לעונותינו ביום צום הכפרים הזה סחה והעבר פשעינו וכו' (ועין בדנ"ר) *

בהתחלת קבלת שבת דוא לפי שהשבע ברכות רשבתא בכל התפלות רש"ט"ע המה כנגד השבעה קולות וללו שבמזמור דלוח בדאיתא בש"ס ברכות (דף ב"ט) עיי"ש ועין שס"י רע הוא לפי שמער והתפלל שס"ע של חול לכן במכוון אנו אוסרים מקודם תיכף כרתחלת רשבת המזמור דלוח דייטא בדי שיזכור באו"א שא"צ להתפלל רק ז' ברכות אשר המה נגד חז' קולות ולפי"ו המברה נותנות כשהל יח"כ בשבת ונוסף בו קדושה יותר יש לחזקיר לכל יסעה כסוכן ובותב עוד טעם דצ"ל גם כיו"כ שחל בשבת דקולות רמזמור דרוד רומזין על הו קולות דהתקיעות שהי תוקעין בכל ע"ש (והגם דיש בו שבעה קולות יש טעם על הקול השביעי ע"פ דמוד) וגם כיו"כ שחל בשבת ד' תוקעין דשער קולות עיי"ש וע"צ צ"ל גם אז מזמור דרוד ולקבל שבת ועיי"ש שנותן מקור גם לאותן שמתחילין מזמור שיר ליום רשבת מגמר מסתים (דף קי"ב) אך סיים דעיסר בהמנהג כמו בכל נגילותינו לקבל שבת כמו בכל יו"ט שחל להיות בשבת עכת"ד ועין ברוח חיים להנאון מהד"ה פלאני ז"ל בסי' תרי"ט אות ד שאותן קהלות שנודנין לומר קבלת שבת אין למחות כי יש להם על מה לסמוך ותוא ע"פ מ"ש שבת"נ סי' רס"ב כהנה"ט אות ד' ע"כ ולענ"ד אפשר לומר דיוח"כ שחל בשבת אין לרחסיר מזמור דרוד רק כמו כשאר יו"ט עפי' רעיא מרימנא פרשת פנחס דף רנ"ד ע"כ רנ"ד וכו' ודסי לחוס השדרה דביה ת"י תולין לקבל ח"י נענועין דלולב ואינון לקבל ח"י ברכאן דצלוחא לקבל שמגד עשר אזכרות דהבו לה' בני אלים וכו' ע"כ וכיון דהמזמור הוא כנגד לולב מוב לחזקירו במבואר לעיל בסי' תשל"ו שכזכות מצות חגג בסוכות אנו יוצאין בדימוס ביום הקדוש ונתחבר לנו עונותנו ועוד כעשי"ת מזכירין כמזמור דסליחות כמצות סוכה כנ"ל בשם עשרה צבי ז"ל ועין במפת אפרים סי' תרנ"ג שנודנין אנשי מעשר להיות זוזין מקדימין לפנות להם אתרונים לולבין ודדיסים לצורך מצות חגג ולפי"ו מוב לחזקיר בתחלת כניסת יום הקדוש סמדה זו ואין להחסירו כנ"ל תשנב. (א) ראיתי בסידור שהתפלל בו מדן הדרכי תשובה ז"ל (סידור ד' שבת) שהניה בו כהנ"ק (ובסידור זר התפלל נ"כ דכינו) ביום, צום הכפרים הזה ביום סליחת העון דוח ביום סקרא קורש דרחם עלינו ולהשיענו' זכרנו ד' אלסינו כו לטובה ופאכודדהם נמצא הוספר דא, ביום סליחת העון הזה ביום סקרא קורש הזה' זכן נמצא תהוספה הנ"ל בסידור תורה אור וש"ת לתרב התניא ז"ל, רק תוספת, לרחם עלינו ולהשיענו' וכן תתיבה, והסול" לא נמצא שם, אך מצאתי הוספת זאת (כהנהת כעל דרכי תשובה) בסידור התפלה של תארי"ו ז"ל תגרסם בזאלקווא בשנת תסס"א ושם נמצא הכוונה ע"פ חסוד לחוסף זאת ביום הקדוש ואצל רכיננו כתפלת שס"ע דתורה לא שמענו תוספה

תשננ כשהל' יו"כ בשבת אמרו אחר השם"ע ויכולו וברכה אחת מעין שבע וחזתם מקדש השבת ואינו מזכיר של יום הכפורים (כמבואר בש"ע סי' תרי"ס סעיף ג) אחר שם"ע פותחין הארון קודש ואומרים סליחות כנדפס במחזורים יעלה תחנונו מערב וכו' שאמר הש"צ כתנועת ננייה נעימה והקהל ענו אחריו בקול בכל התרוזים עד ערב" שומע תפלה עדיך וכו' דרכך אליקנו וכו' למענך אליקנו וכו' (והסליח אטנם אשמינו מחסירין ואין אומרים רק סתהילין) תעלה ארוכה וכו' (ואחר תעלה ארוכה חזרין ואומרים) דרכך אליקנו וגו' הו"ק וכן להלאה (א' סלך וגו') כגרשם במחזורים והפיוט סלה נא אשמות וגו' אמר הש"צ כולו בקול והקהל ענו אחר כל הדו סלה נא" (ואח"כ אל סלך וגו') וכן פיוט אמנם כן יצר וגו' ענו והקהל תיבת סלחת" (ואח"כ אל סלך וגו') וזכה בפיוט המתחיל כי הנא אמר הכל הש"צ בקול וענו הקהל לברית הבט ואל תפן ליצר" וכו' ואח"כ אל סלך שלוש עשרה מדות. (וחי' אומרים ה פעמים בליד ויעבור עם שלוש עשרה מדות אחר קודם מערכית ור בין הסליחות כג"ל כדעת המור בס' תר"כ ובנעילה ג' כמבואר לקמן ג"כ כדעת המור כזה אבל בשחרית ומוסף בין רסליחות וכן במנחה לא אמרו כלל שלוש עשר מדות כי יש בזה מדרגים שונים עיין במור שם ובמנהגים מבואר שבמערכית אומר ו' פעמים ועין במהרי"ל ועיין בבק החיים בס' תר"כ אות ו' שבבית מדרש המתנהג לסי סבלת דנר"ק מדר"ש שרעבי ו"ל לומר בערכית ה' ובשחרית ה' ובמוסף ו' ובמנחה ו' ובנעילה ג' ס"ה כ"ן פעמים ויעבור עם שלוש עשרה מדות במנין שם הוי' שהוא מדת הרחמים עיי"ש ונהרא נהרא ומשטי') אח"כ אומרים יחד זכור רחמך וכו' והסליחה אותך אדרוש ואליך אתודע מדלגין ואין אומרים ומתחילין הן יעביר ודון למשונה וגו' המאנו צורנו וגו' זכור לנו ברית אבות וגו' ואומרים כסדרן ואומר הש"צ או"א סלה לנו מחל לנו בפר לנו ואח"כ חי' בניגון מיוחד כי אנו עסך עד ואתה סאמירנו (וסים באסיריה) אנו עזי פנים ואתה רחום וחנן וכו' ומתחיל הש"צ תידידי (עיין בב"ח סי' תר"כ שגם בליד כחזרת הש"צ צריך להתודות) ואומר אשמן

ואת וכן אמרו לי אנ"ש של הדרכי תשובה שלא שמעו ממנו הוספר הנ"ל בחשם"ע בקול רם. ואפשר כשהתפללו השם"ע בחשאי הוסיפו הנוסח הנ"ל ובקול רם לא רצו לשנות מהנדפס בכל מחזורים וסידורים ונתקבל כן הנוסח בעולם וכן כתפלתו (א) אנ"א מחול לעונותינו הניח הדרכי תשובה ביום "צום הכפורים רזה ביום סליחת העון הזה ביום מסרא קודש" הזה מזה והעבר פשעינו וכו' וכן הוא הנוסח בסידורים חנ"ל אבל לא שמעו ג"כ מסרן ררדיכי תשובה ובנו ו"ל כתפלת שם"ע דהורה לשנות רק כנוסח המבואר בפנים.

וכו' (א) וכן על המא וכו' וכן הציבור אומרים הוידי עם הש"צ בחזרה בכל התפלות (ולא כדעת הגר"א ז"ל רמבאר בסגנונו הנקרא שערי רחמים רק הש"צ לברו אומר בחזרה רידידי אשמנו ועל המא רק כמגנ העולם ע"פ דברי הרמ"א בסי' תר"ז פסוק נ' בשם הר"ן שהציבור נ"כ יתוודו עם הש"צ) הסליחה אתה מבין תעלומות לב אין אומרים רק מתחילין שמך מעולם וכו' וגמדין הסליחות ואומרים אבינו מלכנו (לכר כשבת שאין אומרים אבינו מלכנו כמבאר בסי' תרי"ט) ואח"כ אומרים לדוד מזמור ומנגינן הקדיש עלינו (פ"י) ואח"כ הי' אחד מנגן ארון עולם וגו' ואח"כ אמרו ד מזמורים הראשונים שבספר תהלים (עין בשער דכוונות למין דא"י ובמג"א סי' תרי"ט ס"ק י"א בשם של"ח וכן מבאר באבודרהם לומר אחר התפלה ד' מזמורים רנ"ל) ואמרו ק"י ורבינו הי' אומר יום טוב"ה לעולם והתחילו מיד לומר שיר היחוד של יום ראשון הי' אומר כעצמו ושל שאר הימים (גם שיר של שבת אנעים ומירות הי' מומיו) הי' אנשים חשובים בתור ש"צ ואמרו לפני התיבה הש"צ חרוז א' והקל חרוז השני וככה כסדרן וכשחל בשבת הי' מנגנים קודם שיר היחוד כל מקדש שביעי וגו' וכשנגמר שיר היחוד נכנס רבינו לחדרו

תשנן בביתלד"ר ובביתו עמד רק ברגלים יחפים לבוש עליהם הזאקין וכשהלך ע"פ החצר החוצה לבש מעלים של גומ"י (דנקרא קאלאמשי"ן)

תשנה ביו"כ לילו ויומו לא דיבר רק כלשון קדוש

תשנו כותב בספרו (שער יששכר מאמר יום הקדוש) שמנהג אנשי מעשה עמי"ד קדוש זקינו בכני יששכר (במאמר קדושת דיום אות א' בר"ד והנה) שלא להזכיר שם יוה"כ כ"כ בפשיטות רק כשמוכידין מענינו תחת א השיחים קוראים אותו סתם יום הקדוש כגודע וכמו שהז"ל קראו המס' יומ"א (ולא ע"ש יום הכפודים כמו שב"ת פסחים ר"ה טוב"ה) להורות קדושת היום כי הוא מסקום נעלם ראוי להסתירו ע"כ נקרא יום הקדוש עד כאן

תשנו במי שאירע לו ח"ו מקרה לא מתור כליל יו"כ ובאו לשאלו אודות זה צוה למבול בצינעא במקוה בבוקר (ואמר שמסובל כן סאבותיו חס') וכבדי שלא ירגישו ולא יתבייש האיש נתן צו לבעל מחזיק המקוה בפה"ק (יר"א ובר סמכא) שתהי' המקוה פתוחה ביו"כ בבוקר ויצוה להשומר גברי שלא ישאל ולא יאמר כלל למי שיבא אז למבול ות"ה מופלג א' הי' לו פתחון פה לפני רבינו על שבספר גמזקי או"ח סי'

(א) האמר הגוסס באחד יודע רוי עולם. ובכן יד ר מלפניך יארא שחרם עליו ותכפר לנו על כל חטאתינו וחטלה לנו וגו'

תקנ"ט ציין לדבריו בסי תרי"ג (שהוא הל' איסור רחיצה ביו"ב) ובאמת
בנמוקי או"ה שם בסי' תרי"ג לא נמצא כלל על זה והשיב (רכינו)
שהתיישב אח"כ להיות ספרו זה מסודר על סדר הש"ע לכן לא רצה שם
לפסוק נגד הל' הש"ע אבל בספרו הנחות הירושלמי יכתוב מזה להיות
מבואר בתשו' ר"י מברונא וכן מצא בירושלמי (א) שמותר לסבול בצינעה
לקריו ביו"ב מי שרגיל בכך בכל פעם ויברר שם הלכה זו ע"ב (ובמשתו)
ולא מצאתי בהגדות הירושלמי מזה

תשנה ביום הקדוש הקדים עצמו לתפלה בשעה שבעה והתחילו לנגן
אדון עולם (בשנר ראחורנר להסתלקותו שהל' יו"ב בשבת אמר רבינו
שרצנו לרתור דעמרת ליושגר שמנהג וקינו דפרוש בעל שם שלמה זי"ע הי'
כשהל' יו"ב בשבת להתחיל ולומר בבואו לבידמד' את חשיר אנעים ומירות"
וכו' בפתחת דארון ואח"כ ארון עולם וכו' בסדר רחשפר ובכל פעם כשהל'
יו"ב בשבת רצונו הי' לומר ולעשות כמתכנתו אבל לא כן נהג אאמ"ר דבעל
דרכי תשובה ז"ע ולא אדע למד אמנם עתה ביום הול' אחזיר דעמרת כמנהג
אאמ"ר דנ"ל עכ"ל וכן עשר בבואו לביהמדר' פתח הארון הק' ואמר א"מ
פתח שערי שמים וכו' והתחיל לומר כנעיסות אנעים ומירות (בנינו דגורע)

תשנה (א) עיין מזה במד' וב"י בשם הראשונים דר' א' ודרא"ש להתיר סב' לר'
זו רק רביאן דעת הרמב"ם שם כ' שאינו מובל' דבטלר תקנר זו עיי"ש
ויש לפלפל בזה ולרתור דעת עפ"י דברי רב מ סוף פ"ר מהל' ק"ש ראע"נ
דבטל' מבייל' זו מ"מ לא ע"י ביר' נתבטל דרא אין ביר' יכול לבטל דבריו
רק סאליו נתבטל' עין בשו"ת פרי השדה ה"ד סי' ב' מטעם זה שבזמן דזה
רשכיו מוקאות יותר ממד' שר' בימים הראשונים דוא יותר חובר דלא שיוך
נתבטל' עיי"ש ועיין בתשו' שואל ומשיב מד"נ ה"ד סי' קנ"ד שדו' כמו
תפילת ערבית רשות ואס' ח' קבלנו עלינו לחובה ועיי"ש שדוכיה מתוספתא
דמס' ידים פ"ב והובא בר"ש פ"ד שמבילת קרי חוב עיי"ש וראיתי בשבילי
דלפט (השלם) שכתב דמותר לסבול לקריו ביו"ב כיון שאינו לתענוג ולפ' י' יש
לרתור מב' טעמים א' כיון דנתבטל' סאליו מפני שלא דר' אפשר לעמוד בח'
ובעת ראפטר לעמוד בר' כיון רשכיה מוקאות וחסידיים קבל' דרין זר ואינם
מבטלים מבילת עזרא א"כ רדדו דתקנת עזרא למקומו ולפ"ו מותר לסבול
ביום דקדוש אפי' לרעת הרמב"ם ורש"ע שמסורם שלא לסבול הוא מדבריו
דרמב"ם ויש להביא ראיה לזה מירושלמי יומא פ"ה הל' א' מעשה בר"י בן
חלפתא ראו אותו מובל' בצנעה ביו"ב וזה סיוע הברייתא שם בירושלמי ע"ג
ללכר וירושלמי מ"ל שלא נתפשטת תקנת עזרא בכ"מ כמבואר שם מהפ'
ברמיעה אסור בתשמיש לא כש"כ ותירוצ' כמקום שאין מובלין פירוש שלא
סבלו עלירם סב' לת עזרא ועכ"ל דנ"ס שם"ל הירושלמי דלא סבלו עלירם מבילת
עזרא בכ"מ (ועיין בכלי חסד מזה פ' האוינו) מ"מ מי שקיבל עליו חטבילד
הוי חובה כפי סיוע הברייתא שם דמותר לסבול בצינעה (וגם ידוע דעת
האחרונים דמי שקיבל עליו חטבילד רוי כגדד והוי דאורייתא והארכתי בזה
בספריו ראסוף לכל רמחנות סי' פ"ח אך בזה אפשר לומר דהנדר אינו הל' על

ואח"כ רתח לו לנגן ארון עולם וכו') סדר התפלה כמו בר"ה (ועיין לעיל במי' תע"ד שיש לברך דברכך שעשה ל' ב"צ ביום קדוש) וגם האדרת והאמונה קודם ברוך שאמר (ולא בממ"א שכתב ד' ו"כ לא יאמר קודם פסד"ו האדרת והאמונה מאחר שעת ד' לאמרו עם רפיומים) ופסד"ו התפלל א' לפני התיבה ולתפלת שחרית המלך עמד רבינו בעצמו לש"צ אהרי תפלת שם"ע דלחש נגנו הפיוט קדוש אדיר בעליתו וכו' ואח"כ כחזרת הש"צ התתחלה בפתחת הארון וקדושת הננינה הכל כמו בר"ה כנ"ל ואמרו כל הפיוטים כסדרן והפיוט מורה המאים וגו' לא אמרו חז"ק רק ביחד על ישראל אמונתו וגם האדרת והאמונה חי' בגנינה ובשחרית ובמנחה לא אמרו כתר (עיין מאמר נוסח התפלה אות כ ד וברכיה תורה ח"ו אות נ"ב שכן נראה מספור ברא"י ז"ל ונוסח סידורי הצריקים הרב התניא וכן הוא מסמג' קדוש בעל בנ' יששכר) רק אמרו בן נעריצך ונקדישך כסוד שיה שרפי קודש המקדישים שמך בקודש ככתוב על יד נביאך וקרא זה א"ו ואמר" קדוש וכו' כבודו מלא עולם משרתיו וגו' (כסדר קרשית כתר) אתה קדוש ושםך קדוש וכו' (ולא לדור ודור נגיד נדלך) לדור ודור תמליכו וכו'

יום קדוש כיון שהלכר מעכבתו ע"פ רש"ע) ועיין נ"ב בפסיקתא דר"כ פסקא דיו"ב כירושלמי דמי שטובל ב' ו"כ צ"ך שיטבול בצענר ועיין בתשו' סרי"ל במי' קמ"א וסי' ר"ר שדשיב דיש לרדות לפי סד' שרוא אדם וכוונתו בוראי אם רניל לטבול ויש מקור לדבריו מירושלמי ופסיקתא דנ"ל ועיין בתשו' מהר"י מברונא סי' מ"ט שהביא דברי מהר"ל ותמה שהוא נגד רפוסקים ובעזה"י לפי מה שבאורתי נם דרשב"ם מודה ומותר לטבול לכ"ע אם הוא רניל אך נם מדר"י מברונא שם העלך לר' תר' שכתב ד"ל דטעם מהר"ל שם"מ נדגינן לטבול ביו"כ"ם להתפלל כל ד'ום ב'ון דנרג'נן לטבול בעי' כ' לריות כמלאכים ע"פ המדרש קבלנו עלינו מצוה לכן טבלינן ביו"כ לקרי דמנהג מבטל דלכה וכו' דאי לא טביל לבו נוקטו ולא מצי לרתפלל וכיון רדיום חי' ב' כד תפלות פשיטא דטבלינן לקרי למאן דלבו נוקטו עכ"ל ועיין עוללות אפרים מאמר דס"נ וז"ל אע"פ שהרחיצה אסור מ"מ לצורך תפלה חתידו ונגד דכונתו בדואה קרי ועיין בלחם משנה פ"ו מסיח"ת ובפרט שיש לצרף הראשונים כנ"ל דרחיצה זו לטבילת קרי אינו של תענוג א"כ מותר נ"ב לטבול כמו דרתיו לדקביל פני רבו שדולך במים וראיתי בזה בזו"ר חי' דרנה"ס מהר"א סקסארנא וז"ע בהקדמת ספר דוהר דף א' ע"ב וז"ל ואם אירע לו ח"ו תלילה ביו"כ תיכ' לטבול מן דרין אע"פ שסדרן דרבי' זרמ"א לא מסקן בן זה בימיתם שהספרדים לא מקצו מעולם טעם מביילר להטביל ולמה יתיר דרם ביו"כ מביילר על הנם אף שהמגנר אשכנזים לטבול עכ"פ כעיו"כ לרתפלל במהרה מ"מ לא ראה סרן דרמ"א להתיר כיון שרניל בכל השנה להתפלל בלי מביילר ובאמת בתשו' מהר"י ומהר"ל חולטין ע"ז כיון שנודגין לרתפלל ביו"כ במהרה מותרין לטבול וכך דלכך דלא מרמ"א וכל זר במי שמתפלל כל דשנר בלא מביילר אבל מי שנוחר מלופר שום רבר שבקדושה בלתי מביילר פשוט לכל חדיעות סרן הרב"י והרמ"א ומהר"י ומהר"ל וכל הראשונים יודו לזה שחייב לטבול תיכף ולא גרע ממי שהולך להקביל פני רבו שהולך ער צוארו במים ומי שנגליו בחזות שרוחץ אותם כיון שאינו לשם תענוג ומכש"כ זה שענינו כהות ולכן כחה שכל גופו רותח

חסד וכו' עוד יזכור לנו וכו' ובכן יתקדש וכו' ומדלגים הפיוס האדיר בשמי עליות וכו' רק הש"צ נוסד השמ"ע ואוסר תושגב לבדך ותמלך על כל ביחוד וכו' ובכן תן פחדך וכו' ואחרי יעלה ויבא אוסרים מליחות ומליחות אדברה תתנגדים מדלגין ומתחילין זכור לנו ברית אבות וכו' והמליחה אתה טבין תעלומות לב ג"כ מדלגין ומתחילין שמך מעולם עובר על פשע וגו' ואוסרים כסדרן חידוי ש"צ וקהל וכו' רצה ותערב והכתנים עולין לדוכן וגומדין השמ"ע ואוסרים אבינו מלכנו (חזק משבת כ"ג) ואח"כ סגננים קדיש תתקבל השיר של יום וכו' והבריו העליות כג"ל בסי' קצ"ח ולסדר קרה"ת שקרא בעצמו כנהוג ועיין לעיל בסי' ר"א וכתב"ה (ואם חל בשבת אמרו י"ג מדות וכו' כפתיחת הארון) תשנן לחפלה מוסף עמד רבינו לש"צ והתחיל התפלה חנני העני סמךש והגוסס כג"ל בסי' תשכ"ה ואח"כ נגנו דריוש והתחילו דש"מ"ע ובחזרת הש"צ אמרו כל דפיוסים והפיוס רמתחיל אשא רעי למרחוק שעון באת מרחוק לא אמרו חזן וקהל כנרסם במחורים רק רכל כסדרן ובסופו סי' ש"צ נחשב כצנ באיתון וכו' אמרו לאקים מעשה אלקינו ונתנה תוקף אין קצבה וכל מאמינים רכל כמו בר"ה כג"ל וכל סדר הפיוסים כנרסם במחורים ואוסר הש"צ לדור ודור נגיד נדלך וכו' ולא אתה פדוש ואוסר דש"מ"ע כסדרן ובעלינו לשבח וכו' ואנחנו כורעים. גופלים ע"פ לכורעים הש"צ והציבור אחריו אפילו כיו"כ שחל בשבת ואח"כ סגננין או"א ריר עם סיפיות וכו' עד שלא יכשלו כלשונם ומשם נוסד הש"צ באמירה ואוסר אח"כ אוחילה וכו' ואח"כ מתחילין סדר העבודה אתה כוננת עולם מראש (כמנהג ספרד) ובאמירת סדר העבודה עז חתאור רבינו בקול אדיר וחזק ולבת אש בבכי וברנש נעלה ובשמימו קהל הפיסקא אתה כוננת וגו' התחיל כאש לוהט יחיד אב המון פתאום ככוכב זרח וגו' ובנגוני התעוררת באמצע וכן לחלאת וחכדנים והעם וכו' כורעים ומשתמזים גופלים ע"פ הש"צ והציבור ג"כ אבל בשעיר של חסאת אין גופלין ע"פ. דפסקות של חזן וקהל בסדר העבודה ה' כסלאך מיכאל משרת. וסמך שתי ידיו עליו והתודה. (ומתחיל עוד הש"צ בקול גנינה. ובך ה' אוסר) ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (אחר נפילת כורעים של קהל רתחיל הש"צ לומר והכתנים ורעם העומדים וכו' - בניגון קדיש דנעילה ורבינו כסלאך אלקים ה' כורע ומשתמזתה וגופל על פניו לצד דרום וה' סגננים עד שקם והרימו אותה) וסמך שתי ידיו עליו והתודה. ברוך שם כבוד מלכותו לע"ו ולא ה' מתכוין להוות וגו' אלא כמצליף (ומתחיל עוד הש"צ בקול גנינה כג"ל וכך ר' מנחם) בבל

ותושך לו ר"ל שילך למבול תיכף כרי להקביל פני חשיכה בתפלתו באמח וסי שאינו מורד בן כוראי אינו יורע הלכה ברורה עכרה"ק ועיין מש"כ בזה בספרי סאמא לבל המהנות בסי' תרי"ג ובסי' פ"ה דינים חסמיתפים לזה ועיין ג"כ שם בסי' תרס"ו

הד פעמים הסיום אלא כמצליף ואח"כ לא דפסיקו כלל ואמרו עד נמירא ונומרינ סדר דעבודה כגדפס במחזורים וגם הפיוט כארל הנמחה בדרי מעלר סראר כחן" וכו' וכל הפיוטים שאח"כ ומס ים הש"צ מר נדבר פני משרים דובר וכו' ולזעוק עוד א"פ דמלך ומתחילין זכור ברית אל נא תשת חמאנו אלה אוכרה ונפשי עלי אשפכה זכור לנו ברית אבות וכו' סדר חסליחות כגדפס במחזורים רק מדלנין חסליחה אתה מבין וגו' ושם מתחילין שמך מעולם וגו' ואומר הש"צ רש"מ"ע או"א מחול וכו' רצד וכו' ותערב וכו' והכהנים עולין לרוכין והכל כסדרן כמו שגדפס במחזור וסיומו היום תאמצנו כמו בר ה כנגניח ומנגנין הקדיש ואחר קדיש התפללו מיד תפלת מנחה ואומרים קרבנות ואשרי ובא לציון אין אומרים כמבואר ברמ"א אפי' בשבת וגם ואני תפילתי אין אומרים אפי' בשבת (כמבואר במוש"ע סי' תרכ"ב עיי"ש בטו"ז הטעם) ודעת המסובלים שם"ל שצ"ג גם אז ואני תפילתי (עין באמת ליעקב הספרדי בשפת אמת דף ק"ב שאלה ט בשם הריב מוחר"ח דילי רוזא ז"ל בעל תורת חכם) יוצאים במר שאומרינ אז בפתיתת הארון י"ג מדות עם שיר דמעלות וכו' כמו בכל העשי"ת בהוצאת ס"ת ושם יש (בין הפסוקים) ואני תפילתי כך ה' עת רצון וגו' ומסילא יוצא י"ח שניהם (דעת הש"ע ודמסובלים הג"ל) יחזיו כדאוי (עין במאמר נוסח דתפלה אות ב"א) ואומרים בריך שמיר וכו' ומוציאין ס"ת נדלו וכו' וקורין שלשד נברי ומסמירין כיונה ואומר רשפמיר דברכות עד מנ דוד (ואין אומרים „על דתורר" כדעת הרמ"א) ואומרינ ירללו לרוד מזמור ומחזיר רס"ת לאה"ס (ולתפילת מנחה לא ה' רבינו רש"צ ביו"ב) הצי קדיש שמ"ע בלהש ומחזיר הש"צ השמ"ע ואומרים פיוט כמו שגדפס במחזור ובקדושה אומרים נעריצך ונקדישך כסוד שית וכו' כמו בשחרית כנ"ל ואומרים אח"כ סליחות ומדלנין אתר מבין כנ"ל ומתחילין שמך מעולם ואין עולין לרוכין (כדעת המור בשם ר"ע) רק רש"צ אומר או"א כרבנו כברכה וכו' ואומרים אבינו מלכנו (וכשהל בשבת אין אומרים א"מ) קדיש שלם ואין אומרים צדקתך כשהל בשבת (במבואר ברמ"א סי' תרכ"ב שכן דוא דמנהג בסדינות אלו) ואחרי תפלת מנחה ה' דרכו של רבינו לית זמן להגפש עצת קודם תפלת נעילה (ואשרי עין ראתה אותו בחדר דירתו באותו שעה מרם נכנס לביחמדר"ר לתפלת נעילה שמש אבריו דא לרא נקשן ברתיתת כל נוסו בהתעוררת בביות עצומות לפני ה' ישפוך שיתו למצוא העת רצון וישועה לכלל ישראל בזו השעה ראהרונה דעבודת היום הקדוש ותנעלה ועיין בספרו דברי תורה ח"ה אות פ"ד בשם אביו הקדוש זי"ע מעינן תתעוררות רוח גן עדן דמנשב או עיי"ש"ח) (וכשהל בש"ס זמרו כעת דרור יקרא)

תשם כשבא לפתח דבירמ"ר מבטנים לנעילה הרים סולו נארר בקודש לומר אשרי יושבי ביתך וגו' ובדרך הילוכו וכשהגיע לפני התיכר נמר אומר במתינות אשרי ובא לציון וסיום בנעימות בקול ברוך הנבר אשר יכבה וכו' וכו' והתחיל ברעה לנגן הקדיש כמנהג העולם ובחזרת ש"צ השמ"ע פותחין

רארן קודש ואומרים א"מ פתח שערי שמים לתפלתנו והתחיל בנינו של הקדיש כל דסדר מתחלת השמ"ע (ומכלכל חיים בנינו של שהרית ומוסף) ואומרים קרשת בחר יהוה ונו כמו במוסף ואומר הש"ע לרדור ודור נניד נרלך (ולא אתה קדוש) חסול על מעשיך וכו' (בנינו של שהרית ומוסף) באין מליץ יושד וכו' עוד יזכור לנו אהבת איהן וכו' הפיוט פתח לנו שעד וכו' דיום פנה (ואמר חנוסה) השמש בא זמנה (ולא יבא ויפנה) נבואה שעריך אנא אל נא וכו' אל מלך יושב וכו' ומדלנין הפיוט ומי יעמוד חסא" עד זכור ברית ומתחילין זכור ברית אברהם ואומרים בסדרין כל מספא חזן וקדל עד אחרי הפזמון של י"ג מדות והי אומר תנוסה ותצילנו מכל נזירות קשות אבזירות וכו' ואח"כ אומרים אי מלך יושב וכו' ואח"כ רחם נא סהל עדת ישורין וכו' שערי שמים פתח וכו' ואח"כ עוד הפעם אל מלך יושב וכו' ה' ה' וכו' ואומרים אז ס"ה נ"פ א' מלך יושב וי"ג מדות (ובמבואר ברא"ש יומא שאין אומרים רק נ"פ א מלך בנעילה) ונומרים התפלה ואין הכתנים עולין לרובן בנעילה כיון שע"פ חרוב אז כבר לילה וכן נהג חזק ס מדרצ"א מדינוב בעל בני יששכר (עיין בנמוקי או"ח סי' תרכ"ג) רק הש"ע אומר או"א ברכנו וכו' ואחר נסד השמ"ע אומרים אכין מלכנו (כל חרוז חו"ק כנ"ל סי' תשי"ד) אמי' כשהל יו"כ בשבת (כדעת הלבדש וכמבואר במג"א בס"ק ג') ויש להמשיך נעילה עד הלילה אפי' מתחילין מבעור יום ולסמוך לכתחלה על ס"ד דתפלת נעילת בלייל ואם סיים רש"ע התפלל מבעור יום יש להמשיך באמירת אבינו מלכנו כל חרוז חו"ק כרי שינמרו התפלל כשיחי' לילה ודאי שיצאו מספס שיעור ביהשם"ש בנסד תפלת נעילה (ולא כדעת סמא אפרים בסי' תרכ"ג סעי' ה' שכתב שאם סיים הש"ע התפלה בעור יום קצת יש למחד באמירת שמע ישראל כרי שיוכל לומר גם קדיש תתקבל קודם צאת חכוכבים ע"כ רק טוב לראריך כנ"ל עין בנמוקי או"ח שם) אחר א"מ אומרים שמע ישראל (פ"א) (ובסדר שנה אחרונה נרסם בטעות שאמר ה' מלך וידוע שלא אמרו ולא נמצא נ"ב בראשונים) בשכמל"ו (נ"פ) ר רוא האלקים (ז"פ) והש"ע אומר קודם ז"פ ואת"כ הקהל ז"פ (ועיין במהרי"ל) ומנגנין קדיש עד תתקבל ותוקעין תשר"ת תש"ת ת"ד תסיעד גדולת. ונוהנין להקרות לבעל תוקע ואמר התפיעות אומר הש"ע נ"פ לשנר דבאר ב רשלים ואח"כ הקדל ונומדין הקדיש בנינו והי דרכו של רבינו לנגן זמן רב אחר נסד הקדיש בריקודין של שמהה בהתלהבות והתלהבות נפלא (לפני התיבה) לשמחת נסד תפלת נעילה בהחזות חיים לישועת ישראל וסגרו הארון קודש והתחילו להתפלל ערבית ורכינו (א) נשאר מעומף במלית וקיטל"ל עד חליבת כיתו נאוו קודש ושם משט הטלית וקיטל (ועיין במעב"י שעפ"י הסוד יש להכדיל בקיטל ומוכא ב פה ללב ח"ב וכו"כ בסי' יעב"ץ) 1

(א) ואם היד מוצעיק היה מתפלל ערבית לפני העמוד שהוא קודם היציא של אביו וי"ץ

(*) אחר תפלת ערבית די' מברך לרקול ברכת שגד סודר ויומא טבא

תשסא יש ללמוד זכות על מנהג העולם שמדליקין נרות בבית המדרש בעת תפלת נעילה כיון שאז כבר הוא אחר שקיה"ה שלדעת כמה פוסקים אחר שקה ח הוא ביה"ש וכיון שהוא במקום מצוה יש להתיר שבות באמירה לנכרי הגם שהוא באפוקי יומא מותר במקום מצוה (מנח"א ח"א סי' מ"ו) אך טוב יותר שנרות העלעקטרי ידלקו עוד מעיז כ ולא יצטרכו לבוא לידי היתרים האלו להדליק ע"י נכרי שלא יהי' כגמר ההותם ביוה כ ראשון לחשבון עונות אפי' חשש קטרוג (נמוי או"ח סי' תרכ"ג) *

תשסב כשחל יו"כ בשבת הבדיל כמו שאר מוצ"ש והתחיל הגה אל ישועתי וכו' וברך על הכשמים (עיין מה בש"ע שאין לברך על הכשמים אפי' אם חל בשבת אבל חמו ז ומג"א הכריעו כדעת הפוסקים שיש לברך על רכשמים כשחל במוצ"ש) אחר מעימה ולימוד קצת הניח להנפש תשסג קרוב לחצות לילך קם (ורם אז נכנסו רמשימים לפתחו לקבל ברכה מהבאים ממרחק כנ"ל במוצאי ר"ד) ונכנס לסעודה בלב שמח ייטב פנים (עיין בשער ישעיה מאמר יום קדוש אות ס"א בביאור דחו"ל שבמוצאי יו"כ יוצאת בת קול לך אכול בשמחה וכו') עם המסובין אנ' ש וחלמדין ודי מזמרינ' בסעודה זו נוסח המבדיל הנדפס במחזורים למוצאי יום כפור (ואת"כ אמר תורה מעניני דיומא)

ה ג ה ס ו כ ו ת

תשסד בין יו"כ לסוכות הי' יושב ג כ בסעודה עם תלמידים וחסידים בכל יום והאריך בשיחות געימות כדרכו בקודש ובחכמה דרכה לזמן שמחתינו

תשסה לקניית אתרונו וכל הד' מינים כל הון לא ישוה אליו לעומת הידור מצוה ובשמחה רבה ותשואת חן שילם בעד פרי עץ הדר (פורם יו"כ ועמים לאחר יו"כ) סך רב.*

תשסו ערב סוכות התפלל לפני התיבה לכבוד היא"צ של זקינתו הצ מהברת הקודש של זקינ' בעל שם שלמה זי"ע וגם הלך לחשתמה על קברה באהל אבותיו הקדושים. והי' נהג עצמו בערב סוכות לשלוח סכום הנון לחלק בו ביום לעניי עיר גלויים וגמתיים וראו אצלו אז בחליקת צדקה זו בערב סוכות התעוררות גדול וגם ידעו עניי העיר הפשוטים לבוא לפניו וחילק לכל אחד מנה יפה ועלה אז הצדקה לחון רב (עיין באור צדיקים למהר"ם סאפוריש ז"ל שיש לדרכות כצדק ערב סוכות ומהר"ח ז"ל רי' מחלק קופה לעניים יום ערב סוכות ועיין בפרי עץ

(* עיין במנהג אהא בהגדר לס' מ"ז

חיים שער כ"ח סוף פ"ד טעם נכון ע"ד דאמת בסוד צדקה זו ועין בשער
(יששכר מזה)

תשמו עלה בעצמו על העלי שע"ג סוכתו לנענע בהסכך או להוסיף
לפעמים סכך חדש אחרי פתיחת הגג וגם נכנס לסוכה שהיתה
מעומדת במבלאות וציורים נאים תלויות על הכתלים ככל ארבע רוחותי'
ומתקיימים משנה לשנה ונתוסף בה בכל שנה איוה סבלא וציוד לגוי
סוכה והוא הי מראה מקומה והי' מונה וחושב מספר המבלאות לכיון
כזה יחוד ורמז נכון (גם ריו תולין יין ושמן וסלתות)

תשסה אחר המבילה במקוה וקודם שפנה יום נכנס לסוכה והביאו אחריו
כלי תשמישיו וספרים וכיו"ב לכל צרכי שבעת ימי החג והי'
מאגד אז את חלולכ בתוך הסוכה ואמר היה"ר *

תשספ מאז שנכנס לסוכה בערב סוכות לפנות ערב (כנ"ל) לא יצא
מסוכה לביתו עד ליל שמיני עצרת (זולת לצורך גדול לחפש
באיוה ספר באוצרות הספרים) ובכניסת החג הקדוש נכנס מהסוכה לבית
המד"ר והתפלל בעצמו מנחה וערבית לפני התיבה ומזמורין הקדיש
תתקבל כנחוג בכל יום טוב

תשע אחר תפלת ערבית נכנס מיד עם המליה לסוכה (הנרולה ששם אבל
עם המסוכין) ולקדש על היום (וכרגישו אל תולת ואל המוזה חרכיו
ראשו על דיוו ושפך כמים לבו שם ושפתותיו לוחשות כנראה שאומר איוה בקשת)
וישב עם העולם כחדות ובנהירו דאנפין והתחיל לומר עם המשוררים
כל פסוקי אותיות סוכה" מתמניא אפי בתהלים של אות ס' סעפים שנאמי
וכו' ואח"כ של אות ו' ויבואני חסדיך וגו' ושל אות כ' בלתה לתשועתך וגו'
והל אות ה' הורני וגו' עד בצדקתך חייני ואח"כ עמד והתחיל לומר
בקול התעוררות (בנינו של אחינו סעורא דכיום ש"ק) סדר האושפזין
וכך הי' אומר (עיין דור אטור פ"ג ע"ב) אומין לסעודתי אשפזין עלאין
קדישין אשפזין דמחימנותא עולו וכו' תיבו תיבו אשפזין וכו' במסו
מינג אברהם אשפזי עילאי קדישא דתיתבי עמי ועמך כל וכו'
יצחק יעקב וכו' (א) (ע"כ ד' ד' בגנינה) ואמר גם כן תפלת יהי רצון
(לא אמר אלא בלי ראשון) וקידש ובירך לישב בסוכה ואחר כך
שהחיינו (וככה כליל ב' דסוכות לא שינה ובירך סוכה ואחר כך זמן עיין
בנמוסי או"ח סי' תרס"א שכן הי' מנהג הצדיקים מתלמידי בעש"ט זכיתו יג
עלינו כדעת הפוסקים רכותינו דגם כליל שני סוכה ואחר כך זמן ועי"ש
שביד בן גרלכה) ושתת הכוס ותוסיף כוס ב' (במקום סעודה כי הסעודה
לא ריתה כעת כנו' דלאח) ועוד מעט להוציא מזוגות ואמר דברי תורה

(א) וכאד חולקא חכאד חולקיהן וישראל כי חלק ד' עמי יעקב חבל נחלתו (ועי' דנטח מדיק
בסידור שע

ושיחה נאה מחביבות מצות סוכה ומקדושת האושפיזא אברהם רחמא יומא דאזיל עם כולוהו יומין (עיין במאמריו לסוכות בס"ק שער יששכר ח"ב) ובירך על הנפנ ונכנס לחדר סוכתו השני מקום מושבו ופשט המלית ובגד העליון ולבש בגד הלכך כנהוג וישב לסדר שיעוריו*

תשעא אחר זמן בא לסוכה הנ"ל ונפל ידיו למעודה ובירך שנית לישב בסוכה והי' נזהר ומזהיר לאכול כזית הראשון בסוכה בלתי הפסק כלל ובכונה כיון דהחייב מה"ל לאכול בליל א' כזית פת בסוכה (עיין שער יששכר ליום א' לסוכות אות י"ב) כמו הכזית מצה בלילי התקדש חג והי' מוטרין במעודה זו (כתהלים ק"ט) *למנצח וגו' חלצני שפסוק ח' סבותה לראשי ביום נשק מדבר מסוכות ואח"כ אתה בחרתנו ותתן לנו וחשיאנו עד מקדשי שמך ואחר בחס"ו הי' יושב בסוכתו המיוחד לו עם המסובין לשלחן השני ואכל וחילק פירות ושם הי' מוטרין רגנו צדיקים תשעב אם ירדו נשמים המתין ולא הלך למעודה עד שיפסיקו הנשמים ואם הלכו בלי הפסק הלך למעודה אף כירידת הנשמים אפילו תנשמים תי' ברעש לא הפסיקו למעודה (עיין מזה במנח"א ח"ד סי' ל"א) תשעג בענין שינה שמקילין בזה"ל עיין בנמוקי או"ח (סי' תרל"ט) שמצדד זכות לאותן עניים שאין להם סוכות בנזיות כראוי וגם אין להם כרים וכסתות כראוי והסוכה עביר במחצלות או וילונות וחרוז מנשב דהוא כמעט מכנתא לישן שם משא"כ כשיש לו כרים וכסתות ובפרט אותן שיש להם סוכות בנזיות ואינו ישן בסוכה ח"ו וזוהו ופשיעה ועוכר על מצות בסוכות תשובו ואם יחששו מפני רוח המצויי' לפעמים דרך הסכך יכולין ליזהר כשיעשנה מעובה כעין בית אע"פ שאין הזכוכים נראים בתיכה כשירה כדפסקין בש"ע (סי' תרל"א סעי' ג') ומכ"ש בעת הציצה כשמתירא מפני הרוח שלא יזיקנו בשעת הציצה ושעת הדחק כדיעבד דמי עכ"פ יוצא מצות סוכה בשינה ומיין שם שתלמידי חכמים הקדוש זי"ע מסרו נפשיהו על שינה בסוכה וכן זקני הגה"ק מהרצ"א בעל בני יששכר זי"ע ותלמידיו וחמידיו הזקנים בסמ"נ על זה עיי"ש

תשעד מי שנוהג לישן בסוכה והוא איש מצונן שגם כל השנה בביתו משתין בתוך עכיס של מי רגלים וקשה לו לילך בחוץ מחמת הקור (א) מותר להשתין בכלי בסוכה וכן נהגו צדיקים ונדוליו עולם

תשעד (א) עיין בשו"ת להם שלמה לרנאון משאמלוי שליט"א חאו"ת סי' קי"ב ובקצור הסדר חל' סוכה שהעירו לחתיר מירושלמי פסחים סוף פרק באר צולין דל' י"ב וכי צואר מלמאה (ודלא בשו"ת תשורת שי שמבואר בדבריו לאיסור) וראיתי בשו"ת מנה"א ח"ו בכתי"ס סי' י"ב שהביא רבינו רבריהם וגם הצרדים שבחם שרוצים לצדד לאיסור והעלה להחיד

* עיי' מנהג זקני בעל ב"י (פי' שעי' ליום א' אות ט' עיי"ש)

(*) עיי' מגיד תעלה (דף מ ט) שמסקנת רפוסקים אפי' לא פסקו תנשמים צריך לאכול כזית בסוכה ופי' במאמצי' סי' תול ט דבעת ירידת הנשמים מ מ משוט ולא ירכיז לישב בסוכה

שישנו במוכה גם אם הצטרפו לפעמים להשתין בלילה כעבים (מנח"א ח"ד סי' ע"ג)

תשעה בבוקר קם בזריזות לכבוד נפילת ד' מינים הקדושים ואחר ברכת השחר לקח בהיותו מסוגר בחדר מוכתו ובירך (עין בשער הכוונות שמוכ הוא שאחר עלות רשחר שהוא כבר יום קודם שתתפלל תמול ולולב בתוך הסוכה ותברך עליו ואח"כ הד' נענועים של דל"ג יר' בכרכ"ג) ונשתהח הרבה במדר הנענועין מטפח ומפוז מזויות זו לזויות זו באש לוחס (ואח"כ רביאו לו ישתות קאו"י כנדוג) וזהו המנהג כי מרבים העם לבוא לסוכתו לכרך (כפרס יום ראשון) על ד' מינים שלו שהי' מחודרין מן המחודרין והי' מונחים על שלהנו מסוך לו לישמר עליהן בעינא פקיהא והוא סכל את כל הבאים והסוככים אותו אם כי ישב ולמד אז שיעוריו הסביר פנים יפות להעם והי' שומע ועונה אמן אחר ברכתם ואם כי הי' ירא והזהיר מאוד שלא יגיע להתרונג איזה צד קלוקל כל שהוא בכל זאת לחיבות הי' לו רבים המברכין עליו ואמר כי מברכות ישראל לא יתקלקל ההידור והי' לו תמיד שני אתרוגים ושני לולבין המוחדר ביותר הי' לצורך הברכה לו ולכל הבאים לברך והשני הי' עבור העם הכאים לצורך הנענועין אחר הברכה על הראשון ולעצמו לקח המוכהר בין לברכה בין לנענועין גם לתפלה כסוכן והזהיר שלא להפוך האתרוג כלל רק ליקח מקודם הלולב בלבד לימינו (כדעת הפוסקים שמקודם צריך ליטול הלולב ולא האתרוג קודם עין מדר כסור וש"ע סי' תרנ"א והאחרונים שם) ובנסמך הברכה ליקח האתרוג ליד שמאלו וגם הזהיר ליגע קצת האתרוג בעלה א' של המינים ולנענע קצת.

תשעו סדר הנענועים הי' דרום צפון מזרח מעלה מטה מערב (שכן רוא דעת מרן האר"י ז"ל כמבואר בשער הכוונות וזבפרע"ח שער כ"ט סוף פ"ג וסדר הנענועים הם כסדר הו"ק ממש דז"א שרם חנ"ת נה"י ולכן נענוע הא' הוא לצד דרום כנגד רחם ואח"כ נענוע רב דוא לצד צפון שרוא בנבור ודנ' במזרח שרוא כת"ת ודנ' וד"ר מעלה מטה שחם שחם נצה וחור וד על גב זר ודששי רוא במערב שרוא חיסוד ע"כ וע' ו בשע"ת סי' תרנ"א פ"ק כ') וכשעשה הנענועים במערב והי' הולך בחזרה למקומו הי' סוכב הפנים דרך דרום בחזרה למקומו לצד מזרח וכן בקבלת שבת שהופכים פניהם לצד מערב כנ"ל במי שע"ד הי' פונה דרך צפון לצד מערב ואח"כ בחזרה מערב דרום מזרח (כדי שידי כל מינות שאחד פונה יחי' לצד ימין וכמבואר בשע"ת שם במי תרנ"א פ"ק כ' בשם תולדות אדם למדר"ש אלגני ברסכמות רבני איטאליע שדרך ימין חשוב מזרח צפון מערב דרום ועיין ג"כ בלבוש) ועיין במי' תש"פ.

תשענו מי שרוצה ליתן ביום טוב ראשון את האתרוג לקמן לברך עליו גם אם מקודם יברכו הגדולים צריך עוד לחוש ליום טוב שני שהו ספק יום טוב ראשון דמבואר בפמ"נ (סי' תרנ"ה ספ"ח) דהוששין אנו בגליות ביום טוב שני וחומרנו ביום טוב ראשון על כן אי אפשר לו ליתן או את האתרוג לקמן לחנך כמתנה ע"מ להחזיר שמא סחר יו"ט ואז אינו יוצא הגדול רק יכוין או בעת שנותן הלולב לקמן בדרך תנאי אם סחר יו"ט יתי' לחקמן כתורת שאלה ואז יוצא שפיר הגדול ביום ב' כיון דאתמול לא נתנו רק בתורת שאלה ואם היום יו"ט אז נותנו לחקמן כתורת מתנה כדי שיהי החינוך באופן היותר מועיל ומחר הוא הוח"ם ומותר ליקח לולב כתורת שאלה (מנח"א ח"ו בכתב יד סימן י"א) (בענין לולב דאשתד עיין מנח"א ח"ב סימן ס"ו)

תשעה הנשים ג"כ ברכו בביתו על הלולב (ושכן ה' המנחנן אצל זמינו בעל זרע קודש מדאפשיז זי"ע וידוע שאצל דנ"ס בעל דברי חיים מצאנו זי"ע הנשים לא ברכו על הלולב ותלוי זאת בפלוגתא גדולי הפוסקים הראשונים ואחרונים אם לברך על מ"ע שרז"נ וחארכתי בזר בכמה מקומות בספרי מאסף לכל המתנות ואכ"מ) אבל בסוכה לא אכלו הנשים

תשעם כותב בספרו (מנח"א ח"ב סי' ס"ט) שהצדיקים רבותיו זי"ע לא יקדקו ליטול הלולב מן המים בתוך מעל"ע כגון בשבת (וע"י נכרי) שיהי שייך לאסור בלולב כבוש (עיין בתח"ס חיו"ד סי' פ"א ובכת"ס או"ח סימן סכ"ב ובמנח"א שם באריכות) (א).

תשם לתפלת שחרית לא ה' הוא הש"צ בא' דסוכות כ"א לחלל והושענות וקה"ת ומוסף ובחפיוס לא אמרו אל נא לעולם תוערץ ונו ביום א' (וכנ"ל בסי' תר"ם בנ"ד שם) כהלל ה' מנגנים כנהוג הללו את ה' כל נזיים עד הללוי' ובהודו לה' התחילו תנועת נגינה נעימה (מיוחד להנענועין) ועבודה גדולה היתה אצל רבינו סדר הנענועין שהי' מעיין בכונת סידור הארז"ל ונשתתה וסאריך בנענועין חרבה מאוד ובשעה שהי' מנענע לדרום עמד והחזיר פניו לנמרי לצד דרום וכן לצפון ולמערב (רס באמצע חזר כ"ס למזרח לפני התיבר ומביט בתוך סידור דאר"ז ו"ל בכוונות סדר דנענועין וחזר לאותו צד שעמד בו לנענע וכבה בכל השעה קצווה) ועמד עד שנמר הנענועין לאותו צד וכשנענע לצד מעלה ה' עומד למזרח וסרים חמינים בידו למעלה וכן למטה ה' מוסח ושוחח בנופו ומנענע בהלולב שהחזיקו כברייתו וחמדו ישר ככה לצד הארץ ובכל משך הנענועין ה' חזרין הלילה תנועות הנגינה עד שסיים הסדר וכן בהושיעה נא (והצליחה נא נגנו ג"כ הניגון של דנענועין רגם שאין מנענעים

(ה) בענין להחליף הערבות בימים — ושלא לדשליך רעובות שמשירין כיון דדוקד

לי ימים (מזיק אר"ת סימן תרצ"ד).

שם) רק בחודו שבסוף הללו לא הי' מנגנים כלל ואצל יאמר נא ישראל הי' חורין ומנגנים לנינון האחר ששייך להלל (לא של דענועים) כנהוג וכן אח"כ אצל פתחי לי התחילו בנגינה של החלל שנהג לומר ב"ה וחנוכה ובאנא חזרו שוב לנגינת הנענועין כנ"ל וכשחל א' דמוכות בשבת הי' מהפכין ואומרים בו הפיוס של יום ב' דמוכות ולמחרתו של יום הראשון כנ"ל במסן תר"כ (ועיין שעי' מא' מאני קרא אות ב')

תשפא כמעות היום הי' מזמרים הפיוסים של קודם עזרת (שנדפס במחזור) מיום א' דמוכות אנא הושיעה נא וגו' ובסוף הפיוס היש מהרה אותנו ותענה ונקראך ותענה הגיה רבינו בכתבי יד קודש ומהק היש מהרה אותנו תענה" וצריך לומר תכה אויביך כמכת בכורים ותענה תקרעם כקריעת ים סוף" ונקראך ותענה וגם זמרו הפיוס של יום ב' אנא תרב עליצותיך וגו' שניהם יחדיו ואח"כ אתה כחרתנו וגו'

תשפב ליל ב' דמוכות שהוא יומא דחלולא של מר אביו מרן בעל דרכי תשובה זי"ע הי' נוהג לעשות סיום מס' (בבלי או ירושלמי) וגם למד משניות במוכה מרם נכנס לרתפלד וצוה להדליק בביהמ"ד גרות הרבה (וגם על פני איש האלקים באוהל מנוחתו דרך שליח א מיד אחר צאת רכובם לדרך שם נר נשמה וכן הי' כ"ז באהש"פ יא"צ של אמו דוד ז"ל) והקריש אחר עלינו (וכן ביום הקדיש ורכנו אחר קרבנות ובריתא דר"י) אמר בעצמו (שלא אמר שום איש אז קדיש בבית מדרשו) ובמעות הלילה הזה הי' מאריכין כיותר (כי באו רבים וכן שלימים מכל העיר לכבוד החילולא) ומדר האשפזין והקידוש הי' חבל כדאמסול ומיד אחר קידוש לנפ"י והזמירות הי' בפיוס מערבית ישמחו בהניהם ידידים וגו' על לפני השמ"ע וגם אתה בחרתנו כדאמסול וכאמירת התורה הי' אומר ביום זה שמעוה מפי אביו הק' בעל החילולא וע"פ דבריו ז"ל בנה יסודו כראוי מוצקים ובמדר השלחן השני כליל ב' סיפר מנדל קדושת אביו ותורתו ומס"ג וכדי לידבק בדרכיו וחילקו יין ופירות וחי' מזמרים ומרקדן (בתנעת נינון קבוע מושך הלבבות) או"א מלך רחמן רחם עלינו וגו' והשיאנו וגו' בתתעוררת והתלהבות יחד עם רבינו בעת רצון אחר חצות לילה בקדושת יו"ט ואח"כ יצאו העם החוצה בחצרות קדשו אז ישמחו במחול כחורים וזקנים יחדיו בזמר מ"ו שיר המעלות (השייך לשמחת בית השואבה) ועוד הי' אומר ומזמר יר"א א' והעם אחריו בדברי התעוררת והתמרמרות על הנאולה בהתרוססות הנפש ורבינו עמד ככל אלה כפתת בית מוכתו ודמעות נשרו מבין ריסי עיניו כנענועי אחבתו לח' וכנס"י וילכו לאחיהם שמחים ומוזב לב.

תשפג בבוקר הי' רבינו ואנ"ש מן חורזין מקדימין במקוה ולברך על הארבעה מינים ואח"כ בערך שעה שכעה הלכו לאוהל ציון

המצוינת קודש הקדשים של מרן בעל דרכי תשובה זי"ע ורגיל חי' רבינו
בבואו לשם לומר דברי התעוררת בבכי וזעקה בבקשת רחמים על כלל
ישראל וד"ת בשם אביו בעל ההילולא והתחיל בכל עת לומר הלא קיי"ל
גם כשהוא מנפה על בהמות ר"ל מתריעין אפי' בשבת ומכש"כ אנו כדור
האחרון בשנות ההכלי משיח הנוראים צרות ישראל מותר לנו לכא ביו"ט
שני (הגם ששנכד פרושנו לעילא ולעילא) לעורר רחמים עליהם כנגד וכנפש
(וספת מאמדותיו רמדרות בעת רצון ולו רלא הם כתובים על ספר קונטרסי
„דכרי קודש שנרפסו וברב"ה ח"ה אות נ' עי"ש) ואחר כך אמרו
ונמרו ספר א תהלים (ורבינו למד שם ספורס בתיסוזה"ס עם באר לחי ראי
ומיחר והשלים התהלים עם הצבור) ויה"ר של יו"ט ואח"כ חי' רבינו מסר
חזמר בר יוחאי וגו' עם המסודרים בהתרגשות עצומות. ואמר קדיש
דרבנן ולא אמר יותר שום בקשה פרטיות גם לא קירב למנוחת אבותיו
הק' ששוכנים באוהל הלו רק נשק מצבת אביו ואמר „גופ יום טוב" ויצא
לכיתו (עיון סימן תק"ח — וכאן שינה בנ"ל)

תשפד תפלת חיום התפלל בעצמו לפני התיבה גם תפלת מנחה ועלה
למפסיר וקודם מוסף חי' מזמרים י"ק אלי וגואלי גם תמול גם
חיום (וכנ"ל בס' תפ"נ) ובמקודת חיום ב דמוכות חי' מזמרים מהפיוס
הסילוק שלפני הקדושה באמצעו סן ואז בת קול תצא וגו' (ער) ייחדו
וג כ אתה בחרתנו ולכבוד ההילולא צוה לומר ביו"ט ב דמוכות כל
המזמור מכתם לדוד (תהלים ט"ו) וגו' שנאמר בו לקדושים אשר בארץ
המה וגו' וגם הללוי אשרי איש ירא את ה' וגו' גבור בארץ יחי' זרעו
וגו' ולא חי' נמשכת מעודה זו רק עד קרוב ללילה (ולא כמו ביו"ט שנמשך
לאסרו חג) כי אם הפסיק והלך להנפש וקם בתחלת הלילה לתפלת ערבית

תשפה אחר תפלת ערבית דחזמ"ס בכל לילה ישב אל חשלהן עם
המסובין והתחיל לומר בקול מס מצות השם סדר שמחת בית
השואבה לניסוך המים בהג וגו' ובסימוס אסרו כל הקהל עמו ייה"ר
שגזכה לשמחה זו ב"ב אסן" ואח"כ היו מזמרים כל הס"ו שיר המעלות
(עפ"י שהילק בעצמו מספר מזמורים לכ"א מדמנגנים) וחי מספחין ומרקדין
בריקודין של מצוה וכשגמרו בהמזמורים אכל וחילק מיני מזונות ושתו
גם יי"ש (וזלת במוצאי יו"ט ובמוצאי שבת חזו"ס לא חילקו מזונות רק הסדר
שמחת בית השואבה והמסירות כנ"ל) ודרכו חי' ליתן לא' שיעור יותר
מכביצה כדי שיברך בקול רם ויוציא אחרים בברכת לישב בסוכה ואמר
ג"כ איזה ד"ת ושיח קודש ונכנס לסוכה המיוחדת לו ואחר שעה או
שתיים בא למעודה

תשפו בתוהמ"ם עשה סעודה בין בלילה בין ביום כמו ביו"ט רק שמקודם נמל ידי ובצע ואח"כ הי' מזמר (בישיבה) בניגון כנ"ל כפי תש"ע*)
אזמין לסעודתי אשפזין ונו בממו מינך ונו עד יעקב חבל נחלתו ובתוך
הסעודה היו מזמרים אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב ונו ואמר וחשיה בד"ת
וארשפיזא דיומא והי' המנהג שאנשים ששמותן כא ששמות הארשפזין,
הי' מעמידין יין לשלחנו המהור כ"א באושפזיו דילי' ואף הוא הי' מתכוין
כנגד המכרכין ברכת הזימון בכהמ"ו כיבד (עפ"י רוב) לאיש אשר ישא
עליו שמו של הארשפיזא באותו יום

תשפו בתוהמ"ם התפלל עם הצבור מנחה וערבית בסוכה הגדולה וכן
מנחה בימים הראשונים וסוכות זולת כשחל בשבת (לסר"ת) הלך
להתפלל מנחה בביהמ"ד

תשפח שבת חור"ם סוכות סדר הלילה עיין לעיל סי' תקי"א ותקי"ד
רק הוסיף לזמר האשפזין כמובן וכיום התפלל בבית המדרש
גדול דהעיר ועמד לפני התיבה רק לחלל והושענות וקריאת התורה
ואמרו קהלת כנהוג ואצל הסעודות הי' מזמרים זמירות של שבת
כנהוג ואח"כ אתה בחרתנו לכבוד יו"ט ולסעודה שלישית בשעת התורה
כבר הי' מלא נחלי אש לעורר ברגש יום הו"ר הבא לקראתינו לשלום
בשבוע זו יומא דדוד ונמר התימה טובה היום לכלי ישראל ולמלך
דמשיח שיבא בכ"א

תושענא רכא

תשפח כליל הו"ר לא עשה סדר שמחת בית השואבה ולא סעודה ברכים
כי אם נמל ידיו לסעודה בסוכתו ביחידית שאכל בה דגים (ולא
בשר) וקאווי (אם הי' כבר ו שעות אחר סעודת היום בטרם הלך לעשות
דתיקון ליל הו"ר) וכל תנועותיו ועניניו היו בבחי' פחד ורגש גדול מקדושת
היום והמשמש בבית הכנסת (עיין מזה בש"ע ברמ"א) דפה הביא לו בלילה
בדי ערבנות ורכינו בעצמו אנד הערבה שלו ושל בני ביתו ולקה ח' בדים
כדעת האר"י

תשצ המנהג הי' לילך לתיקון ליל הו"ר לביהמ"ד*ג דהעיר (ולת כשחי'
לו מניחה עשה בבית מדרשו) ומקודם אמרו התפלה וא' הי' קורא
בס"ת כל משנת תורה והצבור שומעין ורכינו עמד ג"ב וראה בהס"ת
סמוך לבעל הקורא ורק פ האזינו הי' קורא בעצמו ואח"כ אמרו כל
העם פ' ברכת שנים מקרא וא' תרגום ורכינו אמר ג"כ שנים מקרא בתוך
הס"ת וא' תרגום בתחומש והי' מסיים בקול חפזק האחרון (אחרי שקרא

(*) משא"כ בשו"ע ר"י מזמר בעמידה

מקורם שמו"ת חזר ואמר בפעם שלישי (לכל חיד החזקה ונ"ו לעיני כל ישראל ואמרו נ פ חזק ואחר כך ההפסדה ואחר החזרת הס"ת לחיכל אמרו תהלים בצבור וכשגמרו ספר ראשון אמרו היה"ר להו"ר וקדיש ואז הלך רבינו לביטו נאזה קודש וזעם גמרו תהלים

תשצא בבוקר לתפלת חיום לכש בגדי לבנים (הקיסל והמצנפת חסמן ורחנורד) הכל כמו בר"ה ויו"כ ולערך שעה תשעה נכנס לתפלה והתחיל אדון עולם בנינו כמו בר"ה ויו"כ ואמר גם העקידה והתפלה כעצמו כל תפלת שחרית לפני תתיבה וגם פסד ו במתנות ונכחוג בנינו ימים גוראים (א) וקודם החלל (א) נחג להעביר מבעות קשרי חולב ובשעת הנענועין הי מזמורין הבינו (יתגרל ותחלל רש"ע) דנעילה

תשצא (א) עיין בטור סי' תרס"ד שנונין לרתיר אנו של לולב ברוש"ר ונתנו רמז ע"ז רכתיב כפת חסר וא"ו פ"ו וא"ו ימים ירי כפות ולא יותר וככל בו ובמנהגים ובמס"ס לא מוזכר מזר כלל ובש"ע נזכר בסתם ויש לרתיר אנודו של לולב וכן הוא ברזקה סי' ר"כ ומהרי"ל וכלכוש יעו"ש ועיין בב"ה המעם משום רחנענוע של לולב הוא לעצור המללים רעים ורוחות וכשסותר אנו מנענע יותר וכיון דרוא נמר רחמימה למים מתירין אנו דיו לנענע דיטב עי"ש ובספר זרע קודש לרנ"ק מראפשיץ כתב נ טעמים לז"א (א) ע"ר שאומרים לילדות השי"ת יתיד אותך מספרך כן אנו מתפללים שיתיר השכינה הקדושה כביכול ויהי ילד יולד לנו בן ניתן לנו כ) ע"ר רכלר שיוצאת בהניומה וראשה פורעה ואז המנהג לבכות ואח"כ עושין סעודת חתונר וזה כה"ש שם"ע ג) נוסלין הקשר מל"לוב וכשאר מפורד לרסנו איך אנו מסתוריס ומפורדים בין דעמים ע"כ ועיין בדברי רבינו בשער יששכר (מאמר ישע רב אות י"ב) שזקינו הקדוש מראפשיץ חנ"ל בעת שהסיר את מבעות הקשורים על היולב ברו"ר פתח בסד קדשו ואמר לאסר אויסלעכטן ד כל"ר ע"כ ועיין שם באריכות בשער יששכר דלשון שאמר רבינו אז בדרשתו ברו"ר ובשנר האחרונר שנפטר בו להי"י עה"כ (ונחקק בל"א אנ"ש רשומעים קול רברו בבכיות נוראות שא"א לתאר ולצייר זאת אשר כולם שפכו כמים בלם בבכיות ורתעוררת שאין לשער) וזל"ק לא לדרשא קאתינא עתר ביום קדוש דוד דו"ר אשר כל העולמות זוחלים ורועים ולא בעל דרשן אנכ רס אול ברחן גרוע אני (וכך אמר בלשוננו בענוותנותו איך בין נור אנכי נער מארשלי"ק) בי דנר מאבות י קדושם בין מצד אב בן מצד אמי וי"ע ד"י נקראים כתי בדחנר רמלאכ כמ"ש בנזח"ק כי דוד המלך כד הוי חזי מלאכ נעציבא (כביכול) הוי חסמר שירין ותשבחו ור"י כבה"י ברחי רמלאכ וכו' אמנם בדור שפל וחשוך רלז במה נוכ"ל לשמח את הכלה הקדושה שריא כנסת ישראל ואמר אז במר לבב ושפיכת דמעות כמים אוי די כלר איז נעביך זייער מרוריג אין וויינט זייער" מרוב צער ומירות דגלות דמר ורנמרד וצריכין לשמח את נפשר בפרט קודם היחורא שלמים של שמיני עצרת דבעל"ט עכדח"ק

(*) ואמר למצח דשטים מספרים וכו' מזמור לתהוד וכו' ישחבה (מזמור שיר ליום רשבת, נשמת, שירים ממעקס לא אמר) בעת פתיחת דארן יג"מ ושיר מ מעשי"ה, כיד כמו שבת וי"ט

תשצב אחר ההלל התחיל לומר דברי רתעוררת וגם כתובתה מוסר ומליצות מוכות על כנ"ס בדור הזה ובביאור התחלת הרושענות וכן בשעת הדקפות באמירת ההושענות באמצעותן הי אומר (א) ד"ת בכונת תפלת ההושענות להתעוררת רחמים ומה נהדר הי המחזה האיומה לא יתואר בחרט עלי עליון ורק להעומדים מסביב לו נשאר כ"ז חקוק בזכרון עולם ותוכן דרשותיו ואמדותיו בעת רצון הלז הם חקוקים (מסעות) על ספרו שער יששכר ח' ב במאמר ישע רב עיי"ש"ה באריכות וגם היו נרפסים בסוף שנותיו עלי גליון בקונטרסים דברי קודש" עיי"ש*

תשצנ נוסח וסדר ההושענות הי עפי נוסח זקינו רשכבה נ מרן בעל בני יששכר מהרצ"א מדינוב וזה נוסחתה אחר שנשמר הקפה א' הבעל מקריא קורא לפני הש"צ סדר התקיעות ותוקעין תשר"ת תש"ת תר"ת ואח"כ ה מלך ונו' (ב ב) ואח"כ רחמנא אדכר לן קיימיר דאברדם רחיסא וכן בכל הקפה תוקעין כנ"ל ואומרים (ב"ה) ח' מלך ונו' ורחמנא אדכר וכו' ובהקפה ה' רחמנא אדכר לן קיימה דאהרן כהנא רחמנא אדכר לן קיימה דפנתם קנאה ובהקפה ו' רחמנא אדכר לן קיימה דדוד מלכא משיחא רחמנא אדכר לן קיימה דשלמה מלכא רחמנא טוב מרוגך ולא נהדר ריקם מן קדמך (עין מזה בסדר היום שפסיון פעם א' בזכות אברדם ובהקפ"ב מוכירים זכות יצחק וכן בסדרן ותוקעין שופר ס' תשר"ד לעורר רחמים עיי"ש ועיין בשל"ד) וכשנגמר הקפה נ' קודם התקיעות הי' הש"צ קרא הפס קים מפר בשלה בניגון ומעטים בקורא כס"ת ויסע מלאך האלהים התולך לפני מחנה ישראל וילך מאתריהם וכו' ויבא וכו' ויפ וכו' עד וישם את היס לחרבה ויבקעו המים וכן בהקפה ו' הי' קורא הש"צ עוד הפעם ויסע מלאך וכו' עד ויבקעו המים וכשנגמר הקפה ז הי'

תשצב (א) בשנר ראהרונה לויס היי זקינו דגר"ם בעל שם שלמה זכותו ינן עליון רוא שנת תרנ נ בליל דו"ר ה לו חזיון נורא וביום צוד אז לבנו מרן בעל דרכי תשובה ואמר לו בני קירי אני מצור אותך שלא חתור את ררושענות כמני וכן ד בעור"ר כי שקעד שמשו של רנר"ם מרר"ש באותו שנר כ"א סיון וזרח השמש של בנו הנח"ס מהרצ"ד בעל דרכי תשובה ולא פתר ההושענות על כל פסקא רק מתחילת רושענות אמר קצת דברי כבושין וכשנפטר הגה"ס בעל דרכי תשובה וזרח השמש של רבינו רחזיר העמר ל' ושנר ופתר ההושענות על כל פסקא כזקינו דקדוש (עיינ בס בית שלמה) ודנר רבינו רי' בכל רנ"ר כעת דרושענות בבחי' בן דמתחמא לפנ אכיו שבשמים לדבר ולהשיח במסעת דאנר שכלבו הסדור בהרנישו גלות דשכינר וכנס" ודרכו להחמיר אז על שבסדינת דויסא שנ מיליאן ירודים תחת נזירת דשמד ר"ל ובסדינת אישכנז דודמים וסכים ובמדינר אהרת ממילים סמים וארנונית ובאמפיקרא רנסיון דנר' בשמירת שבת ובמד נותנו דעניות רתנברד והאפיקורסית וס נות ממסלנות דצ ונים מזרח ס ואנודי ס מצאר יד בבנ" ורס ס לא יאמינו בכיאת דמש ח בדרך נס. וב ותר טמאו את אר"ם וכדנח ששך כמים לבו ואכס"ל

קודא המסוק (מפר וישלח) בניגון ומעמים ויסעו ויהי חיתת אלקים על הערים אשר מביכותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב (מסור לומר מסוקים הנ"ל ויס"ע ויב"א וי"ט הוא עפי' דברי הסור ורב"י ורלב"ש בסי' תר"ס בשם דמסובלים שאומרים ברושענות אני והו חושיעה נא והם שתי שמות משם של ע"כ היוצא ממסוקים ויס"ע ויב"א וי"ט וכו' ומזכירין זאת על שם עמו אנכי כעדה ע"כ ועין בחזקוני מובא באלי רבה שם סי' תר"ס סק"ה כשפרע משה דים בע"ב שמות היוצא ממסוקים ויסע ויב"א וי"ט לכך ברושענות על דמים מזכירין מור דשמות) ובגמר הקפות אמרו הכל כנדפס בסידורים ולכסופו אחר קדיש קודם התקבל הניח הלולב והאתרוג ולקח בידו הערבה וחבט על גבי קרקע ה' פעמים ואח"כ התקבל ואמרו היה"ר והיה מקפיד מאוד לזהר שלא יזרקו את הערבה על הארץ או על ארון הקודש (כמו שגורנין רהמון) ואמר שהוא ביוון שמות הקדושים והוא בעצמו היה נותן הערבה לתוך כיסי בגדו והצניעה

תשצד תפלת מוסף לא התפלל לפני התיבה בחו"ר וכחנים עלו לדוכן ורבינו חזר לאחוריו מהכותל מזרח בשעת הדוכן (עיין בש"ע סי' קכ"ה סעיף י' ובמג"א שם) וכשגמר תפלת חיום ה' כבר כמו שתיים או שלוש שעות אחר הצות (עיין לעיל בסי' תשס"ו מש"כ בשם רבינו שע"פ זוהר הקדוש צריך לראיך בתפלת בחו"ר עד אחר הצות חיום) הלך להחליף בנדיו שהי' מלא זיע והיום מעבודת חיום וכו' לסעוד מעודה האחרונה של ימי הסוכה ואכלו לכיבות בתוך מעודה זו (עיין לעיל בסי' תשס"ד ובמג"א שם) וצוה לומר הפיוס קול מבשר וגו' אומץ ישעך וגו' ואמר תודה בניגון שויו"ס בעת רצון לח'

תשצח בשנים קדמוניות חי נהוג להתפלל מנחה (רהו"ד) וערבית (רש"ע) ביחד כנהוג והי' מתפללין מנחה בהסוכה ואחר התפלה זמרו על כן נקוה וגו' ועשו ריקודין ומחול וכתוך אותו ריקוד היו שומעים בצאתם ללוות את רבינו מהסוכה לביהמ"ד ושם התפללו מערבית אבל בשנים האחרונות בחלישת כוחותיו שינה את דרכו והתפלל מנחת של תו"ר בצבור בסוכה מיד אחר הסעודה ונכנס אח"כ לסוכתו להנפש ולישן בכדי לחדש כוחותיו לעבודת ליל שמיני עצרת (וכשחל חוש"ר בעש"ס הנם שהלך אח"כ להנפש ולישן עכ"ל כא לתפלת מנחה מעומף בחמית כמו בכל עש"ס) וקם בלילה ובא ויצא מהסוכה לחדר בית דירתו ומשם בא לביהמ"ד לתפלת ערבית דשם"ע

תשצו כותב בספרו (מג"א ח"ה סי' ל"ו בכת"ק) שאסור ללעוס חפיוסא מתאחרתו בחו"ר לנשים מעבדות ואם רוצה ללעוס תעשה זאת אחרי ש"ת בימות החול ובעיקר הדבר מנהג נשים זה אמר שאין לו סקור רק חדשים מקורב כאו חפיוסו זאת במסמא אפרים ובמסמא אפרים הישינה לא נמצא.

תשצו כותב בספרו שער יששכר (מאמר זמן שמחתינו אות ל"ב) ששמע מאבותיו הקדושים שמקובל להם איש מפי איש מהחזוה חקדוש מלובלין ו"ל בשם מדין אור ישראל הכעש'ס ו"ל מפי' אלי' ו"ל שמי שמתפלל בכונה כראוי כאילו השלושת ימים וה"ר שם"ע ושמה"ת אז מסוגל להתפלל כל השנה בכונה ע"כ

שמיני עצרת ושמהת תורה

תשצח ליל שם"ע התפלל בעצמו מערבית לפני התיבה כנהוג והי' אוסר שמיני עצרת החג הזה (כי רבו בזה הדעות כמבואר בסוד וב"י וש"ע סי' תרס"ת ותאחרונים שם) ואחר שנגנו הקדיש תתקבל קודם עלינו הי' סדר חקפות (א) עפי' גוסס זקינו חקדוש מהרצ"א מדינו בעל בני יששכר וי"ע ותתחילו אתה חראת לדעת כנהוג (ועיין בשער יששכר זמן שמחתינו אות נ ד' ה הטעם שמתחילין אתה רראת) והי' תנועת ניגון מיוחד

תשצח (א) מנהג חקפות וריקודין של שמהת שעושין לס"ת כבר נכתב בספר רזודר בפר' פנחס כרף רנ"ו ע"ב בר"מ וו"ל וגוהנין ישראל למעכד עמה חרוה ואחריאת ש"ת ומעמן לס"ת כבתר דיליד וכו' וסובא בשער דכוונות ובפרע"ח שער כ"ט פ"ה וכתב שם שמדין דאר"י הי' נודר מאוד בדבר זד לדיקא אחר דס"ת או לפניו או לאחוריו ולרעד ולשודר לפניו בכל יכלתו וכשנגמר רז חקפות הלך לביהכ"נ אחר לעשות ו' חקפות וכשרלך לדרבו ומצא בהכ"נ אחרת שנתאחרו בחקפות וחזר לחקף עמהם עיי"ש ונרמסו נוסחאות שונות בסדר חקפות מתלמידי הכעש"ט כל אחד לפי דרכו בקורש ואומרים שירי חשק ואהבה לרש"י המיוסרים מהראשונים ו"ל וסובין עפי"ד חבני יששכר (כמאמר יחודא שליט אות א') ענין שם"ע עשו לי סעודה קמנה כדי שארנד מסך כביכול כקירוב כשר ורבינו בשער יששכר (מאמר זמן שמחתינו אות ח') מביא בשם זקינו הנח"ק בעל שם שלמד ביאור ששמע מזקינו רדורש בעל בני יששכר וי"ע בסוד ענין ריחוד בשם"ע הוא כביכול דוגמת חתחתונים אשר מתקשטות הבלה בכל מיני קשומין ביום כליתתה ואח"כ בעת חיחוד פושטות כל דישוטין ולבושין ורק בקירוב בשר לבד ובלבד תליא האהבה ב חור וכן הוא עבודתנו ביום ה הנוראים ורדושים מצות שופר ור עינויים וסובה לולב וערבד וכדומר קישומין שונים לשבניד רדורשד ועתר ביום שם"ע אנו מניחים כ"ז ב ביום ראהרון רזו סוב"ד ושכינת כנס" כלר קריאר כנע מד דוא רק כקירוב בשר לבד כביכול אליו יח' שנ חד לכבנ"ו ולקשר נפשונו לאדבה אותו יח' לבדו חזר יחודא שליט ולכך צריך לטהר לבבו ביותר ביום שם"ע וש"ת שיהי' אהבתנו אליו ית"ש בשמחה באמת ומאבהד ובלתי לה' לבדו ועל חיתוד רזו עושים חכנות מסודם כל דישוטין כרמצות ברימים שקרמו כנז חזר ה' כונת רבני ששכר במאמר חורא שליט אות א רנ"ל עכרה"ק שם בשם זקנו ו"ל ועיי"ש שצין לדבדי הת קונם ח קון ס"ו בסופו ו"ל ובנוונא דבר נש דמחיתוד כבת זוני' אחפשט וכו' ועיין עוד בשער יששכר שם מה שחעיר מצע"ח ובסידור בשם"ע ונקרא ש"ת אז רחל מבקשת רודה דהוא בזוה"ק בלק דף קצ"א ובפירוש אור החמה שם שענין ריוונ מעורדין ע"י שאנון ועי"ז נפס רודה למדת המלכות וכו' ע"כ וסיום רבינו וסוה יש לרבינ גורל עבודת הצדיקים

נהמד ונעים תוך אמירת פסוקי אתה רראית באיזה מקומן כמו לפני המסוק יהי כבוד יהי ה"א עמנו ויהי בנסוע בעבור דוד (וכן בתפלות ש"ד ארבר וכ"סופן דכל בנינו מאוד נעלר ומושך רלב) ואמרו אב הרהמים הימיה וכו' והוציאו ג"ס"ת על חבימה ואח"כ אמרו השיר של החרדים אדון הכל הדורש לעם דורשיך וכו' ואח"כ ידיד נפש וכו' אל מסתתר עד ראשית הכמה יראתה מזמור לדוד הכו לת בני אלים עד השתחוה לת' בהדרת קודש וכליל ש"ת ה' אומר הש"צ קודם אדון דכל תורה הקדושה התחנני בכקשה מפיוט בסוף המליחה לצום גדלי (בננינר נע מר נפלאר) וכו' ואח"כ אדון הכל כנ"ל ואח"כ לקח רבינו ס"ת בידו וכל הצבור לא הקיפו רק רבינו בעצמו וקודם אנא ה' הושיעה נא חי מזמרינ חננו ה' חננו עננו עננו (ופייס חו"ס) עזרנו א' ישענו כי עליך נשעננו (מסליחות ל"ו ששי) והוא קפץ בעת הנגינת ודילג בריקד (מסמסו מן דת בה וארון דקודש פנר לצדיק' כשפנו למערב) עד מקום הס"ת שעל חבימה ושם עמד והתחילו מקודם הקהל ואח"כ הש"צ אנא ה' וגו' אלקי הרוחות וגו' עד תוסף תמימים וגו' הכל קהל וש"צ וכשהגיע לפיסקא האחרונה תוסף תמימים וגו' הי (רבינו) חוזר ומסע פסיעותיו דרך צד השני של הבימה עד שהאיר פני המורה למקום התיבה ואח"כ הי אומדין קול ה' על המים א' הכבוד הרעים ת' על מים רבים (ורתחיל דש"צ לננו) כל כרואי מעלה ומטה ומסיים (חו"ס) יעידון ויגידון כולם כאחד ה' אחד ושמו אחד (ואח"כ הי מננו רחון) שלשים ושתים נתיבות שביילך לכל מבין יסודם

בשאנין וקלין תקפן ב"מ דו"ר שמ"ע וש"ת בתפלר ורקסות שרוא כדי לעודר ריחוד רש"ס אז כש"ע שרחל מבקשת דודה כנן וע"ז כביכול דודר צא אלי ע"י רשאנין וקלין תסיפין ושירי אהבר ע"ש באריכות בדכ"ס וכאמת ראינו אצל רבנו אז בשם ע"ש"ת נודל עבודתו וכיסופו ולבכו דסרוד לעבודת דש"ת בעת שאמר כוח ללבות וכפל וחזר כ"ס בדביקות נפלא ובעת שאמר יודג מחשבות" וכ"ס שיבל את ידינו כמורה וסדא באצבעו ורי' נראה שכל דבר יביהודים וכן בעת שאמר השיר חשק וארבר לא התפרש מינן ואמר כז"ל לא התפרש מינן והעמנו ועדן רבש"ע אז ואל נפרוש ממך וכן בעת שאמר "זכנו לדורש רמ"ח אבריננו" רצון עבדך לעשות נ"ר לך ודלך כבידמ"ד אילך ואילך (לדרום ולצפון) וצועס וכובר כמ"ס רצון עבדך לעשות נ"ר לך וכן בעת שאמר התיבות "נפשי תולת אהבתך" והי' צועס כ"ס זר רתיבות כנודל בכיות (א) וכ"ס הי' צועס כלשונינו דאם תארץ אוי ווי דאם תארץ ווי שלא ראה עבודה זו ולא שמע מפה קדשו חרוזים ותפלות קדושות דללו של אותו חיום א' אתנו יודע עד מה יוכל אנוש להגיע למעלה בקודש לאוד בנועם וזי דעלין ה' יוכנו ב"ב שיאוד לנו אותו עבודה של אותו צדיק שנזכה לשוב בתשובה ולקרב הגאולה בכ"א

יספרו את גדלך והם יכירו כי הכל שלך ואתה האל המיוחד (ויסיים חו"ס)
 יעידון יגידון כולם כאחד ה' אחד ושמו אחד ואז התחילו לרקד בשמחה
 כנוכר להלאת ורבינו חי' מוסר בשעת הריקוד חלו (א) נגיל ונשיש בואת
 התורה וכו' אברדם אבינו ישמה עמנו אשריכם ישראל וכו' והנחילכם
 התורה מסדבר מתנה ובוזה נסמר הקפה א' רק ביום ש"ת הי' מוסיפין
 הסדר מספר עבודת דקודש (חו"ס) שמע ישראל ואח"כ (ב"ס) ה' מלך
 יהי הסדר וכו' ודיהי רצון להקפה וכן בכל הז' הקפות הי' מוסיפין מספר
 עבודת הקודש שמע ישראל וכו' ה' מלך וכו' וכן לכל הקפה כנדפס שם
 יהקפה א פסוקים מסודר חשייך למדת אברהם ולהקפה ב' פסוקים
 מנבורה דשייך ליצחק ולהקפה ג' פסוקים מתפארת חשייך ליעקב והיה"ר
 לכל הקפה ואחר כל הקפה עשו מחול וריקודין (כנ"ל) לצד דרום (כאורך
 ממורה לרום) ורבינו בתוך הענולה והם ת בידו מפוז ומכרכר ורוקד
 ריקודין של מצוה (ומי שלא ראה שמח ז' לא ראה שמח ב' מיו וא' א
 לראיך ולצייר תמונת דקודש וכזד דומי תדלד) ובדיקוד שאחר הקפה
 ששית הי' מאריך בכ"ע יותר מכל שאר ההקפות (וידעו אנש מעלד
 לספר שראו אצלו בכל פעם בהקסר רששית שד' רוקד בתמונה שם שד'
 שמקורם דלך ברקידה באורך בית דמדרש לצד דרום כנ"ל באכסון לצד ימין
 ואח"כ באכסון ברק דר לצד שמאל ואח"כ באמצע בתוך דענול וכזד נסמר
 רש' ואח"כ ד' רוקד לאורך דרום במזרח ומשם דלך ברקוד ממזרח למערב
 ונתרח עי' דענול שה' רוקדין אנ'ש מסביבו בשני צדרי בירמדר' ריינו
 כמו מזרחית דרומית וכזד נסמר דר' ובחזרה די רוקד בדרך הילכו רס
 חצי הענול באורך דרום שיהי בתמונת י' וכזד בכל רקידד ורקידה ידעו אנשי
 מעלה לספר שר' בכונד ובדיוק) ועיין בשער יששכר (שם אות נ"ט) במעם
 הצדיקים שהאריכו יותר בשמחת הקפה ו' ועיין שם מעם ע"פ נגלה וגם
 ע"פ חסוד שמקורו מבואר בשעה כ' ענין מוכות דרוש ג"*

תשצמ להקפה כ' התחילו לומר (ורבינו הי' סדקד כנ"ל) ג"כ מדפוסון
 ודסליחד ליום ששי אלה בלנינם ואלי כנאנם מתפארים ואנחנו ברב
 לרשוע מתנבירים לעזור לאין כח מכבידים (חו"ס) עזרנו אלרי ישענו וכו'
 כנ"ל כסי תשצ"ח אנא ר' רושיעה נא וכו' עד תומך תמימים וכו' ואח"כ
 (חו"ס) מרום נאדר בכח ונבודד וכו' אתה נבדד לעולם ה' (חו"ס) קול ה' בכח
 (ומסר הש"צ) הא' הכורא שחקים במאמרו נבדדי כח עושי דברו אומר להרם
 ולא יתל אורו עמו עוז המשל ופחד (חו"ס) יעידון ויגידון כולם כאחד וכו'
 (ומסרין נגיל ונשיש וכו' יצחק אבינו ישמה עמנו אשריכם ישראל וכו' וכנ"ל
 לרקסר חנ' (מסרין) אלד במננתם ואלה בצנתם מסתחרים ואנחנו באסרתך
 מסם תרים מרום עריצים היות נסתרים. (חו"ס) עזרנו וכו' אנא ח' הושיעה נא

וכו ואח"כ (ח"פ) מי אל כבוד עושה גדולות כו' שומע אל אביונים ר' (חזן וקדל) קול ה' בחדר (ומזמרים) מראש ועד סוף יש לך סימן צפון זים וקדם ותימן שחק ותבל לך ער נאמן מזר אחד ומזר אחד יעידון ויגידון כולם כאחד וכו' נגיל ונשיש וכו' יעסכ וכו' אשריכם ישראל וכו' הקפד ר' (מזמרים) אלה בנצחנמו ואלה ברצחנמו הבטחות ואנחנו בשם נצח ישראל כפנו שטוחות מלערוץ ומלירא ומלירך טוחות עורנו וכו' אנא ה' חושיעה נא וכו' וכשנגמר הקפה יה זכות אבות וכו' (ח"פ) קול ה' שובר ארזים וכו' ושריון כמו בי ראמים (חזן) רכל מטך נזכר וכוד אתה תעמוד והם יאבדו אבוד לכן כל יצור יתן לך כבוד כי מראש ועד סוף חלא אב אחד (ח"פ) יעידון ויגידון וכו' נגיל ונשיש וכו' משה רבינו ישמח עמנו אשריכם ישראל וכו' הקפה ה' (מזמרים) אלה בקרני נבחים ואלה בקול צוחים ואנחנו בקולו במי שבחים מפרס ומפוצץ סלעי צחחיים (ח"פ) עורנו וכו' אנא ד חושיעה נא וכו' וכשנגמר (ח"פ) סימן ומשמאל יניקת הנביאים וכו' (ח"פ) קול ד חוצב לחבת אש (חזן) מרומם על כל ברכד ותחלה סכת כל סבה ועלת כל עלה אין לו ראשית ולא אחרית ולא תכלה שמע ישראל ה"א ה' אחד (ח"פ) יעדון ויגידון וכו' נגיל ונשיש וכו' אדרן ישמח עמנו אשריכם ישראל וכו' הקפה ו' (מזמרים) אלה בהצלד ושעם ואלד בצחצוח ומעם ואנחנו באור בשלמה עט את רגלינו לא ימוט (ח"פ) עורנו וכו' אנא ה' חושיעה נא וכו' וכנגמר הקפה (ח"פ) יסוד צדיק בשבעד נעלם וכו' (ח"פ) קול ר' יחיל מדבר וכו' (ובליל שמע"צ וש"ת תי' הש"צ מזמר בנינו תנועה נפלא מיוחד לזה צמאה נפשי בו' לבי ובשרי בו' והקהל ה' מסימין בכל פעם אחר הש"צ לבי ובשרי ירגנו לאל חי') וכשנגמר הקפה (חזן) קדמון לכל נמצא וצופה כל נעלם לא ישיב דך נבלם אלקים חיים ומלך עולם ומי ישיבנו והוא באתר (ח"פ) יעדון ויגידון וכו' נגיל ונשיש וכו' יוסף צדיקא וכו' אשריכם ישראל וכו' הקפה ז (מזמרים) אלה במבוס ערכן ואלד בטכסים ערכן ואנחנו באין כערכו ערכן וארכן מקום מורכן לבמות דורכן (ח"פ) עורנו וכו' אנא ה' חושיעה נא וכו' וכשנגמר הקפה (חזן) רם על כל רמים. ורוכב על עננים מלך עליון וסולח לעושים אלקי האלקים ואדוני הארונים ועמך כלם כאחד (ח"פ) יעדון ויגידון (ומזמרים) נגיל ונשיש וכו' דוד מלכא משיחא ישמח עמנו וכו' אשריכם ישראל וכשנגמר הריסורין של שמחה חי' מלכד לומר ויאתיו כל לעכרך וכו' ויתנו לך כתר מלוכד (ח"פ) חזק מיוחד כאחד עשר ספירות ומיוחד אלוף יראה מאורות (ולא כנרמס בסידורים ומפריד אלוף לא יראה מאורות") וכו' ובזה נגמר דקפות ומכניסין כל הס"ת להיכ"ב ובליל ש"ת משידין ס"ת א'

תת. בליל שמ"ע וש"ת בהקפד א אחר דריסודין בן דקפד א לשני' היו מזמרים למנצח חשמים מספרים וברקפה ב כליל ש"ת כנ"ל הללויה אשרי איש ירא ה' ובהקפד ג בליל שמ"ע וש"ת אמת ויציב עד בעת שועם אליו וברקפה ד בליל ש"ת מתדלים ס"ז ה' סנת חלקי עד נמירא נעיסות כימינך

נצח ובחפז ר' כליל ש"ת רללוי אורד ר' וברקפדו כליל שמו"ע וש ח רללוי שירו לה שיר חדש וכו

תתא דפיד מאור שלא ישיחו כלל בבירמ"ר ולא ירי נשמע דיבור כל רהו ור' המרג בעת שמחת דתורה ודקפות ברעווא דרעווין שנאספו לבית מדושו רמונים מבני ע"י (שכבר נמדו תפלתם וסעודתם) לשמוע אל ורנה ואל דרפלה בשעת תרוה וכמובן בין אוכלסין מרובין כא"ה ריו גם אנשים שלא ידעו לערוך קדושת רומן וקדושת דמקום ורי מרכם בשיחוד במילה עד שכלכלו יצועו של אותו צדק ודרם רבינו קול עוז כאזררה המורד עוד קודם שרתתיל הקפות שלמערש יחזרו מלדבר דברים במאים בעת קדוש ונורא של יחורא שלים. כי אין כאן שמחת של דוללה ח וכל מי שיכלכל אוחנו בשעת הקפות ידע כי בנפשו רוא" ואם הי שומע קול ציפצוף דיבור באמצע הקפות צווח עלירם ואמר דרך ארץ מיוחדא שלים ומפני האכות הקדושים רשמהים פד עמנו" וכיו ב דברים נוראים ויחדרו כל דעם ורשמיכלים דורירו

תתב כותב בספרו שער יששכר (מאמר זמן שמחתניו אות כ) שאצל הצדיקים רבותינו (ונובע דבר מרבן של ישראל מן קדוש בעל נועם אלימלך כמובא בריכל דברכה כפר שמיני) ר' אסור לשתות בשעת רסעודות שמו"ע וש ת (זולת המחוייב לידוש ורביעית וין לשמחת ו"ט) עד אחרי דקפות של יום ש"ת שלא תערב זר בשמחת של קדוש ע"ב

תתג בסעודות ליל שמו"ע ר' מזמין כל רפיוט של מערבית (שנדפס במחזורים על סדר ערבית) דשמו"ע וכן בש"ת הפיוט מערבית רליז ש"ת ובסוף הסעודה הי רבינו מזמר אין כאלסינו ונו אתה רוא אלסינו אתה הוא מלבינו ונו אתה רוא אלסינו בשם מ ובארץ נבור ונערץ ונו עד חי וקיים נורא מדום וקדוש ובומר זר רי קרדין בכל דר' סעודות כליל ויום שמו"ע ושמחת ובסעודה ליל ש"ת צור עוד לומר כי לו נאד ב לו יאח בתר מלומר ונו' (ועין ובסעודה ליל ש"ת צור עוד לומר כי לו נאד ב לו יאח בתר מלומר ונו' (ועין בשער יששכר מאמר זמן שמחתניו אות ל"ט שזר נובע מזמינו חנה"ס מלאנצדום זי"ע בע"ס יורע ביד מפני שנשלם או היחוד מכל הימים טובים מכת"ר עד מלכו ת) וביום שמו"ע תוך הסעודה הי' רבינו כעצמו מזמר הפיוט (שקודם עורת בשחרת שמו"ע) אסונם אשר נאספו ונו ובסעודת ש"ת ר' נמשך רסעודה עד מאוחר ללילה של מוצאי ו"ט בנהוג וחזון הי ממר שישו ושמחו ונו' לכבוד יו"ט ובתוך דברי תורתו (של רבינו) ביום ש"ת הי' דרכו כקודש לעורר על התדבקות בתורת חיים בימות החורף הכאים ולילות הארוכים שלא ללכות הזמן ח"ו (עין מזה הלן לחורש מדחשון) ובזכות לימוד התורה אנו ננאלין ע"י משיח צרטינו אחכה לו בכל יום שיבא בב"א

תתד ביום שמו"ע התפלל חלל ומוסף לפני התיבה כנהוג וחי' הזכרת גשמות גם כשהל בשבת. וקודם תפלת לחש דמוסף חכריו (רבינו) הש"צ משיב הרוח ומוריד הגשם" ובהחזרת הש"צ פתחו הארון והתחילו

ברכת הגשם והסדר כמו ברכת חמל וכלי קימ"ל (כנ"ל בס' תרי"ג) ובשגמר הש"צ הפסקא אף ברי והפסקא ימריח (דלנו רפיוט שנאמנע רפ) התחיל סיד או"א וכו' וגו' והקהל ענו בקול בעבורו אל תמנע מים" ובכה כל הסדר דלאה (ועיין בשער יששכר מאמר זמן שמחתנו אות נ' כשמכריכם נש"ם בשמ"ע אין הפי' כפשוטו שעל זה ירי עיקר כשחתינו ביום רנעלך יהודא שלים והנשם אינו עיקר וצורך בחו"ל שדוב ישראל שדוים בה אלא שעיקר תפלתנו צריך להיות בעצרת שאיל סר רצריך ויריד לך ודינו סח שצריכין דוא הנאולה שלימד ובגודע סדמנלר עמוקות בי בנלות רפ ר"ע כל היום היינו ר"ע מצות שאינן תלויות בארץ ורוב מצות התורה סמה במסמר נש"ם תלויות בארץ ועפ"י התורה אזלינן בתר רוב ע"כ נקרא היום רלז שמחת תורה שעבודתינו לתכלית שמח"ת תור"ה לסיים מצות התורה בא"י שדוב מצות תלוים בה כנו' ושם נש"ם"ה כללנו בקיום תורת"ו ב"ב וזר שמכריכם הנש"ם שנזכר לסיים ב"ב הנש"ם מצות התלויות בארץ כנו' וע"כ מתפללים בעבורו אל תמנע מים"ם כי מים נקרא רתורר כמשאחו"ל בתענית עבתה"ק

תתת. ביום שמ"ע אחר מוסף ואין כאלקינו וגו' התחילו סדר ההקפות (עיין בשער יששכר מאמר זמן שמחתנו אות כ"ה באריכות לגרר במנחג אבותיו וקדושים שגם ביום שמ"ע צריכין לעשות הקפות כביום ש"ת) (א) וכמו בלילה (ובאמירת אתה הראת כשהגיע לבעבור דוד עבדך ביום שמ"ע וש"ת בסוף שנותיו הניע לכלות הנפש סמש מגולל געגועין וכיסופין להקים שכינתא מעמרא והשליך עצמו אז על ארץ כבחי' נפ"א ככזמן דתלמוד בפשוט ידים ורגלים והי' מומה ושווה ננותי נניה והמו סעיו צועק וזוכה בעבור דוד וגו') וביתר שאת בשמחה רבה ואחר הקפה ו' חוסף וצוה לומר הפיוט (שנברכת יוצר רמאורות נרמס כמחזורים) אראלים ומלאכים וגו' וביום ש"ת הפיוט אשנבי שהקים וגו' ואשרי עין ראתה את רבינו בעת ההוא (ושמות המלאכים לא הזכירו רק במחשבה) ובשנים קדמוניות בתוך זמר פיוט הלז (א) הי' דרכו בקדוש אז דלג ולקפץ על הכסא שהי' נצב סמך לו ורקד

תתת. (א) בתב הרמב"ם סוף הל' לולב דשמחה שישמח תאדם כעשיית המצור ובאחבת האל שצוד כהן עבוד נרולת היא וכל רמונע עצמו משמחה זו ראוי להפדע ממנו שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחך ובמוב לבב וכל המשפיל עצמו ומיפל גומו במקומות אלן הוא הנרול המכובר העובר מארכה ואין הנרולה והכבוד אלא לשמח לפני ד' שנאמר המלך דוד סעזו ומכרד לפני ד' וגו' ע"כ ולא אמנע מלצוין בזה פרפרת נאד שמי רבינו רכ' רנ"ל תחת אשר לא עבדת וגו' כי עיקר עבודתנו ומסרתנו צריכר להיות לאקמא שכינתא מעמרא ושנוכה

(א) עייש בדיה וגו' ובר המנע מרוע ביום שמית עושין הקפות אחר שחית —
ובשמיט אחר מוסף.

עלי בבחי' מטיילא בי חנינא יבחדי שכינתא וכל העם מתרוממים לעומתו בריקודין של שמחה ואין לתאר מגדל עבודה שדי' לו אז כהתפשטות הנשמיות ממש ונתמלאו מים סולדות כל גופו כנדידו וגם פלילי, (ומעת פטירת אמו ע ה סנע מזה מפני טעם הכמס)

תתו ביום שמע"צ אחר דקפות וכן ביום ש'ת אחר תפלת מוסף סמכ, ג"כ סיד תפלת מנחה כי כבר הגיע לערך שעה ד אחצ"ה ואמר ברכת כהנים במנחה (כי לא אכלו ושתו עוד הום כמובן) ובז' שמע"צ חלץ לקדושא רבא יהסוכה הגדולה ואמר היה"ר הנהוג להתפרד מהסוכה זהסע דה ביום ובליילה שלפניו די כביהמ"ד כשאר יו"ט (ועיין בשו"ת מנח א ח'ד סי' ז"א שדאריך לברר טעמו של דבר מנרגו ועור מנרג אבותיו דפיוס ז' ל' שלא יושב בשמע"צ בסוכה ביילך כלל רק לקדש כר ביום בסוכה ויאכול מני חרנימא והסעודד אח"כ בביד' מ וע"ש בסוף ד"ר חדרן וכו')

תתו בליל שמחת תורה בגמר סדר הקפות שהגיע כבר כמו שעה או שתיים אחר חצות לילה ה' קורא בתורה כפר וזאת הברכה (ה נבר) עד מעונת כנה ג ולא ראיתי אותו מעולם לעלות או לס"ת אבל לא מהמת חומרא כי דעתו (וכותב כנמוסי או"ח סי' תרפ ט) שמי שסחסיר על עצמו שלא לעלות או בליל ש'ת גם כשהי במקום שקורין (שדוא רוב העולם שנהגו כן מימות עולם) הוא חומרא של שמוות וכי יוצא לעו חו על רבינו הרמ"א אשר ספיו אנו חיים וכן יוצאים ביד רמ"א דבר חומרא איסור והיתר ואין לא נסמך על מ"ש בזה דרמ"א המנהג לקרות בליל ש"ת וכן נהגין אחריו בעירו (כפראקא) ובביהכ"נ שלו וכן המנהג בביהכ"נ הגדולה דק'ק בריסק דלימא אשר היו בה ג"כ רבותינו הגאונים הקדמונים ז"ל ומקובל כי עוד רבינו הרא"ש ז' ל דרש בבידכ"נ דשם מידי עברו דרך בריסק וכן נודנים בכל מדינות פולין גם בביהכ"נ האשכנזים הישנים וכן המנהג בבית המדרש הגר"א ז"ל בוילנא לקרות בס"ת בליל ש"ת והגר"א בעצמו עלה אז לתורה כמבואר במגדניו וכן כל רבותינו האדסוריים זי"ע נהגו לקרות בס"ת בליל ש"ת ע"כ עיי"ש והי עושין ג"כ בלילה מי שבירך (כמבואר ברמ"א שם) וגם גללו עוד שני ס"ת להכין לצורך הקריאה של סחר (כפר' בראשית ולמסמיר) ומקודם קרה"ת הי' א מוסר על הכל

לנאולה שלימד כ"כ ואיתא במדרשו ל ער"כ ישמח ר' כמעשיו שמח לא נאמר אלא ישמח שאף דסב"ה לא שמח עוד בעולמו כי אם לעתיד ישמח כביכול וחדו תחת אשר לא עברת (ככוונתך ורצונך לחבליית הנרצד שיהי') את ד' אלוקיך בשמחה ר' (שיה' ישמח ר' במעשיו בביאת נצב"א) עכה"ה

יתגדל ויתקדש וגו' ואמרו שמע ישראל אחד הוא בנינו של ימי הנזירים
 וכן יהללו (בלכד ולא אמרו קדיש אחר סד ת) עלינו
 תתה ביום ש ת ה' נהג לבא להתפלל (א) בלכוש תלג חיור (חיינו בבגד
 לבן שה' נוחנו בו להתלבש לרגלת השלחן) ועליו החגורה לבית
 משא"כ בשאר יו"ם וגם בשבת ה' בגד העליון (בעקיש"י) של משי שחר
 כנ"ל כסי' שס"ה וקודם נשמת ה' חש"צ מזמר הפיוט נשמת מלומדי
 מורשה וגו' (כנרסם במחזורים ועין ס"ש רבינו בפירוש פיוט כזה בשער
 יששכר מאמר זמן שמחיתנו אות ס"ה) ולתפלת שחרית ה' רבינו הש"צ
 כנהוג וכתפלה האריך אז יותר משארי יו"ם בשמיכת שיה קודש ממעמקי
 ברי לבב וכשהגיע לתיבות „כפי ישרים תתרום" (שיש לזה ניגון מיוחד
 כימי יו"ם כנודע) והתלהב והחזיר ופנה א"ע כלפי העם בכל צד למערב
 צפון ודרום בריקודין נפלאין בהתלהמות גדול וכן ובשפתי צדיקים
 תתברך" וכו' בכל א' וא' האריך הרבה בדביקות והתעוררת קדישא וכן
 אח"כ בקדושת שחרית לפני ה' שפך שיחו ובאמרו ממקומך מלכינו
 תופיע ותמלוק עלינו כי מחכים אנחנו לך וכו' ועינינו תראנה מלכותך
 הי מתבצבץ ויוצא ממנו רגש מהור בקול בכי התעוררת ניגון מקובל
 חידוע (שכן ה' מזמר תוך אמירת רל"ל כליל התקדש חג אצל הסדר ועין ג"כ
 לעיל כמנהגי חודש תמוז אב סי' תר"ם ותבין דרכו בקודש) וכן אח"כ בהגיעו
 לומר יעלה ויבוא וזכרון אבותינו וזכרון משיח ב"ד עבדיך וזכרון ירושלים
 עיר קדשך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לפליטה לסובת. ה' ג"כ
 בנינו התעוררות הנ"ל וכן באמירת ותערב וגו' אנא רחום ברחמך
 הרבים חשב שכונתך וכו' ג"כ בנינו התעוררות. (כי הכהנים עלו לזבח
 בש"ת בשחרית ולא במוסף ועין לעיל כסי' ס"ה) ואח"כ בקריאת החלל
 כברכה שאחר החלל יחללך ה"א וכו' ה' ג"כ מנגן ביום הזה (בנינו
 שהי מזמר בבואו סאזום כסעודת ועיר אנפין בש"ס) ואחר החלל התחילו
 מיד אתה הראית וגו' וכל סדר הקפות וריקודין של שמחה וכנסת כל
 הקפות הכניסו הס"ת שעל הבימה להיכל ואמרו בריך שמיא וכו' י"ג
 מדות וכו' שמע ישראל אחד גדל וכו' בנינו של ר"ה ויום הק'
 ונתן כלי קודש על כל חג' ס"ת שהוציאו כנהוג וקרא בעצמו כפעם
 הראשונה פרשת וזאת הברכה לחמשה נברי ואח"כ נכנס לחדר ביתו
 (למסום את כגדיו המלאים מים וזיעה מעבודת היום ולבש בגדים אחרים)
 ובנתיים קרא אחר וכופלין ומשלישין פ' וזאת הברכה עד שעלו כל הסתפללין

תתח (א) עין סדרש תנחומה ט"ו ראר לבשו בגדים לבנים ונתעמטו לבנים
 ונכנסו אצלו א"ל למה באתם לשמות ועין בש"ע יו"ד סי' שס"ה סע"ה
 ה' ובש"ך שם שבגדים לבנים מורה על שמחה עיי"ש ומוזה תבין דעת רבינו
 בכל גקודה ונקודה כולו כליל לנבוא כי עצומו של יום הוא נרם ועברו את ה'
 בשמחה ושחוק השלמת כל המצוים בנסר החותם למוכה

תתם וכבוא רבינו לביהמדר"ר חזרה עלה ב"ס בין לחתן תורה בין לחתן
(א) בראשית (ע ו סה שכתב לרתיר כזה בשו"ת מנחת אלעזר
ח"ד סי' ל"ו כנתי"ק) ואמירת ברשות וכו כנהנו ורבינו חי מעצמו הכעל
קורא בכל אלה ובימי אביו (סרן בעל דרכי השובה זי"ע) חי רבינו עולה
לחתן תורה ואביו לחתן בראשית ואחרי פטירת מר אביו זי"ע ביום ב
סוכות שהי' אז בש"ת הראשון בימי אבילותו לא שינה ממנהנו ועלה (ב)
לחתן תורה ונהג נ כ בחקפות כמו בכל יו"ט ולא שינה (עיין מור בס' פרי
ראדמר רף מ"א ובזכור לאברהם רל אבל ובס סועד לכל חי סי כ"ח אות
ל"ט) והחתן תורה התחיל (ג) מעונה אלפי קדם וכו' ובקריאת בראשית
התחלת התורה אחר שענו הקהל ויהי ערב ויהי בקר יום אחד חי' מוסרין
בנגינה ואח"כ סיים רבינו הכעל קורא ויהי ערב ויהי בוקר וגו' וככה בכל
ששה פעמים על ששת הימים ופעם הו אמר בקול ויהי ערב ויהי בוקר
יום הששי ויכלו השמים וכו עד לעשות אחר גמר ההפסורה והכרעות
התחיל רבינו לזמר (כרנועת נינון נפלא ונעים) שישו ושמתו בשמחת תורה
וגו והעם מסביבין אותו כהומה בריקודין והוא בתוך המחול מרקד וממפה
ספוז בריקודין נפלאים תאווה היא לעינים ואח"כ יהללו ולסוסף עמד
ש'צ אחר לפני התיבה ונגם מנחה כנ"ל

(ב) עיין בבאר"ם או"ח סי תרס"ט בשם שו"ת דבר שמואל ריחיד שנתמנר
לחתן תורה וסת לו סת בסוכות לא ילך באותו יום לכיהכ"ל אלא לביהכ"נ
אחר זמנך אחר לחתן תחתיו ועיין זכור לאברהם יו"ד הל אבל אות ה' סקי"ב
שצ"ן לס' וזע אמת חיו"ד סי קס"ב דמן הדין יכול לעשות מצותו אלא שנכון
שמעצמו יסתלק כי א' לבוא אל שער דמלך כלבוש שק רס בשמחת כו' ועי'ן
בכסא אלי ס ח' אחר שדביא לרבנ דוד ודדבר שמואל ז"ל שכתבו שלא
ידי' חתן כתב ווד לשונו ונדירנא דמעשר די' בעיר קדוש ירושלים ורסכינו
רבני חומן שיהי חתן תורה ואפשר לוטר רחי גו מעמא של רבני ער הקודש
דשאני ירושלים דיום שמחת תורה שלרם הוא יו"ט לפני ראבל והנדולים הג"ל
כחוצ לארץ דיברו ששם בש"ת מתחיל אבילות עכ"ר וממעשה רבינו די'
מעשה רב שבל דבריו דברי קבלה ומסקור קדוש יהליכון שאין לחלס כזה בן
ארץ ישראל לחוצ לארץ ומותר לאבל לעלות לחתן אך אפשר לחלס כיון שר
גדול לעלות בכל עת לחתן תורה א"כ הוי אבילות רפרס א אם לא יעלה לחתן
תורה וזיילול לז"ט ב דגדול מעלתם אך לא ראינו אצל רבינו שום ה כר
אבילות נם ביו"ט ב' (עיין לסמן סימן תתקפ"ד בחל' אבילות בימי אבילותו
ור' יעזרנו שיהיה בלע המות לנצח בבנ"צ בבא"ם)

(ג) עיין לעל בס' רכ"נ כהג"ה מה שכתבתי סס' מאורי אור דה"נ מר"א
וירמיהוא ז"ל לרתחיל חתן תורה ויעל משה בי מעונה נמשך לעיל וכן
דוא כתוס' ריב"א ע"כ אבל לא ראה כזה בדברי ראלי רבה בסי תרס"ט שכתב
שהמנהג להתחיל לחתן תורה מן מעונה אלפי קדם שהוא ג פסוקים קודם ויעל
משה בדי לקרות ג' פסוקים בנזח התורה ששמונה הפסוקים אישתני משאר ס"ת